

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Ulica Hrvatske bratske zajednice 4
p. p. 550
10 000 Zagreb
Hrvatska
T +385 1 616 40 40
F +385 1 616 41 86
www.nsk.hr

50 — VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Primljeno: 21-07-2021		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
02-03/21-07/183	58301	
Uredžbeni broj:	Pril.	Vrij.
380-21-07	—	—

Klasa: 023-01/21-01/09
Ur. broj: 474-13-01-21-8
Zagreb, 20. srpnja 2021.

Vlada Republike Hrvatske
Koordinacija za sektorske politike
Stručna radna skupina
Robert.Matijevic@vlada.hr

Predmet: Izvješće o radu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za 2020. godinu
promemorija - dostavlja se

Poštovani,

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu uputila je 26. svibnja 2021. primjerak Izvješća o radu NSK za 2020. godinu u Vladu Republike Hrvatske kao i u državna tijela nadležna za davanje mišljenja o Izvješću (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo financija).

Ministarstvo financija uputilo je mišljenje od 10 lipnja 2021. s primjedbama i nalogima za ispravke, što je NSK učinila te je primljeno novo očitovanje Ministarstva financija od 12. srpnja 2021. prema kojem više nema primjedbi na Izvješće.

Slijedom navedenoga, dostavljamo Vam četiri revidirana primjerka u koje su uključene promjene na temelju mišljenja Ministarstva financija za potrebe daljnjeg rada na Izvješću te za donošenje zaključka Vlade Republike Hrvatske o Izvješću o radu NSK za 2020. godinu.

S poštovanjem,

Glavna ravnateljica

prof. dr. sc. Ivanka Stričević

Prilozi:

1. Revidirano Izvješće o radu NSK za 2020. godinu x 4

Dostaviti:

1. Naslov
2. Tajništvo - Pismohrana

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

IZVJEŠĆE O RADU ZA
2020. GODINU

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Izvješće o radu za 2020. godinu

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU

ISSN 1333-6193

IMPRESUM

Nakladnik

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Za nakladnika

Ivanka Stričević

Stručno povjerenstvo

Tanja Buzina

Lucija Ašler

Vesna Golubović

Tamara Ilić Olujić

Blaženka Peradenić Kotur

Jasenska Zajec

Lektura

Zrinka Mikulić

Grafičko oblikovanje

Goran Hasanec

ISSN 1333-6193

Zagreb, 2021.

SADRŽAJ

1	UVOD.....	6
1.1	BROJKE I ČINJENICE UKRATKO.....	10
2	SAŽETAK IZVJEŠĆA PREMA CILJEVIMA IZ STRATEGIJE NSK: 2016. – 2020.....	11
2.1	OPĆI CILJ 1. CJELOVITE, OBRAĐENE, ZAŠTIĆENE I DOSTUPNE KNJIŽNIČNE ZBIRKE U SVIM MATERIJALNIM I DIGITALNIM POJAVNOSTIMA	11
2.2	OPĆI CILJ 2. KNJIŽNICA KAO DIO KULTURNE I ZNANSTVENE E-INFRASTRUKTURE	13
2.3	OPĆI CILJ 3. RAZVOJ HRVATSKOGA KNJIŽNIČNOG SUSTAVA	15
3	IZVJEŠĆA USTROJBE NIH JEDINICA.....	17
3.1	HRVATSKI ZAVOD ZA KNJIŽNIČARSTVO.....	17
3.1.1	Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva.....	18
3.1.2	Matična djelatnost za narodne knjižnice.....	19
3.1.3	Matična djelatnost za školske knjižnice.....	21
3.1.4	Matična djelatnost središnje matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice	23
3.1.5	Matična djelatnost sveučilišne matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice	23
3.1.6	Baštinske zbirke	25
3.1.7	Normativna djelatnost.....	26
3.1.8	Knjižnično-informacijski sustav	26
3.1.9	Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice	28
3.1.10	Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara	31
3.2	ODJEL NABAVA I IZGRADNJA ZBIRKI.....	33
3.2.1	Nacionalna zbirka <i>Croatica</i>	34
3.2.2	Sveučilišna zbirka.....	34
3.2.3	Izgradnja zbirki.....	35
3.2.4	Serijske publikacije	37
3.3	ODJEL OBRADA.....	40
3.3.1	Obrada omeđene građe	41
3.3.2	Obrada neomeđene građe	42
3.3.3	Normativni nadzor i sadržajna obrada	43
3.4	ODJEL BIBLIOGRAFSKO SREDIŠTE	45
3.4.1	Tekuća nacionalna bibliografija	45
3.4.2	Objavljene bibliografije	47
3.4.3	Retrospektivna nacionalna bibliografija.....	47
3.4.4	Identifikatori	49

3.5	ODJEL POSEBNE ZBIRKE.....	51
3.5.1	Zbirka rukopisa i starih knjiga.....	52
3.5.2	Grafička zbirka	54
3.5.3	Zbirka muzikalija i audiomaterijala.....	56
3.5.4	Zbirka zemljovida i atlasa	60
3.6	ODJEL ZAŠTITA I POHRANA	62
3.6.1	Zaštita knjižnične građe.....	63
3.6.2	Pohrana knjižnične građe	67
3.7	ODJEL KORISNIČKE SLUŽBE.....	68
3.7.1	Čitaonice i posebne zbirke građe (znanstvene i specijalističke informacije)	71
3.7.2	Informacijske usluge.....	76
3.8	ODJEL ZAJEDNIČKI POSLOVI	78
3.8.1	Odsjek tajništvo	78
3.8.2	Odsjek financijski i računovodstveni poslovi	79
3.8.3	Odsjek marketing i komunikacije	79
3.8.4	Odsjek održavanje	80
3.8.5	Odsjek sigurnost	81
3.9	ODJEL INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE	83
4	KULTURNE, OBRAZOVNE I ZNANSTVENE AKTIVNOSTI: SURADNIČKI PROGRAMI VIŠE ODJELA I PROCESA	87
4.1	MEĐUNARODNA SURADNJA	87
4.1.1	Organizacija izložaba	88
4.1.2	Projekti i programi – prijave na natječaje	88
4.2	PROJEKTI I PROGRAMI.....	89
4.3	ZNANSTVENA DJELATNOST	91
4.4	EDUKACIJA.....	92
4.4.1	Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU)	92
4.4.2	Ostale edukacije	93
4.5	PORTALI I PROFILI KNJIŽNICE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA	94
4.5.1	Portal NSK.....	94
4.5.2	Društvene mreže i servisi	95
4.5.3	Blog NSK	95
4.5.4	Portali Digitalne knjižnice NSK i virtualne izložbe	96
4.5.5	Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj	96
4.5.6	Portal Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara	96
4.5.7	Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija	97

4.5.8	Portal Katalogizacije i klasifikacije	97
4.5.9	Portal Predmetnoga sustava NSK.....	98
4.5.10	Portal Normativne baze UDK.....	98
4.6	NAKLADNIČKA DJELATNOST	99
4.7	IZLOŽBENA DJELATNOST I PREDSTAVLJANJE RADA KNJIŽNICE	101
4.7.1	Izložbe u Knjižnici.....	101
4.7.2	Izložbe izvan Knjižnice	101
4.7.3	Građa Knjižnice na izložbama vanjskih organizatora	101
4.7.4	Virtualne izložbe	102
4.8	SKUPOVI, TRIBINE, SASTANCI I DOGAĐANJA	103
4.8.1	Skupovi	103
4.8.2	Sudjelovanje s izlaganjem.....	103
5	UPRAVLJAČKA I STRUČNA TIJELA KNJIŽNICE TIJEKOM 2020.....	110
5.1	UPRAVNO VIJEĆE	110
5.2	STRUČNO VIJEĆE	110
5.3	ZNANSTVENO VIJEĆE.....	110
5.4	ZNANSTVENI ODBOR	111
5.5	RADNE SKUPINE I KOMISIJE	111
5.6	POVJERENSTVA.....	112
5.7	ODBORI, VIJEĆA I UREDNIŠTVA	112
5.8	INTERNI DOKUMENTI USVOJENI TIJEKOM 2020. GODINE	113
6	BIBLIOGRAFIJA ZNANSTVENIH I STRUČNIH RADOVA DJELATNIKA KNJIŽNICE	115
7	PRILOZI	122
7.1	PREDAVAČI CENTRA ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE KNJIŽNIČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	122
7.2	KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKI SUSTAV	123
7.3	MEĐUNARODNA ČLANSTVA KNJIŽNICE	124
8	FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2020. GODINU.....	126

1 UVOD

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (u daljnjem tekstu Knjižnica) javna je ustanova od nacionalnoga značenja koja obavlja knjižničnu i informacijsku djelatnost nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu. Kao ustanova koja osigurava znanstvenu i kulturnu infrastrukturu u Republici Hrvatskoj u kontekstu navedenih djelatnosti, Knjižnica obavlja i znanstveno-istraživačku i razvojnu djelatnost radi promicanja hrvatskoga knjižničarstva te izgradnje i razvoja knjižničnoga sustava Republike Hrvatske. Svoju djelatnost i zadaće u 2020. godini Knjižnica je provodila redovitim i razvojnim programima u skladu sa Strategijom NSK: 2016. – 2020. i Planom rada za 2020. godinu.

U 2020. godini započete su značajne aktivnosti koje zasigurno utječu na poslovanje i upravljanje Knjižnicom. Od veljače 2020. godine prof. dr. sc. Ivanka Stričević glavna je ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Mandat započinje radom na izradbi nove Strategije razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za razdoblje 2021. – 2026. U to vrijeme u tijeku je predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije tijekom kojega je zgrada Knjižnice postala jednim od središnjih prostora za provedbu aktivnosti Predsjedanja. U ožujku 2020. godine postavljaju se novi prioriteti u djelovanju s obzirom na pojavu epidemije COVID-19 te potres na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije. Krajem 2020. godine izabrana su tri pomoćnika glavnoga ravnatelja, i to za djelatnost nacionalne knjižnice, djelatnost središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu te financijske i pravne poslove.

Okolnosti uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 i potresima na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije postavile su pred Knjižnicu potrebu brze prilagodbe posebnim uvjetima poslovanja u svim područjima njezine djelatnosti. U suradnji s Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske te Hrvatskim knjižničnim vijećem osigurana je stručno-savjetodavna pomoć za sve vrste knjižnica. Izrađen je niz naputaka, preporuka i smjernica za organiziranje rada hrvatskih knjižnica u uvjetima pandemije te odluka za posebnu organizaciju rada u Knjižnici. Neposredno nakon potresa koji su pogodili područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije, Knjižnica je uputila svim knjižnicama ponudu za pomoć i poziv za procjenu šteta uzrokovanih potresom bilo da je riječ o prostorima knjižnica ili knjižničnoj građi i opremi. Svrha je poziva bila pružiti potporu i savjetodavnu pomoć te stručnu pomoć za prihvrat i privremeni smještaj posebno vrijedne građe oštećene u potresu. Taj je rad prepoznat i pozitivno vrjednovan u hrvatskoj knjižničarskoj zajednici te je zasigurno pridonio dodjeli Knjižnici posebnoga priznanja – Knjižnica je 2020. godine dobila priznanje *Knjižnica godine* koje u povodu Dana hrvatskih knjižnica dodjeljuje Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Te događaje u Hrvatskoj i njihovo praćenje na mreži Knjižnica je zabilježila i sačuvala u mrežnim tematskim zbirkama *Predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije, COVID-19 i Potres u Zagrebu 2020.*

U vrijeme izvanrednoga zatvaranja (*lockdowna*), u razdoblju od 19. ožujka do sredine svibnja 2020. godine, stručne službe Knjižnice uspješno su se nosile s izvanrednim uvjetima rada i u kratkome roku prilagodile veći dio svojega poslovanja radu na daljinu. Dana 13. ožujka

utemeljen je Krizni stožer koji je koordinirao aktivnosti povezane s redovitim poslovanjem u prilagođenim uvjetima rada. Zahvaljujući dobroj koordinaciji Uprave, Kriznoga stožera, Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo te Odjela zaštite i pohrane koji su zajednički izrađivali i posuđivali smjernice, naputke, odluke i procedure povezane s ponašanjem u posebnim okolnostima kao i uvedenim mjerama i pridržavanju mjera djelatnika i korisnika, tijekom 2020. godine nije bilo internoga prijenosa bolesti COVID-19 ni s takvim prijenosom povezanih samoizolacija. Sveukupno je do kraja 2020. godine od bolesti COVID-19 obolio 21 djelatnik, a za 21 djelatnika određena je mjera samoizolacije (prijenos bolesti i moguća ugroženost kontaktima izvan Knjižnice).

Korištenjem tehnologije povezivanja VPN svim je knjižnicama članicama Integriranoga knjižničkog sustava omogućen rad u programskim modulima na daljinu i od kuće. Dnevno je u prosjeku između 130 i 150 djelatnika Knjižnice radilo od kuće na daljinu izravnim radom u programskim modulima Integriranoga knjižničkog sustava. Također, sastanci u i izvan Knjižnice preseljeni su u mrežno okruženje (*MS Teams, Zoom* itd.). Održano je više edukacijskih programa na daljinu nego prethodnih godina.

U vrijeme izvanrednoga zatvaranja tijekom 2020. godine odvijala se intenzivnija komunikacija s korisnicima na svim profilima Knjižnice na društvenim mrežama, povećan je broj posjeta Portalu NSK (28 posto), portalu Matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (70 posto) te portalima Digitalne knjižnice i Virtualne izložbe NSK (gotovo 25 posto), što je još snažnije istaknulo važnost tranzicije poslovanja u digitalno okruženje.

Kako je predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije završilo 30. lipnja 2020., nakon toga nadnevka Knjižnica upravlja novouređenim prostorom koji, prema odluci Vlade Republike Hrvatske iz srpnja 2020. godine, u jednome dijelu privremeno koriste Vlada Republike Hrvatske i državna tijela. Radi se o prostoru koji već od prije odgovara sigurnosnim potrebama navedenih korisnika te omogućuje primjenu protuepidemijskih mjera ili su prostori navedenih stradali u potresu. Drugi, veći dio u bitno smanjenom kapacitetu radi osiguravanja protuepidemijskih mjera i odgovarajućih udaljenosti koriste djelatnici Knjižnice ili vanjski suradnici u znanstvene, obrazovne, kulturne ili druge društvene svrhe.

Od strateški važnih razvojnih aktivnosti za provedbu zadaća u nadležnosti Knjižnice koje propisuje Zakon o knjižnicama i knjižničkoj djelatnosti započet je rad na pripremi uspostave Hrvatske digitalne knjižnice, Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske predalo je Knjižnici u nadležnost vođenje Upisnika knjižnica u Republici Hrvatskoj, dovršeni su prijedlozi pravilnika i standarda za sve vrste knjižnica u čijem su donošenju sudjelovali djelatnici Knjižnice ili su vodili rad na standardima, započeta je nova faza upravljanja prihvatom obveznoga primjerka digitalne građe te je započet rad na pripremi tranzicije knjižničkoga poslovanja na knjižnično-informacijski sustav nove generacije koji bi trebao omogućiti objedinjeno upravljanje analognom i digitalnom građom te elektroničkim izvorima.

Tijekom 2020. godine radilo se na dvama glavnim strateškim projektima kao što su *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* i *e-Izvori*.

Suradnja na projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* postavlja temelj za izgradnju središnjega sustava trajne pohrane digitalne građe knjižnica i ostalih baštinskih ustanova. U sklopu projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* nastavilo se s osiguravanjem pristupa znanstvenim informacijama za hrvatsku visokoškolsku i znanstvenu zajednicu. Nabavljene su tri citatne baze podataka – *Scopus*

(Elsevier), *Web of Science Core Collection*, *Web of Science Citation Connection* i *Journal & Highly Cited Data* (Clarivate), dvanaest zbirki e-časopisa te sedam bibliografskih baza i baza s cjelovitim tekstom.

Dobra suradnja baštinskoga sektora u digitalnome okruženju temelji se na ujednačenu opisu građe prema zajedničkom standardu čemu pridonosi rad na pravilniku za opis građe. Dvršen je tekst njegove radne inačice u sklopu projekta *Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* koji se provodi u suradnji s Muzejskim dokumentacijskim centrom i Hrvatskim državnim arhivom.

Na temelju dobivene dopusnice za znanstveno-istraživačku djelatnost, Knjižnica je započela s pripremom novoga Strateškog programa znanstvenih istraživanja: 2021. do 2025. godine.

Organizirana je međunarodna konferencija *Solidarity in culture – Heritage protection under conditions of crisis* koja se održava u ožujku 2021. godine s više od 60 prijavljenih izlaganja iz Hrvatske i dvadesetak zemalja svijeta.

U sklopu međunarodnoga projekta *Traditional children's stories for a common future (TRACE)* do veljače 2020. godine provedena je većina planiranih aktivnosti, a tijekom godine dio planiranih suradničkih aktivnosti s inozemnim suradnicima na projektu nije bilo moguće provesti zbog pandemije.

Provedeno je više razvojnih projekata i projekata digitalizacije građe bilo da je riječ o samostalnim ili suradničkim projektima za objavu kompleta otvorenih povezanih knjižničnih podataka – *Glagoljski natpisi*, *Mreža virtualnih izložbi*, *Pozdrav iz Hrvatske*, *Znameniti.hr* i *Digitalizacija građe Mate Ujevića*.

Djelatnici Knjižnice sudjelovali su u projektu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske pod nazivom *Znanstveno i tehnologijsko predviđanje* u radu Radne skupine za aktivnost *Informacijski sustav znanosti Republike Hrvatske – CroRIS*.

U sklopu međunarodne suradnje pripremala se provedba projekta digitalizacije *Exploring and Shaping the Danube Collection* s Nacionalnom knjižnicom Austrije te prijava projekta *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings* u suradnji s Los Alamos National Laboratory Research Library.

U ostvarivanju strateški važnih razvojnih aktivnosti nužna je suradnja s drugim srodnim ustanovama. Posebno je intenzivna bila suradnja sa Sveučilišnim računskim centrom Sveučilišta u Zagrebu – Srcem u sklopu projekta *Research Data Alliance (RDA)*, razvoja nacionalnih repozitorija ocjenskih radova ZIR i DR, izradbe tematske *online* zbirke *Novel Coronavirus (COVID-19)* u zajedničkome poticaju ustanova članica Konzorcija za dugoročnu pohranu internetskoga sadržaja (*International Internet Preservation Consortium – IIPC*). U sklopu suradnje Srca i Knjižnice na razvoju HAW-a, Srce je osiguralo tehničku potporu za uspostavu produkcijskoga rada alata *Web Curator Tool* namijenjena za automatizirana tematska pobiranja te je implementirana potpora za protokol *Memento*, čime je HAW (Hrvatski arhiv weba) postao dio sveopće zajednice arhiva weba s potporom za *Memento*.

Tijekom prvoga polugodišta i ljeta 2020. godine intenzivno se radilo na pripremi projekata za prijavu na javni poziv Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, a rezultat je gotovo stopostotni porast broja prijava projekata, čije ostvarenje slijedi tijekom 2021. godine.

Krajem 2020. godine moderniziran je dio informatičke opreme s čime će se nastaviti neprekidno s obzirom na visok stupanj zastarjelosti postojeće opreme te potrebe novouređenoga prostora Knjižnice.

Zaključno uz uvod

U tablicama u Izvješću grafički su prikazani trendovi (↗, ↘, ↔). Navedeno će poslužiti za daljnje analize i kao jedna od kategorija pokazatelja pri izradbi Strategije razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za razdoblje 2021. – 2026. i Akcijskoga plana za sljedeće razdoblje. Uz pokazatelje po segmentima djelatnosti i aktivnostima, gdje je to moguće, dana su i tumačenja trendova.

U prethodnoj je godini zamijećen pad u značajnome broju pokazatelja, što je i bilo očekivano s obzirom na djelomično izvanredno zatvaranje i prekid dijela aktivnosti s korisnicima, no istodobno se bilježi porast u onim aktivnostima koje je bilo moguće izvoditi *online*, posebno u komunikaciji s korisnicima svih vrsta, te pojava aktivnosti koje nisu bile planirane, ali su se pokazale nužnima za što bolje djelovanje Knjižnice u posebnim okolnostima kao i izravnu pomoć knjižnicama u Hrvatskoj. Uz intenzivan rad s knjižnicama iz cijele Hrvatske, potrebno je istaknuti sustavnu edukaciju djelatnika Knjižnice – širega povjerenstva za rad na Strategiji razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za razdoblje 2021. – 2026. koja se dijelom provodila fizički, a dijelom *online*. Također, intenzivno se radilo na cjelovitu integriranom projektu pod nazivom *Sigurnost i otpornost na rizike u sustavu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu – Jačanje kapaciteta NSK*, čijih će 13 radnih projektnih paketa, usmjerenih na *zeleno* i *digitalno*, biti spremno za prijavu na izvore financiranja ovisno o pozivima na prijavu projekata tijekom 2021. i sljedećih godina.

1.1 BROJKE I ČINJENICE UKRATKO

DJELATNICI KNJIŽNICE

U Knjižnici je zaposleno 297 djelatnika (na dan 31. prosinca 2020.), čiji se rad financira iz sredstava državnoga proračuna.

Visoku stručnu spremu ima 161 djelatnik ili 54,2 posto, od kojih je 16 doktora znanosti i 15 magistara znanosti, a prema stručnome zvanju i višem stručnom zvanju 24 knjižničarska savjetnika, 17 viših knjižničara i 66 diplomiranih knjižničara, ukupno 107 visokoobrazovanih stručnjaka iz područja knjižničarstva.

Osim stručnih djelatnika s područja knjižničarstva, zaposleni su i djelatnici s visokom stručnom spremom drugih profila – konzervatori, kustosi, informatičari, pravnici, ekonomisti, elektrotehničari i dr.

Višu stručnu spremu ima 19 djelatnika ili 6,4 posto, srednju stručnu spremu ima 113 djelatnika ili njih 38,1 posto, a nižu stručnu spremu ima četveo djelatnika ili 1,3 posto..

Osim djelatnika koji se financiraju iz sredstava državnoga proračuna, Knjižnica na neodređeno vrijeme zapošljava dvoje djelatnika (2 SSS) – jednoga u Odsjeku sigurnosti i jednoga djelatnika u Odsjeku održavanje te jednoga djelatnika (VŠS) na određeno vrijeme u Odsjeku sigurnosti, čiji se rad financira vlastitim sredstvima Knjižnice.

Tijekom 2020. godine sa 27 djelatnika raskinut je ugovor o radu i radni odnos u Knjižnici, od kojih je 12 djelatnika otišlo u mirovinu, s četvero djelatnika potpisani su sporazumi o prestanku ugovora o radu, za desetero djelatnika istekao je ugovor o radu na određeno vrijeme, a jedan je djelatnik preminuo.

Do kraja 2020. godine sa 35 djelatnika zasnovan je radni odnos i potpisan ugovor o radu, od kojih je 14 djelatnika na određeno vrijeme.

FOND

Ukupni fond Knjižnice broji približno 3,5 milijuna jedinica različite vrste građe.

PROSTOR

Neto prostor Knjižnice iznosi 27 395 metara kvadratnih u korpusnome dijelu te 25 116 metara kvadratnih u lateralnome dijelu zgrade, od čega je 7200 metara kvadratnih novouređeni prostor.

Bruto prostor Knjižnice iznosi 44 432 metra kvadratna.

Zatvoreno spremište – pokretni regali dužine 110 000 metara.

Čitaonice sa slobodnim pristupom – police dužine 12 900 metara.

PROSTOR ZA KORISNIKE

1100 mjesta; 64 mjesta u čitaonicama zbirki građe posebne vrste i osam mjesta za slušanje. Dvije pojedinačne sobe za studijski rad (jedna sadrži sedam, a druga tri odjeljka).

100 mjesta u dvoranama za seminare u korpusnome, starome dijelu zgrade.

150 mjesta u čitaonici za noćni rad od 21 do 24 sata.

TEMELJNI DOKUMENTI

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, NN 98/19).

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99 ... 62/20).

Statut Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 2019.

Pravilnik o radu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 2019.

Pravilnik o unutarnjem ustroju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 2020.

Strategija Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: 2016. – 2020.

Akcijski plan: 2016. – 2020.

Strateški program znanstvenih istraživanja: 2015. – 2020.

Plan rada za 2020.

2 SAŽETAK IZVJEŠĆA PREMA CILJEVIMA IZ STRATEGIJE NSK 2016. – 2020.

Prema svojem poslanju i Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, Knjižnica je tijekom 2020. godine provodila informacijsku, obrazovnu i znanstvenu djelatnost te nakladničku, izložbenu i promidžbenu djelatnost kao komplementarne aktivnosti u skladu sa zakonskim odredbama, Planom rada za 2020. godinu koji je temeljen na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. i Akcijskome planu: 2016. – 2020.

Sažetak Izvješća o radu koji slijedi opisuje djelatnost Knjižnice u sklopu triju temeljnih strateških ciljeva, a cjelokupno Izvješće o radu prati njezinu organizacijsku strukturu, odnosno devet knjižničnih odjela u sklopu kojih djeluju odsjeci i radni procesi. Završni dio Izvješća donosi prikaz aktivnosti u nekoliko cjelina kojima se nastoji pregledno prikazati knjižnična događanja, skupove, međunarodnu suradnju te publikacije objavljene u 2020. godini.

2.1 OPĆI CILJ 1. CJELOVITE, OBRAĐENE, ZAŠTIĆENE I DOSTUPNE KNJIŽNIČNE ZBIRKE U SVIM MATERIJALNIM I DIGITALNIM POJAVNOSTIMA

Temeljne su zadaće Knjižnice prikupljanje, trajno čuvanje i davanje na korištenje nacionalne nakladničke proizvodnje u tradicionalnim materijalnim i digitalnim pojavnim oblicima. Zbog svoje dvojne uloge, uz nacionalnu zbirku *Croatica*, Knjižnica razvija i svoje sveučilišne zbirke, odnosno zbirke znanstvene i stručne literature za potrebe Sveučilišta u Zagrebu. Kako je istaknuto u Planu rada za 2020. godinu, prioriteti su redovite djelatnosti Knjižnice cjelovitost obveznoga primjerka, redovita/ažurna bibliografska obrada, učinkovita zaštita građe te objavljivanje Hrvatske nacionalne bibliografije. Ostvarenje ovoga cilja prati se i razvojem usluga različitim vrstama korisnika koji koriste knjižnične zbirke i njima prateće programe.

U 2020. godini ukupno su pristigle 85 482 jedinice građe. Od toga su 81 043 pristigle sustavom obveznoga primjerka u svim materijalnim pojavnostima, a 4439 zamjenom, darom i kupnjom (Tablica 1 u poglavlju [Odjel nabava i izgradnja zbirki](#)). U digitalnoj zbirci *Croatica* pohranjen je obvezni primjerak sustava Digitalne knjižnice NSK na e-adresi <https://digitalna.nsk.hr/pb>.

Građa pristigla obveznim primjerkom na materijalnim nositeljima redovito se distribuirala u Zakonom propisane knjižnice u sustavu obveznoga primjerka.

Obavljali su se poslovi bibliografskoga nadzora te se provodila deskriptivna i sadržajna obrada svih vrsta knjižnične građe. Izrađeno je 36 136 bibliografskih zapisa, 20 407 normativnih zapisa te 4269 CIP zapisa. U 2020. godini izrađeno je više bibliografskih zapisa nego prethodne godine, a nešto je manji broj izrađenih normativnih zapisa.

U uredima za identifikatore dodijeljena su 483 identifikatora ISBN, 11 ISMN-a, 809 ISSN-a i 2885 identifikatora DOI. U usporedbi sa 2019. godinom povećan je broj dodjela identifikatora DOI, a smanjen je broj dodjela identifikatora ISBN i ISSN, što je rezultat smanjena broja pristiglih zahtjeva.

Program nacionalnih bibliografija ostvaruje se u četirima nizovima Hrvatske nacionalne bibliografije: Nizu A – Knjige, Nizu B – Članci, Nizu C – Serijske publikacije i CIP-u – Knjige u tisku te Hrvatskom retrospektivnom bibliografijom knjiga. Ukupno su objavljena 44 sveska bibliografija svih nizova.

Tijekom godine provodile su se preventivne i kurativne mjere zaštite građe te su osigurani primjereni uvjeti smještaja i pohrane. Konzervatorsko-restauratorskim postupcima podvrgnuto je 338 jedinica knjižnične građe, popravljeno je i uvezano 738 jedinica građe iz fonda Knjižnice, približno 10 posto manje nego u 2019. godini. Najveći dio uveza odnosio se na građu iz Zatvorenoga spremišta.

Redovitim programom digitalizacije mikrofilmova izrađeno je 37 229 skenova, a redovitim programom digitalizacije izvornika, odnosno rukopisne ili tiskane građe, 36 101 sken, što iznosi 73 330 skenova – digitalnih datoteka izrađenih u 2020. godini. Obrađeno je 57 226 digitalnih preslika, od čega se uz redovite programe dio obrađenih preslika odnosi i na projekte/programe, kao npr. *Hrvatski iseljenički tisak – HIT* u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, *Znameniti.hr* i dr. Navedeni pokazatelji približni su onima iz 2019. godine.

Radi sustavnoga praćenja i dokumentiranja stanja i postupaka koji se provode u zaštiti građe radilo se na izradbi informacijskoga sustava za potrebe upravljanja poslovnom i stručnom dokumentacijom te izradbi informacijskoga sustava za praćenje i dokumentiranje stanja i konzervatorsko-restauratorskih postupaka na građi, a započelo se i s izradbom baze podataka za opis uveza.

Radi zaštite i dostupnosti građe korisnicima u zbirkama građe posebne vrste (rukopisi i stare knjige, grafička zbirka, zemljovid i atlasi te muzikalije i audiomaterijali) nastavljen je daljnji rad na digitalizaciji građe i migraciji sadržaja na nove medije. Fondovi zbirke građe posebne vrste obogaćeni su s nekoliko vrijednih jedinica građe i ostavština.

U Knjižnici je 2020. godine bilo 5738 upisa, od čega 2410 novih članova te 3328 obnova članstva. To je 40 posto manje nego u 2019. godini, što je zasigurno uzrokovano izvanrednim zatvaranjem Knjižnice u jednome razdoblju te smanjenim kapacitetima rada Knjižnice u fizičkome prostoru. Međutim, u doba izvanrednoga zatvaranja odvijala se intenzivna komunikacija s korisnicima – članovima i nečlanovima. Na svim društvenim mrežama Knjižnice povećan je broj posjeta Portalu NSK (28 posto), portalu Matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (70 psto) te portalima Digitalne knjižnice NSK i Virtualne izložbe NSK (25 posto) (Tablice 20 – 28 u poglavlju [Portali](#)). Od 27. travnja do 21. svibnja 2020. godine provodila se i usluga brzoga povrata građe (tzv. *drive-in* povrat). Svrha usluge bila je smanjiti broj ulazaka u prostor Knjižnice na najmanju moguću mjeru, a provodila se u izdvojenome prostoru Digitalnoga laboratorija NSK koji je izravno dostupan s ulice.

Korištenost informacijskih usluga i zbirke građe osiguravala se tematskim pretraživanjima svih dostupnih izvora u Knjižnici i izvan Knjižnice, pružanjem i razvojem korisničkih usluga u fizičkome i digitalnome okruženju te pružanjem općih, znanstvenih i specijalističkih informacija. Broj zahtjeva za bibliometrijsko pretraživanje povećan je 26 posto u odnosu na prethodnu godinu. Za korisnike je izrađeno 23 657 snimaka na analognim i digitalnim medijima, što je značajan porast u odnosu na 2019. godinu (2019. – 15 639).

U sustave Digitalne knjižnice NSK (Digitalne zbirke NSK, HAW, ZIR i DR) u 2020. uvršteno je 45 917 jedinica građe te su s krajem 2020. godine sadržavali 229 107 jedinica građe. Digitalna knjižnica NSK obogaćena je i desetim pobiranjem hrvatskoga mrežnog prostora gdje je prikupljeno 91 968 mrežnih sjedišta (URL-ova).

U sustavu Digitalne zbirke NSK izrađeno je 1158 koncepata i 8246 zapisa metapodataka. Na kraju 2020. godine sustav Digitalne zbirke NSK dosegnuo je 45 370 jedinica digitalne građe sa 150 920 pridruženih datoteka.

2.2 OPĆI CILJ 2. KNJIŽNICA KAO DIO KULTURNE I ZNANSTVENE E-INFRASTRUKTURE

S obzirom na svoju ulogu, Knjižnica je pridonosila razvoju nacionalne e-infrastrukture izgradnjom i poticanjem izgradnje digitalnih zbirki, knjižnica i repozitorija, izgradnjom knjižničnoga informacijskog sustava i svih njegovih razvojnih dijelova – suradničkih portala, upisnika, sustava trajnih identifikatora i sustava za razrješavanje identifikatora (engl. *resolver*), agregatora metapodataka i sl., te razvojem postojećih baza podataka radi povećanja kakvoće i ekonomičnosti poslovanja.

Nastavlja se projekt *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* kojim se osigurava redovita pretplata na elektroničke izvore znanstvenih i stručnih informacija za potrebe akademske i znanstvene zajednice. U 2020. godini nabavljene su tri citatne baze podataka: *Scopus* (Elsevier), *Web of Science Core Collection*, *Web of Science Citation Connection i Journal & Highly Cited Data* (Clarivate), dvanaest zbirki e-časopisa, sedam bibliografskih baza i baza s cjelovitim tekstom. Nabavljena je platforma za objedinjeno pretraživanje svih elektroničkih izvora kojom se pretražuju sve pretplaćene baze podataka u nacionalnoj znanstvenoj i akademskoj licenci, baze podataka u otvorenome pristupu i baze podataka u institucionalnim pretplatama.

Baza Hrvatskoga nacionalnog skupnog kataloga na e-adresi <http://skupni.nsk.hr> nudi mogućnost objedinjena pretraživanja 50 kataloga visokoškolskih i znanstvenih knjižnica, uključujući i katalog Knjižnice. Tijekom 2020. godine nije bilo proširenja baze skupnoga kataloga novim opsegom knjižničnih fondova, s obzirom na teškoće u redovitome djelovanju knjižnica. No, bilježi se višestruko povećanje pretraživanja skupnoga kataloga u odnosu na prethodnu godinu. U 2019. godini sustav bilježi 497 586 pretraživanja, a u 2020. godini ostvareno je 1 296 908 pretraživanja (Tablica 30 u poglavlju [Prilozi](#)), što govori o potrebi intenzivnijega rada s knjižnicama čiji se katalozi još ne nalaze u skupnome katalogu.

Portal *data.nsk.hr – pametna knjižnica* u razvojnoj je fazi pripreme za objavu setova otvorenih povezanih knjižničnih podataka, a razvoj usluge temelji se na primjeni Direktive 2013/37/EU Europskoga parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine o izmjeni Direktive 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnoga sektora.

U 2020. godini nastavljen je rad na programima razvoja Digitalne knjižnice NSK na e-adresi <https://digitalna.nsk.hr/pb> i uspostavi Hrvatske digitalne knjižnice. Hrvatski zavod za knjižničarstvo koordinira i razvija poslove Digitalne knjižnice NSK koji su dio redovite i projektne djelatnosti više odjela Knjižnice. Radilo se i na koordinaciji digitalizacije građe i digitalizacije na zahtjev, provedbi razvojnih projekata i projekata digitalizacije građe, nadzoru kvalitete preslika i metapodataka, edukaciji, suradničkim projektima, međunarodnoj suradnji,

promidžbi i ostalim poslovima povezanim s digitalnom građom, sustavima digitalne knjižnice i uslugama. U 2020. godini znatno se radilo na projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* kojemu je svrha povećanje dostupnosti kulturne baštine te uspostava središnjega sustava trajne pohrane digitalne građe baštinskih ustanova.

Dobivanjem dopusnice za znanstvenu djelatnost izrađen je *Pravilnik o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* koji je usvojen 27. listopada 2020. godine.

Provedeno je više razvojnih projekata i projekata digitalizacije građe bilo da je riječ o samostalnim ili suradničkim projektima – *Glagoljski natpisi*, *Mreža virtualnih izložbi*, *Pozdrav iz Hrvatske*, *Znameniti.hr* i *Digitalizacija građe Mate Ujevića*. Sudjelovalo se u projektu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske pod nazovom *Znanstveno i tehnologijsko predviđanje* u radu Radne skupine za aktivnost *Informacijski sustav znanosti Republike Hrvatske – CroRIS*.

U sklopu međunarodne suradnje radilo se na provedbi projekta digitalizacije *Exploring and Shaping the Danube Collection* s Nacionalnom knjižnicom Austrije te pripremi prijave projekta *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings* u suradnji s Los Alamos National Laboratory Research Library program *Discretionary Funding Programme 2020-2021* Konzorcija za dugoročnu pohranu internetskoga sadržaja (*International Internet Preservation Consortium – IIPC*).

Knjižnica je koordinirala provedbu Erasmus+ projekta *Traditional children's stories for a common future (TRACE)*, a ostvareni rezultati u skladu su s mogućnostima i uvjetima njegove provedbe. Prilagodbe tijekom 2020. godine učinjene su uz odobrenje financijera.

Nastavljena je dostava metapodataka u sustav DART-Europe čime je dostavljeno 226 zapisa disertacija iz sedam sveučilišnih repozitorija.

U Nacionalnome repozitoriju završnih i diplomskih radova na e-adresi <https://zir.nsk.hr> pohranjeno je 25 739 radova, a u Nacionalnome repozitoriju disertacija i znanstvenih magistarskih radova na e-adresi <https://dr.nsk.hr> u 2020. godini pohranjeno je 1055 jedinica. Uz suvremene disertacije, Nacionalni repozitorij DR prikuplja i pohranjuje i starije disertacije, izvorno digitalne i digitalizirane te znanstvene i magistarske radove.

U sustavu Virtualne izložbe NSK na e-adresi <http://virtualne.nsk.hr> izrađene su izložbe *Životinjsko carstvo* i *Crteži Fischera von Erlacha*, a u sklopu planiranih aktivnosti suradnje s drugim knjižnicama i akademskom zajednicom objavljene su dvije virtualne izložbe, i to *Sveučilište u Zagrebu – jučer, danas, sutra* i *Zvane Črnja* (Državni arhiv u Pazinu).

Digitalni laboratorij NSK na e-adresi <http://lab.nsk.hr> nova je programska aktivnost Knjižnice koja se, nakon utemeljivanja Laboratorija početkom 2020. godine, provodila u novouređenome prostoru. Projektom *Smart Library NSK: tehnologija interneta stvari*, što je jedna od aktivnosti Digitalnoga laboratorija, osigurana je prilagodba mobilne aplikacije za osobe s posebnim potrebama. Na izložbi *ARCA 2020* sudjelovalo je dvjestotinjak hrvatskih i inozemnih izlagača s inovacijama i novim tehnologijama, a međunarodno prosudbeno povjerenstvo dodijelilo je mobilnoj aplikaciji *Smart Library NSK* srebrno odličje za inovativnost.

2.3 OPĆI CILJ 3. RAZVOJ HRVATSKOGA KNJIŽNIČNOG SUSTAVA

Novim Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti iz 2019. godine naglašena je uloga Knjižnice kao središnje ustanove hrvatskoga knjižničarstva, što se u praksi ostvarivalo tijekom 2020., posebno s obzirom na okolnosti u kojima je bilo potrebno pružati savjetodavnu, stručnu i tehničku pomoć knjižnicama u posebnim okolnostima pandemije i potresa koji su pogodili područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije.

Na temelju Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (članak 36), predstavnik je Knjižnice član Hrvatskoga knjižničkog vijeća, što je omogućilo aktivno sudjelovanje u predlaganju i pronalaženju rješenja iz područja razvoja knjižnične djelatnosti i hrvatskoga knjižničarstva.

Knjižnica obavlja matičnu djelatnost radom Centra za razvoj hrvatskoga knjižničarstva u Hrvatskome zavodu za knjižničarstvo. Matična djelatnost obavlja se na dvjema razinama, i to na nacionalnoj razini za županijske matične knjižnice (narodne i školske), sveučilišne knjižnice (matične i druge sveučilišne, visokoškolske i specijalne knjižnice) te baštinske zbirke, a na razini sveučilišne matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice u Zagrebu i sedam županija sjeverozapadne i središnje Hrvatske.

Provedene su analize stanja narodnih, školskih te visokoškolskih i specijalnih knjižnica u sustavu sveučilišne matične službe na temelju podataka iz Sustava jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica. Analize su objavljene na Portalu matične djelatnosti knjižnica Republike Hrvatske. Provedena nadogradnja Sustava jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica u 2020. omogućit će i prikupljanje podataka o građi starijoj od 1850. godine u fondovima knjižnica te pridonijeti identificiranju i analizi stanja baštinskih zbirki.

Dovršeni su prijedlozi standarda za sve vrste knjižnica, čiju su izradbu vodili djelatnici Knjižnice uz uključivanje vanjskih suradnika.

Provedba poslova matične djelatnosti odvijala se u 2020. godini u osobito otežanim okolnostima. Stanje se nastojalo prevladati dodatnom digitalizacijom poslovanja, uvođenjem *online* sastanaka i edukacije, a uspješnomu radu matične službe i Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo pridonijela je mogućnost korištenja postojećih informacijskih sustava, kao npr. Sustava jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica, te alata za *online* edukaciju – mrežni seminari Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara kao i uvođenje novoga sustava i portala Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj.

Provedena su 44 stručna nadzora koja su proveli voditelji matičnih službi. Izrađeno je 66 mišljenja o nadzoru. U odnosu na prethodnu godinu, vrijedno je istaknuti pojačani stručni nadzor specijalnih knjižnica i baštinskih zbirki te izdana rješenja o preventivnoj zaštiti dviju baštinskih zbirki.

Nastavljen je rad u pružanju redovite stručne i tehničke potpore radu knjižnica u jedinjenih zajedničkim knjižničnim programom *Aleph* u punome kapacitetu na daljinu, posebno preko mrežnih portala na e-adresama <http://buki.nsk.hr> te <http://iks.nsk.hr>. Svim knjižnicama članicama Integriranoga knjižničkog sustava omogućen je rad u programskim modulima na daljinu. Uspješno su uklonjene iznenadne tehničke teškoće uzrokovane zastarjelom informacijsko-komunikacijskom opremom mrežnoga poslužitelja bez ikakvih zastoja u

dostupnosti knjižničnih kataloga ili programskih modula za rad na daljinu. Tijekom 2020. godine oblikovan je program edukacije za rad u sustavu na daljinu te su provedeni osnovni i napredni tečajevi redovite edukacije za rad u sustavu.

Sustavnim praćenjem i razvojem normi za bibliografsku organizaciju informacija osigurava se učinkovito upravljanje podacima o građi i zbirkama. U sklopu projekta *Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* dovršen je tekst radne inačice Pravilnika. Uz rad na tekstu Pravilnika, rad na projektu obuhvaćao je koordinaciju rada radnih skupina, redaktora i edukatora. U suradnji s Centrom za stalno stručno usavršavanje knjižničara proveden je i treći ciklus edukacija za primjenu Pravilnika – osam mrežnih seminara. Obavljene su pripremne analize za razvoj ontologije utemeljene na Pravilniku radi mogućnosti korištenja Pravilnika u okruženju povezanih podataka.

U Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara održana su tri tečaja i 24 tečaja na daljinu – mrežna seminara. Uveden je i model *online* studentske prakse. Zbog izvanrednih okolnosti broj tečajeva bio je manji nego prethodnih godina te iznosi 49 posto planirane vrijednosti. Pokazalo se da je za nove navike u komunikaciji kao i za tehnološku osposobljenost sudionika tečaja, ali i dijela predavača, potrebno vrijeme jer se zahtijeva drukčija vrsta pripreme.

3 IZVJEŠĆA USTROJBENIH JEDINICA

3.1 HRVATSKI ZAVOD ZA KNJIŽNIČARSTVO

Djelatnost Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo provodila se u sklopu triju organizacijskih cjelina – Centru za razvoj knjižnica i knjižničarstva, Centru za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice i Centru za stalno stručno usavršavanje u skladu s Planom rada za 2020. godinu koji se temelji na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. i Akcijskome planu: 2016. – 2020. te u skladu s odredbama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti redovitim programima te novim i tekućim razvojnim projektima i programima. U Odjelu je zaposleno 13 djelatnika.

Okolnosti uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 i potresima koji su pogodili područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije u veljači i prosincu 2020. godine postavile su pred Zavod potrebu brze prilagodbe stručno-savjetodavnoga rada okolnostima krize, osobito u područjima matične djelatnosti i edukacije, ali i u ostalim djelatnostima, te u sudjelovanju provedbe prilagodbe poslovanja Knjižnice novim uvjetima rada.

U suradnji s Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske i Hrvatskim knjižničnim vijećem osigurana je stručno-savjetodavna pomoć za sve vrste knjižnica. Izrađen je niz naputaka, preporuka i smjernica za organiziranje rada knjižnica uz pridržavanje epidemioloških mjera s uporištem u preporukama Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo i Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske. Sve su preporuke i smjernice redovito dostavljane knjižnicama i objavljivane na Portalu matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj gdje je izrađena i stranica s korisnim informacijama o bolesti COVID-19.

Neposredno nakon potresa koji su pogodili područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije, Knjižnica je uputila svim knjižnicama ponudu za pomoć i poziv za procjenu šteta uzrokovanih potresom bilo da je riječ o prostorima knjižnica ili knjižničnoj građi i opremi. Svrha je poziva bila pružiti potporu i savjetodavnu pomoć te stručnu pomoć za prihvrat i privremeni smještaj posebno vrijedne građe oštećene u potresu u skladu s mjerama za suzbijanje širenja bolesti COVID-19.

Od strateški važnih razvojnih aktivnosti koje su se provodile u Zavodu i osiguranju preduvjeta za provedbu zadaća u nadležnosti Knjižnice koje propisuje Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti preuzeto je vođenja Upisnika knjižnica u Republici Hrvatskoj od Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Upisnik sadrži temeljne podatke o svim knjižnicama u Republici Hrvatskoj s pripadajućom dokumentacijom u elektroničkome obliku bilo da knjižnice djeluju kao samostalne pravne osobe ili u sastavu drugih pravnih osoba. U skladu s Pravilnikom o Upisniku knjižnica koji je usvojen 8. srpnja 2020. godine omogućen je *online* unos podataka i skenirane dokumentacije u Upisnik te je izrađena mrežna stranica koja sadrži opsežne Upute za upis podataka u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj koje se redovito nadopunjuju. Izrađena je i Procedura vođenja Upisnika knjižnica u Republici Hrvatskoj.

U skladu s odredbama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti započet je rad na pripremi uspostave Hrvatske digitalne knjižnice, a suradnja na projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Hrvatskoga državnog arhiva, Muzeja za umjetnost i obrt, Hrvatske radiotelevizije i Knjižnice postavlja temelj za izgradnju središnjega sustava trajne pohrane digitalne građe knjižnica i ostalih

ustanova. Dobra suradnja baštinskoga sektora u digitalnome okruženju temelji se na suradnji u ujednačenu opis građe čemu pridonosi rad na kataložnome pravilniku za opis i pristup građi baštinskih ustanova. Dvršen je tekst njegove radne inačice u sklopu projekta *Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* koji se provodi u suradnji s Muzejskim dokumentacijskim centrom i Hrvatskim državnim arhivom.

S obzirom na izvanredne okolnosti i potrebu organizacije rada od kuće, svim je knjižnicama članicama Integriranoga knjižničnog sustava omogućen rad u programskim modulima na daljinu. Sustavi stručne i tehničke potpore radu knjižnica ujedinenih zajedničkim knjižničnim programom *Aleph* kao i provedba *online* edukacije nastavljeni su u punome kapacitetu na daljinu. U sklopu Integriranoga knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te visokoškolskih i specijalnih knjižnica u Republici Hrvatskoj tijekom 2020. godine pokrenute su pripreme aktivnosti na implementaciji nove inačice knjižničnoga programa koji se temelji na poslovanju u oblaku, a koji bi trebao omogućiti objedinjeno upravljanje analognom i digitalnom građom te elektroničkim izvorima i osigurati preduvjete za cjelovitu digitalnu transformaciju objedinjena knjižničnog poslovanja.

U 2020. godini izrađen je *Pravilnik o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* te se radilo na koordinaciji izradbe Strategije razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: 2021. – 2026. i Akcijskoga plana: 2021. – 2023. kao i Strateškoga programa znanstvenih istraživanja: 2021. – 2025.

Zavod je u 2020. godini svoje aktivnosti dodatno usmjerio razvoju i poticanju kulture inovacija suradničkim programom Digitalnoga laboratorija NSK te mogućnostima razvoja, primjene i dijeljenja iskustva u primjeni novih tehnologija u području knjižničarstva, osobito razvojem sustava i mobilne aplikacije *Smart Library NSK*. Knjižnica je s Digitalnim laboratorijem sudjelovala na 18. međunarodnoj izložbi inovacija – *ARCA 2020* u listopadu 2020. godine. Na izložbi s dvjestotinjak hrvatskih i inozemnih izlagača koji su se predstavili inovacijama i novim tehnologijama iz različitih područja ljudskoga djelovanja, međunarodno prosudbeno povjerenstvo dodijelilo je mobilnoj aplikaciji *Smart Library NSK* srebrno odličje za inovativnost.

3.1.1 Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva

Matična djelatnost

Matična djelatnost u Hrvatskome zavodu za knjižničarstvo obavlja se na dvjema razinama, i to na nacionalnoj razini za županijske matične knjižnice (narodne i školske) i sveučilišnoj (visokoškolske i specijalne knjižnice) te baštinske zbirke, a na razini sveučilišne matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice u Zagrebu i sedam županija sjeverozapadne Hrvatske. U skladu s Planom rada za 2020., od redovitih programa provodilo se usklađivanje i praćenje rada narodnih, školskih, visokoškolskih i specijalnih knjižnica, priprema i sudjelovanje u radu Stručnoga vijeća sveučilišnih matičnih knjižnica, Stručnoga vijeća županijskih narodnih matičnih knjižnica i Središnjega stručnog vijeća matičnih knjižnica te su izrađeni planovi rada matične djelatnosti za pojedine vrste knjižnica – sveučilišne, narodne, školske, visokoškolske, znanstvene, specijalne te digitalne i baštinske zbirke kao i skupna izvješća o radu matičnih službi.

Provedene su analize stanja narodnih, školskih te visokoškolskih i specijalnih knjižnica u sustavu sveučilišne matične službe na temelju podataka iz Sustava jedinstvenoga

elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica. Analize su objavljene na Portalu matične djelatnosti knjižnica Republike Hrvatske. Provedena nadogradnja Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica u 2020. omogućit će i prikupljanje podataka o građi starijoj od 1850. godine u fondovima knjižnica te doprinijeti identificiranju i analizi stanja baštinskih zbirki.

Provedba poslova matične djelatnosti koja obuhvaća stručni nadzor na terenu, sastanke i edukaciju odvijala se u osobito otežanim okolnostima zbog pandemije bolesti COVID-19. Stanje se nastojalo prevladati dodatnom digitalizacijom poslovanja, uvođenjem *online* sastanaka i edukacije, a uspješnomu radu matične službe i Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo pridonijela je mogućnost korištenja postojećih informacijskih sustava, kao npr. Sustava jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica, te alata za *online* edukaciju – mrežni seminari Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara kao i uvođenje novoga sustava i portala Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj.

Prijavom programa uspostave novoga Sustava za identificiranje, upravljanje i predstavljanje baštinskih zbirki kao prve faze izgradnje Središnjega sustava i portala knjižnica i zbirki nastavit će se poboljšanje okupljanja podataka, ali i učiniti novi pomak naprijed u digitalizaciji poslovanja sustava matične djelatnosti.

Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj zajednički je proizvod sustava matične djelatnosti i knjižnica te će njegova kvaliteta u budućnosti odražavati spremnost svih uključenih sudionika kako bi se postigla cjelovitost i točnost podataka te omogućila daljnja poboljšanja svih funkcija Upisnika.

U sklopu rada na Sustavu jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica u 2020. radilo se na obradi statističkih podataka i analizama stanja, održavali su se mrežni seminari, sudjelovalo se na sastancima – koordiniranje sastancima Stalnoga odbora Sustava, radilo se na održavanju i razvoju Sustava, izradbi projektne prijave za natječaj Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske za 2021., doradbama i posuvremenjivanju Uputa za unos u Sustav jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica za sveučilišne, visokoškolske, specijalne i znanstvene knjižnice, izradbi hodograma aktivnosti knjižnične statistike za 2021., prikupljanju i analizi statističkih podataka za 2019. za potrebe izvješćivanja za Noć knjige, izradbi adresara za narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, znanstvene i specijalne knjižnice za 2019. godinu te prikupljanju podataka za Library Map of the World.

Voditelji matičnih službi provedeli su 44 stručna nadzora te je izrađeno 66 mišljenja o nadzoru.

Provedba stručnoga nadzora i revizije/otpisa građe provodili su se u otežanim okolnostima, a u odnosu na prethodnu godinu, vrijedno je istaknuti pojačani stručni nadzor specijalnih knjižnica i baštinskih zbirki te izdana rješenja o preventivnoj zaštiti dviju baštinskih zbirki.

3.1.2 Matična djelatnost za narodne knjižnice

Koordinacija rada knjižnica i matične djelatnosti

Temeljni poslovi matične djelatnosti za narodne knjižnice zbog pandemije bolesti COVID-19 i posljedica potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije nisu se mogli u cijelosti provesti u skladu s Planom

rada za 2020. godinu. Koordinacija i praćenje rada narodnih knjižnica provodili su se na temelju izvješća o radu županijskih matičnih službi za narodne knjižnice i usporedbom s planom pojedine županijske matične službe. Pregledana je dokumentacija o otpisu i reviziji knjižničnoga fonda u narodnim knjižnicama, napisana su očitovanja, a redovito je pružana i savjetodavna pomoć.

Na temelju podataka prikupljenih u Sustavu jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica, obrađeni su statistički podatci o radu narodnih knjižnica na razini Republike Hrvatske za 2019. te je provedena analiza stanja u narodnim knjižnicama u 2020. godini – analiza SWOT.

Održana su dva umjesto četiri sastanka Stručnoga vijeća županijskih narodnih matičnih knjižnica za narodne i školske knjižnice. Održani su sastanci u lipnju i prosincu 2020. godine preko aplikacije *MS Teams*, a sastanci su u ožujku i rujnu otkazani.

Za Portal matične djelatnosti radilo se na izradbi dokumentacije i ostalih priloga.

Stručni nadzor i stručno-savjetodavna pomoć

Ostvareno je šest stručnih nadzora u Dubrovačkim knjižnicama – Narodnoj knjižnici Grad i ograncima Montovljerna, Lapad, Gruž i Mokošica u Dubrovniku te ogranku Cavtat u općini Konavle te je izvješće dostavljeno Hrvatskomu knjižničnom vijeću pri Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske. Nakon potresa koji su pogodili područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije matična služba za narodne knjižnice prikupila je podatke o stanju knjižnica i knjižnične građe te pružala stručnu i savjetodavnu pomoć knjižničarima u županijama pogođenima potresom.

Izradba dokumenata

Izrađene su Preporuke za rad narodnih knjižnica u uvjetima pandemije bolesti COVID-19 koje su redovito posuđevane. Narodne knjižnice neprekidno su obavještavane o novim mjerama i radnim protokolima za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19.

U suradnji s Odjelom informacijske tehnologije priređene su upute za postupanje i primjenu Zakona o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnoga sektora s rokom za prilagodbu do 23. rujna 2020. godine za mrežne stranice te Predložak izjave o pristupačnosti kao pomoć narodnim knjižnicama pri izradbi Izjave o pristupačnosti.

U siječnju i veljači 2020. godine održane su konzultacije i sastanci oko usuglašavanja prijedloga Standarda za narodne knjižnice s Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske te je izrađen Dodatak 2 *Koeficijenti izvodljivosti Standarda za narodne knjižnice*.

Savjetovanje za narodne knjižnice

Planirana je organizacija 13. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj s međunarodnim sudjelovanjem 2021. o temi *Narodne knjižnice – jačanje kulturne i obrazovne uloge u globalnim kriznim situacijama* koja ističe ulogu knjižnica u izvanrednim okolnostima te načine na koje su knjižnice, unatoč iznimno teškim okolnostima, u skladu s organizacijskim, tehničkim, financijskim i ljudskim mogućnostima prilagodile poslovanje novonastaloj situaciji

te nastavile pridonositi društvenoj i digitalnoj uključenosti lokalnoga stanovništva. Uređivan je Zbornik sa 12. savjetovanja za narodne knjižnice.

Projekt Središnji sustav narodnih knjižnica: distribucija i upravljanje sadržajima

Ostvareni su predviđeni posebni ciljevi projekta *Središnji sustav narodnih knjižnica* u sklopu razvoja aktivnosti distribucije i upravljanja sadržajima, poboljšanjima sadržajne i tehničke potpore knjižnicama, edukaciji preko objava članaka na Središnjem portalu, otvaranjem novih mrežnih stranica te poticanjem knjižnica dodjelom nagrade *Najbolji mali web* koju je 2020. godine osvojila Narodna knjižnica Ploče.

Program poticanja čitanja

U sklopu programa poticanja čitanja, Knjižnica je u 2020. godini kao suorganizator Nacionalne kampanje za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“ sudjelovala u provedbi programa u povodu Međunarodnoga dana znakovnih jezika.

Međunarodna djelatnost

U sklopu rada u IFLA-inoj Sekciji za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama planirano je učlanjenje IFLA-ine Sekcije u EBLIDA-u (*European Bureau of Library, Information and Documentation Associations*) kao središnju organizaciju za knjižnične udruge i ustanove u Europi te suradnja s forumom EBLIDA/NAPLE za narodne knjižnice u Europi, no planovi nisu ostvareni.

3.1.3 Matična djelatnost za školske knjižnice

Koordinacija rada županijskih matičnih narodnih knjižnica i Stručnoga vijeća županijskih matičnih narodnih knjižnica

Temeljni poslovi matične djelatnosti za školske knjižnice odvijali su se u skladu s Planom rada za 2020. godinu. Koordinacija i praćenje rada školskih knjižnica provodila se na temelju izvješća o radu županijskih matičnih službi za školske knjižnice i usporedbom s planom pojedine matične službe, izdana su mišljenja o nadzoru koja su u školskim knjižnicama obavili voditelji matičnih službi (66), pregledana je dokumentacija o otpisu i reviziji knjižničnoga fonda u školskim knjižnicama, napisana su mišljenja, a redovito je pružana i savjetodavna pomoć.

Na temelju podataka prikupljenih iz Sustava jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica analizirani su statistički podatci o radu školskih knjižnica za 2019. godinu u Republici Hrvatskoj te po županijama.

Održana su dva sastanka Stručnoga vijeća županijskih narodnih matičnih knjižnica za narodne i školske knjižnice u lipnju 2020. u fizičkome prostoru i prosincu 2020. godine preko aplikacije *MS Teams*. Sastanci su u ožujku i rujnu otkazani.

Za Portal matične djelatnosti radilo se na izradbi dokumentacije i ostalih priloga.

Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na rad školskih knjižnica

Školske knjižnice na području Republike Hrvatske bile su zatvorene za korisnike od 19. ožujka do 11. svibnja 2020. godine. U tome razdoblju stručni suradnici knjižničari bili su uključeni u *online* nastavu i virtualne učionice, osiguravali su vidljivost knjižnica na mrežnim stranicama škole, organizirali su niz *online* aktivnosti za učenike poput radionica, pričaonica i sl. te su bili potpora nastavnomu osoblju. Nakon otvaranja knjižnica osigurali su korištenje građe i boravak u prostoru, pridržavajući se svih epidemioloških preporuka u skladu sa Smjernicama za rad školskih knjižnica u uvjetima pandemije bolesti COVID-19 i uputa Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo.

Stručni nadzor i stručno-savjetodavna pomoć

Planirano pojačano praćenje stručnoga nadzora rada matičnih knjižnica redovitim stručnim nadzorom i stručnim nadzorom na poziv – terenski rad izvan Zagreba nije ostvareno zbog posebnih uvjeta rada knjižnica uzrokovanih bolešću COVID-19.

Izradba dokumenata

Izrađene su Smjernice za rad školskih knjižnica u uvjetima pandemije bolesti COVID-19 koje su redovito mijenjane i prilagođavane prema epidemiološkim preporukama nadležnih tijela.

Početkom siječnja provedeno je završno usklađivanje prijedloga Standarda za školske knjižnice te usklađivanje strukture standarda za sve vrste knjižnica.

Provedba međunarodnoga projekta

Međunarodni projekt *Traditional children's stories for a common future (TRACE)*: 2018. – 2020. provodi se u sklopu programa Erasmus+ u suradništvu s Grčkom, Latvijom i Španjolskom, a projektom koordinatora Knjižnica. Namijenjen je djeci u dobi od šest do 12 godina, njihovim nastavnicima, knjižničarima, roditeljima i ostalima koji rade s tom dobnom skupinom. Svrha je odabranu skupinu, obuhvaćajući i i javnost, upoznati s tradicionalnim dječjim pričama kao i kulturom zemalja partnera. Do veljače 2020. godine provedene su planirane aktivnosti u sklopu obrazovnog paketa (iO1) i započete su aktivnosti na uspostavi platforme za tradicionalne dječje priče (iO2). Zbog pandemije bolesti COVID-19 nije bilo moguće održati neke bitne aktivnosti te je od Agencije za mobilnost i programe Europske unije zatraženo i dobiveno produženje trajanja projekta do 31. srpnja 2021. godine. Potpisan je Dodatak 1 Sporazuma s Agencijom i suradnicima te se aktivnosti nastavljaju u 2021. godini.

Program poticanja čitanja

U sklopu projekta *TRACE* provodile su se početkom 2020. godine edukacijske radionice za učitelje i knjižničare o temi obrade tradicionalnih dječjih priča iz suradničkih zemalja, od kojih je dio prilagođen kao građa lagana za čitanje za djecu s teškoćama čitanja i disleksijom.

3.1.4 Matična djelatnost središnje matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice

Koordinacija rada knjižnica i matične djelatnosti

Temeljni poslovi matične djelatnosti središnje matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice odvijali su se u skladu s epidemiološkom situacijom u Republici Hrvatskoj, uz nastojanje pridržavanja Plana rada za 2020. godinu. Održana su dva sastanka s voditeljicama sveučilišnih matičnih razvojnih službi i dvije sjednice Stručnoga vijeća sveučilišnih matičnih knjižnica.

Pregledana je dokumentacija o otpisu i reviziji knjižničnoga fonda u sveučilišnim, visokoškolskim, znanstvenim i specijalnim knjižnicama te su napisana očitovanja – provedeno je devet revizija i/ili otpisa, a za Knjižnicu je naručeno 15 jedinica građe. Redovito je pružana savjetodavna pomoć.

Na temelju obrade i analize podataka prikupljenih iz Sustava jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica izrađen je opis stanja svih vrsta knjižnica u Republici Hrvatskoj te analiza stanja sveučilišnih, visokoškolskih, znanstvenih i specijalnih knjižnica na razini Republike Hrvatske za 2019. godinu. Izrađen je niz uputa i predložaka za rad sveučilišnih matičnih razvojnih službi.

Stručni nadzor i stručno-savjetodavna pomoć

Ostvareno je pet stručnih nadzora, i to na Sveučilištu u Dubrovniku tri nadzora, Sveučilištu u Slavonskome Brodu i Znanstvenoj knjižnici Dubrovnik.

Za Portal matične djelatnosti radilo se na izradbi dokumentacije i ostalih priloga.

Izrađene su Preporuke za rad sveučilišnih, visokoškolskih, znanstvenih i specijalnih knjižnica tijekom pandemije bolesti COVID-19.

Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj

Sudjelovalo se u provedbi primopredaje Upisnika, izradbi sustava i mrežne stranice te izradbi procedure vođenja Upisnika knjižnica u Republici Hrvatskoj i Uputa za upis podataka u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj.

3.1.5 Matična djelatnost sveučilišne matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice

Koordinacija rada knjižnica i matične djelatnosti

Posuvmenjeni su adresari visokoškolskih i specijalnih knjižnica u nadležnosti sveučilišne matične službe iz Knjižnice. Prikupljena su izvješća o radu za 2019. i planovi rada za 2020. godinu visokoškolskih knjižnica u nadležnosti sveučilišne matične djelatnosti. Sudjelovalo se na 33. sjednici Stručnoga vijeća sveučilišnih matičnih knjižnica.

Visokoškolske knjižnice – stručni nadzor i stručno-savjetodavna pomoć

Sveučilišna matična služba za visokoškolske knjižnice u svojoj nadležnosti ima visokoškolske knjižnice Grada Zagreba te sedam županija središnje i sjeverozapadne Hrvatske – Karlovačke,

Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske, Međimurske, Sisačko-moslavačke, Varaždinske i Zagrebačke županije. Na navedenome je području 50 visokoškolskih knjižnica koje obuhvaćaju knjižnice sastavnica Sveučilišta u Zagrebu i knjižnice veleučilišta.

Izrađena je *Analiza visokoškolskih knjižnica u sustavu sveučilišne matične djelatnosti*. Prikupljeni su podatci i fotografije o štetama u knjižnicama koje su uzrokovane potresima koji su pogodili područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije.

Obavljeno je šest stručnih nadzora knjižnica, i to Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Biološkoga odsjeka Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta organizacije i informatike Varaždin Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta Sjever i Knjižnice Veleučilišta Baltazar Zatrešić te su izrađena i poslana izvješća o provedenim stručnim nadzorima dekanima i voditeljima knjižnica.

Pregledana je dokumentacija o otpisu i reviziji knjižničnoga fonda u visokoškolskim knjižnicama te su napisana očitovanja – provedeno je 11 revizija i/ili otpisa, a za Knjižnicu je naručeno 38 jedinica. Pružena je stručno-savjetodavna pomoć visokoškolskim i specijalnim knjižničarima upućivanjem na relevantnu stručnu literaturu te stručne poslove revizije i otpisa, pomaganjem pri unosu statističkih podataka u Sustav jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica, pisanju dokumentacije – planovi i programi rada, izvješća o radu, pravilnici i sl.

Specijalne knjižnice – stručni nadzor i stručno-savjetodavna pomoć specijalnim knjižnicama

Prema dokumentu *Analiza specijalnih knjižnica* prema Sustavu jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica, u nadležnosti je Knjižnice na području Grada Zagreba i sedam županija središnje Hrvatske 71 specijalna knjižnica, od čega su 63 javne i osam privatnih knjižnica, od kojih 21 specijalna knjižnica nije upisana u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj, dok je zabilježeno približno 40 privatnih zbirki i više od 40 javnih zbirki koje posjeduju knjižničnu građu, no one trenutačno nemaju sve ispunjene uvjete za utemeljivanje knjižnice.

U 2020. godini utemeljena je i otvorena nova specijalna knjižnica – Središnja knjižnica Roma u Republici Hrvatskoj.

Provedena je analiza stanja specijalnih knjižnica u sustavu matične službe Knjižnice prema Sustavu jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica za 2019. godinu, na temelju koje je objavljeno izvješće.

Specijalnim knjižnicama svakodnevno je pružana stručno-savjetodavna pomoć koja se odnosila na tumačenje zakonskih propisa u knjižničarstvu, utemeljivanje i izvanredno zatvaranje knjižnica, otpis i reviziju knjižnične građe, upis u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj, pristupne podatke, unos, ispravke i druge pojedinosti statističkih podataka u Sustavu jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja podataka o poslovanju knjižnica, obvezni primjerak, digitalizaciju knjižničnih fondova, štete na knjižnicama i knjižničnoj građi uzrokovane potresima koji su pogodili područje Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije te Sisačko-moslavačke županije te zbrinjavanje knjižnične građe, nošenje maski i prilagodbu rada u uvjetima pandemije bolesti COVID-19 u knjižnicama, zapošljavanje

stručnoga osoblja u knjižnicama, organizaciju stručne prakse u Knjižnici, stjecanje stručnih zvanja u knjižničarskoj struci i drugih kompetencija, izbor u znanstvena zvanja i dr.

Tijekom 2020. godine obavljeno je 16 stručnih nadzora u specijalnim knjižnicama, uključujući privatne knjižnice, s naglaskom na knjižnice vjerskih zajednica i one koje do 2020. godine nisu bile upisane u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj.

Reviziju i otpis knjižnične građe iz svojih fondova provelo je osam specijalnih knjižnica.

Uspostavljena je suradnja s Hrvatskom redovničkom konferencijom radi buduće suradnje s knjižnicama redovničkih zajednica.

Na natječaju *Hidden Stories Fund* Konferencije ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica dobivena je novčana potpora za izradbu virtualne izložbe u suradnji sa Središnjom knjižnicom Roma u Republici Hrvatskoj radi promidžbe romske zajednice i novoutemeljene Središnje knjižnice Roma.

3.1.6 Baštinske zbirke

Radi identifikacije stare građe te njezine pravne i fizičke zaštite obavljeno je deset stručnih nadzora u privatnim i javnim knjižnicama/zbirkama koje posjeduju staru građu kao što su Knjižnica Staroslavenskoga instituta u Zagrebu (Zbirka stare građe), Zbirka Kajkaviana u Donjoj Stubici, Knjižnica Vrhovnoga suda u Zagrebu (Zbirka stare građe), Zbirka stare građe Crkvene općine Topusko, Eparhija pakračko-slavonska u Pakracu (Zbirka stare građe), Knjižnica Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (Zbirka stare građe), Državni arhiv u Zagrebu (Zbirka stare građe i Šišićeva zbirka), Institut za povijest umjetnosti (Zbirka stare građe) te dva stručna nadzora u Knjižnici Instituta za migracije i narodnosti (Zbirka iseljeničkoga tiska).

Stručni nadzori bili su popraćeni izvješćima o stanju i uvjetima pohrane građe te identifikacijom i opisom najvrjednijih, najstarijih ili rijetkih primjeraka kao i uputama za daljnje postupanje. Građa dijela knjižnica/zbirki nije stručno obrađena ili nije obrađena u elektroničkome katalogu/inventaru, što otežava njezino potpuno identificiranje i okupljanje te se zbirke/knjižnice upućuju na postupak stručne obrade. U nekima od knjižnica/zbirki utvrđeno je postojanje stare građe raspršene u općem fondu te se iste upućuju na uvrštavanje takve građe u zbirke stare građe. Navedenim nadzorima identificirano je približno 18 000 jedinica stare knjižne građe ili građe za koju se predmnijeva svojstvo kulturnoga dobra, više od 250 naslova serijskih publikacija te zemljopisne karte, rukopisi i sitni tisak.

Na temelju načinjene i dostavljene dokumentacije nadležni konzervatorski odjeli donijeli su rješenja o preventivnoj zaštiti dviju zbirki – Zbirci stare građe Crkvene općine Topusko i Zbirci stare građe Eparhije pakračko-slavonske. Stručni nadzori obavljani su u suradnji s Odjelom zaštite i pohrane te savjetnicom za specijalne knjižnice.

Na temelju načinjenoga adresara vjerskih zajednica upućen je dopis s obrazloženjem potrebe identifikacije i evidencije stare građe te uloge Knjižnice u očuvanju baštine. Samo pet vjerskih zajednica odazvalo se s obaviješću da imaju staru građu koja je u lošem stanju, odnosno da ne posjeduju takvu građu.

Radi usklađivanja sa Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti sastavljen je prijedlog Pravilnika o postupku provođenja registracije knjižnične građe kao kulturnoga dobra čije se

odredbe usklađuju s Pravilnikom o obliku, sadržaju i načinu vođenja registra kulturnih dobara Republike Hrvatske. Pripremljen je i prijavljen program *Sustav za identificiranje, upravljanje i predstavljanje baštinskih zbirki* kao prve faze Središnjega sustava knjižnica i zbirki na natječaj Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

3.1.7 Normativna djelatnost

Redovite aktivnosti obuhvaćale su praćenje i izradbu normi i normativnih dokumenata iz područja djelovanja Knjižnice, posebno bibliografskih normi i formata. Sudjelovalo se u radu Tehničkoga odbora HZN/TO 46, Bibliotekarstvo, dokumentacija i informacije Hrvatskoga zavoda za norme uz redovito praćenje međunarodnih norma (ISO, CEN) i normizacijskih dokumenata te je provedeno izjašnjavanje o njih 46.

Aktivno se pratio razvoj međunarodnih normi za katalogizaciju i klasifikaciju u sklopu međunarodnih tijela – *European RDA Interest Group* (EURIG) i *UDC Consortium* (UDCC), obuhvaćajući sudjelovanje na *online* sastancima EURIG-a, Izvršnoga odbora Konzorcija UDK i Uredništva UDK. Također se sudjelovalo u radu IFLA-inih radnih tijela – Stalnoga odbora IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju, Grupe za pregled bibliografskih konceptualnih modela IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju (*BMC Review Group*) i Tehničkoga pododbora za povezane podatke IFLA-ina Odbora za standarde (LIDATEC).

Obavljali su se poslovi povezani s administracijom servisa Hrvatski UDK *Online*.

Nastavljen je rad na kataložnome pravilniku u sklopu projekta *Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* koji se provodi u suradnji s Muzejskim dokumentacijskim centrom i Hrvatskim državnim arhivom. Dvršen je tekst radne inačice Pravilnika i upućen je u drugu fazu redakcije. Uz rad na tekstu Pravilnika, rad na projektu obuhvaćao je koordinaciju rada radnih skupina, redaktora i edukatora, izradbu specifikacije za nadogradnju platforme za mrežno izdanje Pravilnika, predstavljanje Pravilnika stručnoj javnosti te suradnju na redizajnu i održavanju mrežnih stranica Pravilnika na e-adresi www.kam.hr. U suradnji s Centrom za stalno stručno usavršavanje knjižničara proveden je i treći ciklus edukacije edukatora za primjenu Pravilnika – osam mrežnih seminara. Obavljene su pripremne analize za razvoj ontologije utemeljene na Pravilniku radi mogućnosti korištenja Pravilnika u okruženju povezanih podataka.

3.1.8 Knjižnično-informacijski sustav

Integrirani knjižnični sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te visokoškolskih i specijalnih knjižnica Republike Hrvatske

Integrirani knjižnični sustav na e-adresama <http://buki.nsk.hr> i <http://iks.nsk.hr> čine 43 knjižnice iz sustava znanosti i visokoga obrazovanja, uključujući Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu kao središte sustava. U sustav je integrirano 30, i to 71 posto od ukupno 42, knjižnica Sveučilišta u Zagrebu, devet specijalnih knjižnica znanstvenih instituta, knjižnica Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta, knjižnica Veleučilišta Velika Gorica, knjižnica Veleučilišta u Karlovcu te najnovija članica, knjižnica Hrvatskoga državnog arhiva. Tijekom 2020. godine zaustavljen je pad broja aktivnih knjižnica znanstvenih instituta, a jedna knjižnica znanstvenoga instituta ponovno je aktivirala svoje sudjelovanje u radu sustava. Nije bilo

proširenja sustava novim knjižnicama članicama. Sustav osigurava dostupnost građe za koju je izrađeno 1 548 173 bibliografska zapisa, 626 327 normativnih zapisa, 1 173 755 zapisa o posjedovanju te 1 190 081 zapis o primjerku. Sustav koristi 15 979 registriranih korisnika. U izgradnji sustava aktivno sudjeluje više od 350 knjižničara u punome radnom opsegu.

Analiza broja novoizrađenih bibliografskih zapisa u sustavu (Tablica 29 u poglavlju [Prilozi](#)) promatrano u posljednjih pet godina pokazuje konstantno povećanje broja novoizrađenih bibliografskih zapisa s godišnjim prirastom od prosječno 47 234 zapisa – medijan 42 300. Bibliografska baza NSK ima godišnji prirast od prosječno 32 628 – medijan 33 407, a bibliografska baza ZAG ima godišnji prirast od prosječno 14 606 – medijan 10 534 bibliografskih zapisa. Povećanje pokazuju i brojevi novoizrađenih zapisa o posjedovanju te zapisa o primjerku (Tablica 30 u poglavlju [Prilozi](#)), dok se 2020. godine prvi put bilježi pad broja novih korisnika i u sustavu ZAG (Tablica 31 u poglavlju [Prilozi](#)).

Bez obzira na nepovoljna ograničenja uzrokovana pandemijom, nastavljen je rad u pružanju redovite stručne i tehničke potpore radu knjižnica ujedinenih zajedničkim knjižničnim programom *Aleph* u punome kapacitetu na daljinu, posebno preko mrežnih portala na e-adresama <http://buki.nsk.hr> i <http://iks.nsk.hr>. Svim knjižnicama članicama sustava omogućen je rad u programskim modulima na daljinu i od kuće. Uspješno su uklonjene iznenadne tehničke teškoće uzrokovane zastarjelom informacijsko-komunikacijskom opremom mrežnoga poslužitelja bez ikakvih zastoja u dostupnosti knjižničnih kataloga ili programskih modula za rad na daljinu. Tijekom 2020. godine oblikovan je program edukacije za rad u sustavu na daljinu te su provedeni osnovni i napredni tečajevi redovite edukacije za rad u sustavu. Od razvojnih aktivnosti ističe se izradba Biltena prinova knjižnice Hrvatskoga državnog arhiva.

Knjižnični programi nove generacije: internacionalizacija izradbe metapodataka

U skladu s trendovima u području univerzalne bibliografske kontrole bitna je uporaba knjižničnih programa nove generacije. Knjižnični sustavi nove generacije dizajnirani po modelu SaaS (*Software as a Service*) tehnologije u oblaku trebali bi omogućiti objedinjeno upravljanje analognom i digitalnom građom te elektroničkim izvorima, omogućiti istodobnu primjenu više međunarodnih bibliografskih formata te pružiti potporu za izravnu izradbu povezanih knjižničnih podataka. Radi toga organizirana su tri ciklusa *online* edukacija povezanih s osobitostima knjižničnih programa nove generacije.

Hrvatski nacionalni skupni katalog

Baza Hrvatskoga nacionalnog skupnoga kataloga dostupna je na e-adresi <http://skupni.nsk.hr>. Skupni katalog nudi mogućnost objedinjena pretraživanja 50 kataloga visokoškolskih i znanstvenih knjižnica, uključujući katalog Knjižnice. Baza sadrži 1 996 209 bibliografskih zapisa. Hrvatskim nacionalnim skupnim katalogom omogućeno je objedinjeno pretraživanje bibliografskih baza iz različitih formata – UNIMARC, MARC 21 i DC ujedinenih iz različitih knjižničnih sustava kao što su *Aleph*, *Koha*, *CroList* i *Metelwin*. Baza Hrvatskoga nacionalnog skupnoga kataloga u skladu je s ostvarenjem prava na pristup i ponovnu uporabu podataka, a dostupna je na portalu otvorenih podataka na e-adresi <http://data.nsk.hr>.

Tijekom 2020. godine nije bilo proširenja baze skupnoga kataloga novim opsegom knjižničnih fondova s obzirom na teškoće u redovitome djelovanju knjižnica, no bilježi se višestruko

povećanje pretraživanja skupnoga kataloga u odnosu na prethodnu godinu. U 2019. sustav bilježi 497 586 pretraživanja, a u 2020. godini ostvareno je 1 296 908 pretraživanja (Tablica 30 u poglavlju [Prilozi](#)), što govori o potrebi intenzivnijega rada s knjižnicama čiji se katalozi još ne nalaze u skupnome katalogu.

Dijeljene usluge NSK, Podatkovni centar NSK

Na temelju primjene odredaba zakonskih propisa u svezi s pravom na pristup i ponovnu uporabu informacija u dijelu knjižničnih podataka potaknuta su istraživanja u području BIBFRAME-a, razvoja Portala otvorenih povezanih podataka na e-adresi <http://data.nsk.hr>. Portal *data.nsk.hr – pametna knjižnica* omogućuje pristup zbirkama otvorenih te povezanih podataka Knjižnice. Svi podatci na Portalu otvorenih podataka dostupni su pod licencijom CC i slobodni su za ponovnu uporabu. Portal je u razvojnoj fazi, a razvoj usluge temelji se na primjeni Direktive 2013/37/EU Europskoga parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine o izmjeni Direktive 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnoga sektora.

3.1.9 Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice

Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice koordinira i razvija poslove Digitalne knjižnice NSK koji su dio redovite i projektne djelatnosti više odjela u sklopu Knjižnice. U 2020. godini nastavljen je rad na programima razvoja Digitalne knjižnice NSK i uspostave Hrvatske digitalne knjižnice, što obuhvaća razvoj sustava i portala Digitalne zbirke NSK, Hrvatski arhiv weba, nacionalni repozitorij ocjenskih radova – ZIR i DR, Digitalizirane stare hrvatske novine i časopisi, Repozitorij Sveučilišta u Zagrebu, Virtualne izložbe NSK i Glagoljica.hr, sudjelovanje u razvoju suradničkih sustava Znameniti.hr i Dabar te izradbi novih proizvoda kao što je portal Pozdrav iz Hrvatske i održavanju mobilnih aplikacija *Pozdrav iz Zagreba*, *Pozdrav s Krke* i *Smart Library NSK*. Radilo se i na koordinaciji digitalizacije građe i digitalizacije na zahtjev, provedbi razvojnih projekata i projekta digitalizacije građe, nadzoru kvalitete preslika i metapodataka, edukaciji, suradničkim projektima, međunarodnoj suradnji, promidžbi i ostalim poslovima povezanim s digitalnom građom te sustavima digitalne knjižnice i usluga. U 2020. godini znatno se radilo na projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*.

Razvoj sustava i portala Digitalne knjižnice NSK (tekući i razvojni poslovi)

U sustavu Digitalne zbirke NSK na e-adresi <http://digitalna.nsk.hr>, koji predstavlja sustav za upravljanje digitalne i digitalizirane građe (*Indigo*) te gradi njezin središnji portal, radilo se na održavanju, razvoju i određivanju novih funkcionalnosti.

U sklopu pripreme za izgradnju Hrvatske digitalne knjižnice čija je uspostava određena odredbama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i Pravilnikom o obaveznome primjerku, implementirana je skupna dodjela trajnoga identifikatora URN:NBN zapisima u sustavu Digitalne zbirke NSK čime se omogućuje jednoznačno i trajno označivanje zapisa digitalne građe, što je temelj za prihvrat metapodataka iz sustava ostalih knjižnica, ali i za potrebe citiranja građe.

U sklopu razvoja HAW-a, uz tehničku potporu Srca, radilo se na uspostavi produkcijskoga rada u alatu Web Curator Tool namijenjenu za automatizirana tematska pobiranja. U 2020. godini

provedeno je šest tematskih pobiranja – *Predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije, COVID-19, Zaštita okoliša, Izbor zastupnika za Hrvatski sabor 2020., Potres u Zagrebu 2020. i Izbori za predsjednika Republike Hrvatske 2019. – 2020.* U suradnji sa Srcem u HAW je implementirana potpora za protokol *Memento* te je HAW postao dio sveopće zajednice arhiva weba s potporom za *Memento*. Radilo se i na indeksiranju sadržaja domenskoga pobiranja te na provedbi desetoga harvestiranja .hr domene.

U sklopu prihvata digitalne građe od nakladnika radilo se na izradbi Obrasca za prihvrat e-knjige i Obrasca za prihvrat e-serijskih publikacija te na izradbi prijedloga radnoga procesa prihvata i pohrane omeđene digitalne građe. Dostavom obveznoga primjerka *online* časopisa u sustav DOI-HR izrađena su 764 zapisa za članke pohranjene u sustav Digitalne zbirke NSK. U sklopu koordinacije obrade preslika proveden je nadzor kvalitete preslika iz različitih odjela Knjižnice, a suradnjom na obradi preslika u Centru za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice obrađeno je 19 520 stranica preslika digitalizirane građe.

Rad na nacionalnim repozitorijima ocjenskih radova ZIR i DR provodio se uz tehničku potporu Srca i suradnju s Koordinacijskim odborom razvoja Dabra. Uz to, Knjižnica održava i Repozitorij Sveučilišta u Zagrebu. Uspostavljen je Repozitorij Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu na e-adresi <https://repozitorij.nsk.hr> u koji se pohranjuju i daju na korištenje rezultati znanstveno-istraživačkoga, intelektualnoga i kreativnoga rada svih djelatnika Knjižnice.

Objavljen je novi portal Hrvatskoga arhiva weba te je nastavljen rad na razvoju sustava Repozitorija Sveučilišta u Zagrebu i nacionalnih repozitorija ocjenskih radova na e-adresama <https://dr.nsk.hr> i <https://zir.nsk.hr>.

Radilo se na održavanju mobilnih aplikacija te održavanju mobilne aplikacije *Pozdrav s Krke* (Android i iOS), *Pozdrav iz Zagreba* te *Smart NSK: pametni vodič za korisnike*. Surađivalo se na izradbi nove inačice stranice *Slagalice NSK* na e-adresi <http://slagalica.nsk.hr> i *Bojanke iz građe NSK* na e-adresi <http://bojanka.nsk.hr> te provedbi natječaja *Baština na mreži*.

Sadržaj Digitalne knjižnice NSK

U sustave Digitalne knjižnice NSK (Digitalne zbirke NSK, HAW, ZIR i DR) u 2020. uvršteno je 45 917 jedinica građe te su s krajem 2020. godine sadržavali 229 107 pohranjenih jedinica digitalne građe. Digitalna knjižnica NSK obogaćena je i desetim pobiranjem hrvatskoga weba gdje je prikupljeno 91 968 URL-ova.

U sustavu Digitalne zbirke izrađeno je 1158 koncepata i 8246 zapisa metapodataka. Na kraju 2020. godine sustav Digitalne zbirke NSK dosegnuo je 45 370 jedinica digitalne građe sa 150 920 pridruženih datoteka.

U sustavu Virtualne izložbe NSK izrađene su izložbe *Životinjsko carstvo* i *Crteži Fischera von Erlacha* (Grafička zbirka), a u sklopu planiranih aktivnosti suradnje s ostalim knjižnicama i akademskom zajednicom objavljene su dvije virtualne izložbe *Sveučilište u Zagrebu – jučer, danas, sutra* (Sveučilište u Zagrebu) i *Zvane Črnja* (Državni arhiv u Pazinu).

Projekti

Znatno se surađivalo u EU projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Hrvatskoga državnog arhiva, Muzeja za umjetnost i obrt i Hrvatske radiotelevizije kojemu je svrha

povećanje dostupnosti kulturne baštine te uspostava središnjega sustava trajne pohrane digitalne građe baštinskih ustanova. Aktivnosti su prve godine provedbe projekta *e-Kultura* u Knjižnici u najvećoj mjeri obuhvaćale poslove nabave opreme i izgradnje sustava, a uz djelatnike Centra za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice, sudjelovali su i djelatnici Odjela informacijske tehnologije te ostali djelatnici Odjela općih poslovi. Stručnjaci Knjižnice sudjeluju i u nekoliko radnih skupina projekta koje su zadužene za izradbu smjernica za digitalizaciju građe.

Provedeno je više razvojnih projekata i projekata digitalizacije građe bilo da je riječ o samostalnim ili suradničkim projektima kao što su *Glagoljski natpisi* (Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske) – samostalni projekt, *Mreža virtualnih izložbi* – suradnički, *Pozdrav iz Hrvatske* – suradnički, *Znameniti.hr* (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti) – suradnički i *Digitalizacija građe Mate Ujevića* – suradnički projekt. Radilo se na prijavama novih projekata, i to *Skriveno blago u knjizi – razvoj novih usluga za analizu i opis slikovne građe u tiskanim publikacijama*, *Zavičajne zbirke weba* i *E-praktikum obveznog primjerka*.

Sudjelovalo se u projektu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske pod nazivom *Znanstveno i tehnologijsko predviđanje* u radu Radne skupine za aktivnost *Informacijski sustav znanosti Republike Hrvatske – CroRIS*.

U sklopu međunarodne suradnje radilo se na provedbi projekta digitalizacije *Exploring and Shaping the Danube Collection* s Nacionalnom knjižnicom Austrije te pripremi prijave projekta *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings* u suradnji s Los Alamos National Laboratory Research Library program Discretionary Funding Programme 2020-2021 Konzorcija za dugoročnu pohranu internetskoga sadržaja (*International Internet Preservation Consortium* – IIPC). Radilo se i u Stalnome odboru IFLA-ine Sekcije za novine i ostale informativne medije (*IFLA News Media Section*).

Nastavljena je dostava metapodataka u sustav DART-Europe – 226 zapisa disertacija iz sedam sveučilišnih repozitorija.

Ostalo

Radilo se na izradbi komentara na prijedlog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima kao i na izradbi komentara na prijedlog Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.

Radilo se na organizaciji Desetoga festivala hrvatskih digitalizacijskih projekata (*D-fest*) koji je odgođen za 2021. godinu zbog epidemiološke situacije. Održane su dvije radionice (mrežni seminari) u sklopu Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara te dvije besplatne radionice za izradbu virtualnih izložaba u sklopu aktivnosti Digitalnoga laboratorija NSK. U sklopu provedbe prakse studenata knjižničarstva u Knjižnici je provedena edukacija za devetero studenata knjižničarstva.

Usluge i proizvodi Digitalne knjižnice predstavljeni su na hrvatskim i međunarodnim skupovima. U suradnji s Uredništvom portala Knjižnice radilo se na promidžbi digitalnih usluga na portalima, u medijima i na društvenim mrežama.

Digitalni laboratorij NSK

Digitalni laboratorij NSK nova je programska aktivnost Knjižnice koja se, nakon utemeljivanja Laboratorija u veljači 2020. godine, provodila u novouređenome prostoru suradnjom više odjela uz koordinaciju Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo.

Planirani program rada Digitalnoga laboratorija nije mogao biti proveden u cijelosti zbog pandemije bolesti COVID-19 te su aktivnosti umnogome usmjerene u mrežno okruženje. Provedene su sljedeće aktivnosti nakon otvorenja početkom 2020. godine, i to:

- Dani otvorenih vrata – edukacija o 3D ispisu i mikroračunalima *micro:bit*
- usluga 3D ispisa za članove Knjižnice
- tri edukacije za djelatnike Knjižnice za korištenje opreme u organizaciji IRIM-a
- sudjelovanje u nacionalnoj akciji 3D ispisa zaštitnih vizira za medicinsko osoblje u organizaciji Hrvatskoga studentskog zbora
- pokretanje i koordinacija kreativnoga i edukativnoga korištenja građe iz fonda zbirke Knjižnice izradbom bojanki i slagalica u suradnji s Grafičkom zbirkom
- dvije besplatne radionice za izradbu virtualnih izložaba
- suradnja s međunarodnom mrežom digitalnih laboratorija u sektoru GLAM
- testiranje implementacije softvera Concordia u Odjelu informacijske tehnologije
- širenje mreže suradnika i dodatno opremanje Laboratorija računalnom i drugom opremom
- priprema projekta popularizacije znanosti *Znanost na mreži – prvi znanstveni Skenoboj* koji nije mogao biti proveden radi ograničenja fizičkoga okupljanja zbog pandemije.

Projektom *Smart Library NSK: tehnologija Interneta stvari u suvremenoj knjižnici* u 2020. godini osigurala se prilagodba mobilne aplikacije *Smart Library NSK* za osobe s posebnim potrebama, obuhvćajući postavke prikaza za osobe s disleksijom, postavke za kontraste i zvučnu reprodukciju sadržaja.

3.1.10 Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU) provodi program cjeloživotnoga učenja i stalnoga stručnog usavršavanja knjižničara i informacijskih stručnjaka. Tečajevi su namijenjeni knjižničarima iz svih vrsta knjižnica, pomoćnim knjižničarima, studentima knjižnične i informacijske znanosti te široj AKM zajednici. Djelovanje Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara za 2020. godinu omogućeno je na temelju dobivenih sredstava na javnome pozivu za programe javnih potreba u kulturi Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Godišnji program izobrazbe dostupan je na e-adresi <http://cssu.nsk.hr>.

Redoviti program stalnoga stručnog usavršavanja

Godišnji program CSSU-a za 2020. godinu bio je raspoređen u deset temeljnih modula s ukupno 83 tečaja i 12 mrežnih seminara. Polaznicima su dostupni i tečajevi Sveučilišnoga računskog centra Sveučilišta u Zagrebu – Srca, čiji je program dostupan na mrežnim stranicama CSSU-a. Tijekom 2020. godine izrađeno je 29 primjeraka elektroničkih novosti s pregledom tečajeva koje su distribuirane na e-adrese pretplatnika. Redovito se posuđuje Adresar elektroničkih adresa predavača i suradnika kao i mrežni Portal CSSU-a.

Zbog pandemije bolesti COVID-19 moralo se odustati od već planiranih tečajeva te su održana tri tečaja i 24 mrežna seminara. Broj edukacija zbog izvanrednih okolnosti bio je manji nego prethodnih godina te iznosi 49 posto planirane vrijednosti (Slika 1 u poglavlju [Edukacija](#)).

Ostvareno je 52,5 sati edukacije. U knjižnicama izvan Zagreba održana su tri tečaja te je ostvareno 14 (26,7 posto) sati edukacije s ukupno 55 polaznika. U sklopu mrežnih seminara održano je 38,5 sati edukacije. Održana su 24 mrežna seminara. Tijekom izvanrednoga zatvaranja knjižnica na mrežnim stranicama CSSU-a bile su dostupne snimke dvaju mrežnih seminara koje je pogledalo 55 registriranih polaznika.

Mrežni seminari (webinari) u organizaciji CSSU-a

Tijekom 2020. godine nastavljena je organizacija učenja na daljinu preko mrežnih seminara. Polaznici su nakon svakoga održanog mrežnoga seminara dobili poveznicu na snimku mrežnoga seminara te potvrdu o pohađanju koju mogu koristiti za bilježenje aktivnosti cjeloživotnoga učenja radi prikupljanja dokumentacije za napredovanje u više stručno zvanje i sl.

Portal Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara

Na portalu na e-adresi <http://cssu.nsk.hr> omogućene su nove funkcionalnosti te je posuđen upisnik polaznika (Tablica 21 u poglavlju [Portali](#)).

Cjeloživotno učenje knjižničara i planiranje karijere

Potvrde o pohađanju programa izražene u bodovima CEU i postignutoj razini sposobnosti polaznicima izdaje Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara radi bilježenja postignutoga učenja i usavršavanja. Priređeno je i izdano 13 kumulativnih potvrda o aktivnostima stručnoga usavršavanja radi izbora u više stručno zvanje.

Zbirka za knjižničarstvo

Zbirka za knjižničarstvo služi kao priručna zbirka Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara za potrebe stalnoga stručnog usavršavanja i cjeloživotnoga učenja. U Zbirci se odabiru, prikupljaju, opremaju i daju na korištenje stručna djela iz područja knjižničarstva te informacijskih znanosti. Zbirka okuplja više od tri tisuće naslova omeđenih publikacija u slobodnome pristupu građi te zadnjih pet godišta više od četrdeset hrvatskih i inozemnih časopisa.

Tijekom 2020. godine pribavljeno je 60 naslova hrvatskih i inozemnih knjiga, a redovito je pristiglo 59 sveščića serijskih publikacija. Posuđeno je 107 jedinica građe.

Studentska praksa u 2020. godini

Organizacija studentske prakse odvijala se prema programu objavljenome na e-adresi <http://cssu.nsk.hr/internship>, no zbog izvanrednih okolnosti uveden je model *online* studentske prakse, tijekom koje su studenti dobivali zadatke koje je bilo moguće odraditi od kuće. Studenti su imali i mogućnost prijave na mrežne seminare CSSU-a. Studentsku praksu ostvarilo je 48 studenata. Ostvareno je 3578 sati praktičnoga rada (Tablica 17 u poglavlju [Edukacija](#)).

3.2 ODJEL NABAVA I IZGRADNJA ZBIRKI

Nabava i politika izgradnje fondova/zbirke Knjižnice određena je njezinom dvojnomo zadaćom – nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu. Knjižnica tradicionalno izgrađuje svoje opće i posebne fondove knjižničnom građom u svim analognim i digitalnim pojavnostima svim oblicima nabave – obveznim primjerkom, kupnjom, zamjenom i darom u skladu s Planom rada za 2020. godinu koji se temelji na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. i Akcijskome planu: 2016. – 2020. U Odjelu je zaposleno 23 djelatnika.

Redoviti poslovi

Redovite aktivnosti sastoje se u prihvatu građe, njezinu odabiru, označivanju vlasništva građe, opremanju zaštitnim barkodom, inventarizaciji, signiranju pristigle građe u sustavu *numerus currens*, izradbi preliminarne zapisa, zapisa o posjedovanju, zapisa o primjerku, sustavnoj kontroli/reklamaciji potpunosti pristizanja građe te njezinu usmjeravanju na pripadajuća mjesta kao i suradnji s nakladnicima, kulturnom, stručnom i znanstvenom zajednicom.

Djelatnici Odjela sudjeluju u različitim stručnim povjerenstvima i radnim skupinama, razvojnim aktivnostima povezanim s Integriranim knjižničnim sustavom, izgradnji i razvoju Hrvatskoga nacionalnoga skupnog kataloga te Digitalne knjižnice.

Razvojni programi

Organizacija stručnoga skupa *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirke – Obvezni primjerak* u suradnji s Hrvatskim knjižničarskim društvom odgođena je za 2021. godinu.

Nastavlja se rad na projektu *HIT – Hrvatski iseljenički tisak: nakladnička djelatnost Hrvata u iseljeništvu* (Australija i Novi Zeland) u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, a svrha je projekta izradba bibliografije svih novina i časopisa koje su objavljivali Hrvati ili hrvatske organizacije i udruge u Australiji i Novome Zelandu.

Radilo se na pripremi procesa za prihvata obveznoga primjerka e-knjiga i e-časopisa kao novoga radnog procesa u Knjižnici i u sustavu Digitalne knjižnice NSK – *Digitalna zbirka Croatica – obvezni primjerak*.

Izrađena su četiri prijedloga programa u skladu s pozivom na predlaganje programa javnih potreba u kulturi za 2021. godinu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske:

1. *Zamjena publikacija – sinergija različitih jezika, kulture i znanosti* (nabava knjiga) – nastavak projekta koji je započeo 2019. godine.
2. *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirke* (obvezni primjerak: razvoj i uloga) – stručni skup u suradnji Hrvatskoga knjižničarskog društva i Knjižnice.
3. Posjet 26. međunarodnom sajmu knjiga u Pragu i književnom festivalu 2021. godine te Nacionalnoj knjižnici.
4. *E-praktikum obveznog primjerka*.

3.2.1 Nacionalna zbirka *Croatica*

Nacionalna zbirka *Croatica* stvara se sustavnim prikupljanjem hrvatske knjižne i neknjižne građe na svim medijima, i to dostavom obveznoga primjerka propisana Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i Pravilnikom o obveznome primjerku prema kojemu su hrvatski nakladnici dužni dostavljati Knjižnici o svojem trošku četiri primjerka publikacija, od kojih Knjižnica u svoj fond pohranjuje dva primjerka, a ostale prosljeđuje Sveučilišnoj knjižnici u Splitu te Sveučilišnoj knjižnici u Mostaru. Ako su knjige (su)financirane javnim sredstvima, nakladnici su dužni dostaviti devet primjeraka Knjižnici koji se prosljeđuju knjižnicama u sustavu obveznoga primjerka (sveučilišnim i znanstvenim knjižnicama). Mrežna građa dostavljena obveznim primjerkom pohranjuje se i dostupna je u sustavima Digitalne knjižnice NSK u skladu s propisima kojima se uređuju autorska i srodna prava.

Zbirka *Croatica* upotpunjuje se i kupnjom, zamjenom i darom. Kupnjom je za zbirku *Croatica* nabavljena 61 jedinica građe. Prednosti su izgradnje Zbirke točnost, sveobuhvatnost i potpunost obveznoga primjerka (sustavni nadzor i kontrola pristizanja), nabava građe *Croatica* objavljene u inozemstvu (inozemna *Croatica*), popunjavanje nedostataka u fondu (stara *Croatica*) te potpora izgradnji posebnih (tematskih) zbirki.

U suradnji s Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske i Hrvatskim veleposlanstvom u Rimu u fond Knjižnice vraćen je ukradeni, rijetki primjerak knjige *Trinum magicum sive Secretorum magicorum opus continens* autora Caesarea Longinusa iz 1614. godine.

Aktivnosti su u skladu sa Strategijom NSK: 2016. – 2020. te Općim ciljem 1. *Cjelovite, obrađene i dostupne knjižnične zbirke u svim materijalnim i digitalnim pojavnostima.*

Zbirka inozemne Croatiae

Bitan dio zbirke *Croatica* čini *Zbirka inozemne Croatiae* (ZIC) sa zadaćom okupljanja djela hrvatskih autora objavljenih izvan granica Republike Hrvatske te djela inozemnih autora s temom Hrvata i Hrvatske te na hrvatskome jeziku. Građa, u koju ubrajamo knjige, časopise i novine, pribavlja se najvećim dijelom darovima, zamjenom i/ili ciljanom kupnjom odabranih naslova. Suradnja se s novim darovateljima i suradnicima proširuje, pristiže nova građa te su adresari popunjeni novim podacima.

Zbog pandemije uzrokovane bolešću COVID-19 Tribine ZIC-a nisu se održavale. Prema mogućnostima sudjelovalo se na predstavljanjima knjiga autora hrvatskih korijena koji djeluju izvan Republike Hrvatske, u ocjenjivačkim povjerenstvima te u promidžbi hrvatskih autora u inozemstvu.

Za Zbirku je nabavljeno 335 naslova, 476 primjeraka knjiga i 370 svešćića/brojeva časopisa i novina.

3.2.2 Sveučilišna zbirka

Opće-znanstvena/sveučilišna zbirka kao potpora sveučilišnoj ulozi Knjižnice ostvaruje se nabavom hrvatske i inozemne znanstvene i stručne literature, informacijskih izvora usmjerenih obrazovnim, znanstvenim i istraživačkim aktivnostima na Sveučilištu u Zagrebu kao i široj znanstvenoj zajednici. Prednosti su nabava temeljnih izvora iz svih područja ljudske

znanosti, kulture i civilizacije, nabava ispitne literature, referentnih izvora (općih te prema pojedinim područjima znanosti) te osiguravanje pristupa raznovrsnim relevantnim bazama podataka bitnima za pojedine znanstvene djelatnosti. Neprekidnom pretplatom i konzorcijskim pristupom nabave e-časopisa i baza podataka osigurava se raspoloživost relevantnih elektroničkih izvora informacija i baza podataka s cjelovitim tekstom.

Zbog nedostatka novčanih sredstava Sveučilišna zbirka tiskane građe u čitaonicama sa slobodnim pristupom najvećim se dijelom izgrađuje zamjenom i darom, dok su za e-izvore najvećim dijelom osigurana sredstva iz Europskoga socijalnoga fonda.

Aktivnosti su u skladu sa Strategijom NSK: 2016. – 2020. te Općim ciljem 2. *Knjižnica kao dio nacionalne, kulturne i znanstvene e-infrastrukture*.

3.2.3 Izgradnja zbirki

Obvezni primjerak

U skladu s Planom rada za 2020. prihvata građu u svim materijalnim i digitalnim pojavnostima obveznoga primjerka u zbirku *Croatica* za 2020. godinu iznosi 81 043 jedinice građe, a od toga:

- 6359 naslova / 12 725 primjeraka omeđenih publikacija – 1114 je sitni tisak
- 3470 uvezanih sveščića serijskih publikacija (časopisa i novina) – 34 168 jedinica građe
- 381 jedinica nota, plakata, zemljopisnih karata i atlasa, razglednica i sl.
- 1047 jedinica zvučne glazbene građe
- 504 jedinica građe na elektroničkome materijalnom nositelju
- 913 jedinice posebne knjižne građe – 576 tiskanih disertacija sa 207 priloga na CD-ROM-u i 130 magistarskih radova.

Digitalna zbirka *Croatica* – za *online* obvezni primjerak u sustavu Digitalne knjižnice NSK na e-adresi <https://digitalna.nsk.hr/pb> izrađeno je metapodataka te pohranjeno objekata za:

- e-knjige – 2421
- e-serijske – 1118
- e-članke – 764
- mrežnu (integrirajuću) građu – 208.

Prirast pohranjene građe u sustavima Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova na e-adresi <https://dr.nsk.hr> iznosi 1055, a u Nacionalnome repozitoriju završnih i diplomskih radova na e-adresi <https://zir.nsk.hr> iznosi 25 739 jedinica digitalne građe.

Tablica 1. Obvezni primjerak u 2020. godini.

Obvezni primjerak na materijalnim nositeljima	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Omeđene publikacije	14 181	14 000	12 725	↘
Neomeđene publikacije	39 421	36 500	34 168	↘
Note, plakati, karte, razglednice i sl.	578	380	381	↘
Zvučna glazbena građa	1034	1050	1047	↗
Građa na e-prijenosnome mediju	657	500	504	↘
Online obvezni primjerak	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
E-knjige	229	200	2421	↗
E-članci	1009	–	764	↘
E-serijske	554	–	1118	↗
Mrežna (integrirajuća) građa	274 zapisa, 6684 arhiviranih primjeraka	200	208 zapisa, 9367 arhiviranih primjeraka	↘
Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova	1445	600	1055	↘
Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova	27 114	25 000	25 739	↘

Broj obveznoga primjerka na materijalnim nositeljima za 2020. godinu manji je u odnosu na 2019., a novčana je vrijednost 2.031.869,10 kuna.

Smanjena nakladnička proizvodnja utječe na negativne trendove prirasta obveznoga primjerka građe na materijalnim nositeljima. Međutim, obvezni primjerak digitalne građe je u porastu.

Predakcesijski i akcesijski poslovi

Pretraživanjem naslova u fondu Knjižnice u Modulu nabave signirane su 13 792 jedinice građe: 5328 jedinica unikata i 5325 jedinica arhivskih primjeraka tiskanih knjiga, što je ukupno 10 653 primjerka. Signirana su 44 CD ROM-ova unikata te 42 arhivska primjerka istih kao i 208 unikata zvučnih knjiga i 208 arhivskih primjeraka istih. Signirano je 755 unikata zvučnih knjiga i 745 arhivskih primjeraka koji su iz fonda Zbirke muzikalija i audiomaterijala premješteni u Zatvoreno spremište te hrvatska i inozemna građa pristigla kupnjom, zamjenom i darom, i to ukupno 552 naslova. Ostali naslovi i primjerci proslijeđeni su u ostale ustrojbene jedinice na signiranje i obradu, odnosno u viškove. Izrađeno je 2509 preliminarne zapisa, 23 461 zapis o posjedovanju i 23 862 zapisa o primjerku. Reklamirano je 878 naslova, a reklamacijama je pristiglo 715.

U suradnji s Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske izdano je 1999 potvrda o dostavi obveznoga primjerka, čime nakladnici/izdavači mogu ostvariti potporu Ministarstva za nove naslove.

Tijekom godine pristiglo je i proslijeđeno na obradu 576 tiskanih disertacija i 130 magistarskih radova s priložima na CD-ROM-u i USB-u.

Na temelju ugovora sa Sveučilištem u Zagrebu pristigle su i proslijeđene 264 disertacije u Rektoratsku zbirku – zbirku Sveučilišta u Zagrebu koja je u trajnoj pohrani u Knjižnici.

3.2.4 Serijske publikacije

Časopisi

U 2020. godini pristigla su 1139 naslova (tekućih) hrvatskih časopisa, uključujući i sitni tisak, a ukupno 9398 sveščića (unikata i arhivskih primjeraka) u 1415 mapa. Radi potpunosti fonda svakodnevno se obavlja kontrola i reklamiranje nepristiglih brojeva časopisa. Ostali poslovi povezani s časopisima obuhvaćaju odabir i uključivanje građe u Zbirku sitnoga tiska i Hrvatsku nacionalnu bibliografiju, Niz B – Članci, u koju su proslijeđena 824 sveščića hrvatskih znanstveno-stručnih časopisa.

Novine

Prethodne je godine zaprimljeno 205 aktivnih naslova hrvatskih novina i 25 421 sveščić (unikat i arhivski primjerak) u 2055 mapa, od čega 11 novih naslova, a od toga:

- zagrebačka izdanja dnevnih novina – 10 764 sveščića
- regionalna izdanja – 5694 sveščića
- ostale novine – 4419 sveščića
- službene novine – 4544 sveščića.

Prirast tiskanih časopisa i novina smanjen je u odnosu na 2019. godinu zbog prelaska nakladništva u mrežno okruženje.

Skupno izvješće za ostale vrste građe

U neknjižnu građu, koja obuhvaća note, plakate, zemljopisne karte i atlase, razglednice, izvorne grafičke mape i ostalu građu, pristigla je 381 jedinica, od kojih je 46 primjeraka karata, 24 naslova atlasa, 232 primjerka nota, 78 plakata i jedna grafička mapa.

Od zvučne glazbene građe pristiglo je 1047 jedinica, od kojih 464 primjerka CD-a, 58 primjeraka gramofonskih ploča i 525 primjeraka zvučnih zapisa. Od građe na elektroničkome mediju pristigla su 504 CD-ROM-a.

Krajem 2020. godine provedeno je pobiranje hrvatske nacionalne internetske domene nad 111 357 registriranih .hr domena.

Distribucija obveznoga primjerka

Tijekom 2020. godine redovito se distribuirala građa pristigla obveznim primjerkom u Zakonom propisane znanstvene i sveučilišne knjižnice. Svaka je pošiljka popraćena popisima. Tako je razvrstano, popisano, spakirano i odaslano 785 kutija sa 54 653 jedinice različite knjižnične građe, ukupne težine 29 894 kilograma.

Revizija i otpis knjižnične građe u hrvatskim knjižnicama i unos u fond Knjižnice

Na temelju Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i u skladu s Pravilnikom o reviziji i otpisu knjižnične građe Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske kojim su sve knjižnice dužne dostaviti revizijske popise na uvid nadležnim savjetnicama u Hrvatski zavod za knjižničarstvo na odobrenje i mogući odabir za fond Knjižnice, u 2020. godini pristigli su i pregledani popisi otpisa iz 40 knjižnica. Pregledano je 62 830 zapisa, a s ponuđenih popisa je za fond Knjižnice odabrano 968 naslova hrvatskih knjiga – unikata, arhivskih primjeraka i dubleta te za zamjenu 1056.

Kupnjom, zamjenom i darom za opće i posebne fondove/zbirke pribavljeno je 4439 jedinica građe.

Kupnja

U skladu s novčanim sredstvima u 2020. godini za izgradnju zbirke kupljene su 362 jedinice građe za opće i posebne fondove. Kupljeno je 309 naslova hrvatskih i inozemnih knjiga, 16 rukopisnih nota, četiri karte, pet grafika, osam naslova serijskih publikacija – 28 sveščića. Za nabavu građe utrošeno je 195.751,86 kuna.

Zamjena

Zamjena publikacija sa srodnim profilom knjižnica oblik je međunarodne kulturne suradnje i jedan od načina pribavljanja inozemne knjige. Program zamjene knjižnične građe organiziran je na temelju uzajamnosti njezine vrijednosti. U bazu viškova knjiga ove je godine upisano 2000 novih naslova koji se koriste za zamjenu s inozemnim knjižnicama ili se nude na dar matičnim županijskim knjižnicama. Na temelju popisa viškova knjiga (141 – 144 popisa po 500 naslova – ukupno 2000 naslova), knjižnice odabiru naslove za izgradnju svojih zbirki. U prethodnoj su godini popisi poslani u nacionalne i sveučilišne knjižnice u svijetu s kojima je Knjižnica u sustavu zamjene te u hrvatske sveučilišne, visokoškolske, specijalne i narodne knjižnice kojima je građa ponuđena na dar.

U zamjenu je poslano 1856 knjiga, 1009 sveščića časopisa i 1763 sveščića novina, a u Knjižnicu je zamjenom pristiglo 508 jedinica građe, i to 253 knjige, 47 naslova serijskih publikacija, ukupno 250 sveščića, te pet jedinica glazbene građe (CD-a).

Svake godine Knjižnica potiče suradnju s hrvatskim nakladnicima kako bi promicala hrvatsku knjigu i hrvatske pisce te je za potrebe nabave knjiga za sustav međunarodne zamjene publikacija primijenila i dobila sredstva Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske za 2020. programom *Zamjena publikacija – sinergija različitih jezika, kulture i znanosti*. Riječ je o nastavku programa iz 2019. godine. Kupljeno je 106 naslova i 257 primjeraka knjiga te 18 naslova časopisa.

Dar

U skladu sa svojom nabavnom politikom Knjižnica prihvata darove drugih knjižnica i ustanova te pojedinaca iz zemlje i inozemstva. Tako je u 2020. godini u Knjižnicu darom pristiglo 3569 jedinica građe, i to 2547 knjiga, dva crteža, 120 naslova serijskih publikacija – 711 sveščića, 188 rukopisnih nota, 15 grafika, tri karte, tri CD-a, dvije tiskane note, 93 plakata, jedan atlas, jedna grafička mapa, jedan CD-ROM i dvije razglednice.

Na temelju popisa viškova knjiga poslana je na dar hrvatskim narodnim, visokoškolskim knjižnicama i srodnim ustanovama 851 knjiga.

Vrijednost je dara 672.459,08 kuna.

Istraživana je i stara građa, nakon čijega je odabira u fond uvršteno 1367 naslova, i to 338 knjiga unikatata, 383 arhivska primjerka, 518 dubleta i 128 naslova za zbirke. Ostali viškovi ponuđeni su u zamjenu i dar, tri liste – 505 naslova.

Tablica 2. Kupnja, zamjena i dar u 2020. godini.

Vrsta nabave	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Kupnja (knjige)	520	500	309	↘
Kupnja (ostalo)	110	90	53	↘
Zamjena (knjige)	797	600	253	↘
Zamjena (ostalo)	44	50	255	↗
Dar (knjige)	3254	3000	2547	↘
Dar (ostalo)	863	700	1022	↗

Nabava kupnjom, zamjenom i darom manja je u odnosu na 2019. godinu iz nekoliko objektivnih razloga kao što su smanjena sredstva, nemogućnost odabira građe iz knjižnica u sustavu zamjene koje su prestale pružati navedenu uslugu kao i nemogućnost primanja dara zbog pandemije bolesti COVID-19.

E-izvori

Nabava inozemnih časopisa i baza podataka u najvećem dijelu provodi se u sklopu projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori*. Poslovi obuhvaćaju utvrđivanje najpovoljnijih uvjeta za pretplatu, pregovaranje, prikupljanje i analizu potreba za pretplatom na nove elektroničke izvore, statistike korištenja, edukacije, pružanje usluga *help desk* korisnicima za osiguravanje pristupa sadržajima i održavanje Portala elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu na e-adresi <http://baze.nsk.hr>.

Aktivnosti su u skladu sa Strategijom NSK: 2016. – 2020.; Općim ciljem 2., Način ostvarenja 2.4 *Poboljšanje pristupa znanstvenim publikacijama i bazama podataka* i Općim ciljem 3., Način ostvarenja 3.4 *Potpora razvoju knjižničkog sustava Sveučilišta u Zagrebu*.

3.3 ODJEL OBRADA

U Odjelu obrada obavlja se normativni nadzor nad normativnom bazom imena, predmetnim sustavom te sustavom za žanr i oblik, potom sadržajna obrada općega fonda Knjižnice, obrada inozemnih knjiga, tiskanih doktorskih disertacija, obveznoga primjerka hrvatskih serijskih publikacija, inozemnih serijskih publikacija te obveznoga primjerka sitnoga tiska i mrežne građe u skladu s Planom rada za 2020. koji se temelji na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020., Akcijskome planu: 2016. – 2020. te Općim ciljem 1. *Cjelovite, obrađene i dostupne knjižnične zbirke u svim materijalnim i digitalnim pojavnostima*, Način ostvarenja 1.2 *Poboljšanje kvalitete bibliografskoga nadzora i upravljanja metapodacima*. U Odjelu je zaposleno 39 djelatnika.

Redoviti program

Uz temeljnu djelatnost deskriptivne i sadržajne obrade različitih vrsta građe na analognim i digitalnim medijima, u Odjelu se prati razvoj normi koje se odnose na djelatnost bibliografske kontrole, sudjeluje se u izradbi Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima na e-adresi <http://www.kam.hr>. Prati se razvoj i usklađuje primjena formata MARC 21 za bibliografske i normativne podatke. Radi se na daljnjoj izgradnji Predmetnoga sustava NSK na e-adresi <http://ps.nsk.hr> i Normativne baze UDK oznaka na e-adresi <http://udk.nsk.hr>. Održava se potpuna inačica tablica UDK na hrvatskome jeziku koja je preko platforme Hrvatski UDK Online na e-adresi <https://hr.udc-hub.com/hr/login.php> dostupna za korištenje svim knjižnicama u Hrvatskoj. U 2020. godini završen je prijevod na hrvatski jezik zadnjega izdanja tablica UDK MRF 2012 – približno 6000 novih oznaka.

Nastavlja se suradnja s međunarodnim tijelima kao što su Konzorcij UDK (Hrvatski UDK Online), Konzorcij IIPC (Hrvatski arhiv weba) i VIAF – Virtualna međunarodna normativna baza na e-adresi <http://viaf.org>.

U Odjelu se uređuju i održavaju portali Katalogizacija i klasifikacija, Normativa baza UDK, Predmetni sustav NSK i Hrvatski arhiv weba. U suradnji s drugim odjelima radi se na poslovima povezanim s Integriranim knjižničnim sustavom i Digitalnom knjižnicom NSK. Djelatnici Odjela sudjeluju kao predavači u programima stalnoga stručnog usavršavanja i drugim edukacijskim tečajevima Knjižnice kao što su radionice u sklopu redovnih godišnjih edukacija za sudionike Integriranoga knjižničnog sustava, edukacije studenata knjižničarstva i interne edukacije za katalogizatore u Knjižnici.

U većoj mjeri nego prethodnih godina sudjelovalo se na radionicama, predavanjima, tečajevima i skupovima organiziranim preko mrežnih aplikacija.

Izrađeno je 7785 novih zapisa u bibliografskoj bazi, od kojih 7140 za knjige i 645 za serijske publikacije. Broj zapisa odgovara planiranomu broju iako se zbog izvanrednoga zatvaranja Knjižnice i rada na daljinu tijekom ožujka, travnja i dijela svibnja nije mogla obrađivati građa *de visu*. U bibliografskoj je bazi sadržajno obrađeno 15 606 novih bibliografskih jedinica, a izmijenjeno je 5126, što približno odgovara ostvarenomu u 2019. godini.

U modelu rada na daljinu radilo se više na dopunama i uređivanju zapisa te su izmijenjena 5272 bibliografska zapisa, od kojih 3872 za knjige i 1405 za serijske publikacije, što je više od planiranoga za 2020. godinu. U normativnoj bazi izrađeno je 928 zapisa za nove predmetne

odrednice, a izmijenjeno je 1558. Za osobe, korporativna tijela, sastanke i naslove izrađen je 12 291 novi zapis u normativnoj bazi, a izmijenjeno ih je 7667.

Zapisa o posjedovanju izrađeno je 2588, od kojih 2067 za omeđene jedinice građe – disertacije i sitni tisak te 521 za serijske publikacije. Zapisa o primjerku izrađeno je 2067. U usporedbi sa 2019. godinom, izrađen je veći broj zapisa o posjedovanju i primjerku.

Razvojni programi

Nastavljen je rad na projektu *Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* sudjelovanjem u Stalnome odboru za razvoj i održavanje Pravilnika, u redakciji teksta Pravilnika, edukacijskim programima, Radnoj grupi za usvojene naslove hrvatskih anonimnih i povijesnih djela i Radnoj grupi knjižnične zajednice. U sklopu programa CSSU-a osmišljeni su i održani novi edukacijski tečajevi za omeđenu i serijsku tekstualnu građu.

Od 2020. godine djelatnici Odjela rade na pripremi procesa prihvata obveznoga primjerka e-knjige u Knjižnici te njezine pohrane u sustavu Digitalna zbirka *Croatica* Digitalne knjižnice NSK.

Završen je hrvatski prijevod odabranih pojmova iz tezaurusa *Library of Congress Genre/Form Terms for Library and Archival Materials* i dopunjen novim pojmovima za potrebe Knjižnice. Time je uspostavljen dvojezični hijerarhijski rječnik *Tezaurus oblika i žanrova* koji je otvoren za uporabu svim knjižnicama i drugim baštinskim ustanovama. Tezaurus sadrži 1200 pojmova. Napisana je radna inačica Priručnika za izradu i dodjeljivanje normiranih oznaka za žanr/oblik.

Ostvarena je suradnja sa Srcem u sklopu projekta *Research Data Alliance (RDA)* u dijelu edukacije knjižničara i istraživača. S ustanovama članicama *International Internet Preservation Consortium-a (IIPC)* izrađena je zajednička tematska online zbirka *Novel Coronavirus (COVID-19)*.

Sudjelovalo se u izradbi Strategije razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: 2021. – 2026.

Koordiniralo se izradbom i objavljivanjem uputa za deskriptivnu katalogizaciju na e-adresi <https://www.nsk.hr/category/elektronicka-izdanja>.

3.3.1 Obrada omeđene građe

Redoviti programi

U procesu obrade omeđene građe obrađuju se inozemne knjige, tiskane disertacije, sitni tisak, integrirajuća i omeđena mrežna građa koja ulazi u Hrvatski arhiv weba. Izrađuju se novi i posuvremenjuju postojeći normativni zapisi za imena. Izrađuju se zapisi o primjerku i posjedovanju tiskanih disertacija i sitnoga tiska.

U Hrvatskome arhivu weba radila se identifikacija i selekcija publikacija za obradu i arhiviranje obveznoga primjerka hrvatskih mrežnih publikacija. Provedeno je deseto pobiranje hrvatske nacionalne internetske domene. Izrađene su nove tematske zbirke na e-adresi <https://haw.nsk.hr/tematske-zbirke>, i to *Predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije, Izbor zastupnika za Hrvatski sabor 2020., Izbori za predsjednika Republike Hrvatske 2019. – 2020., Potres u Zagrebu 2020., COVID-19 i Zaštita okoliša*.

U suradnji s Konzorcijem za dugoročnu pohranu internetskoga sadržaja pripremljen je projekt *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings* na elektroničkoj adresi <https://netpreserve.org/projects/bloom-filters>.

Tablica 3. Obrada omeđene građe (knjige, disertacije, sitni tisak, integrirajuća i omeđena mrežna građa).

	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Novi bibliografski zapisi	7898	7180	7140	↘
Izmijenjeni bibliografski zapisi	1547	1430	3872	↗
Novi normativni zapisi	2049	2250	2256	↗
Izmijenjeni normativni zapisi	303	400	394	↗
Izradba zapisa/metapodataka u sustavu Digitalne knjižnice (HAW)			507	novo
Uređivanje postojećih zapisa u sustavu Digitalne knjižnice (HAW)			121	novo
Novi zapisi o posjedovanju	1871	1280	2067	↗
Novi zapisi o primjerku	1871	1280	2067	↗
Signiranje	1444	1280	1717	↗

Kako se broj nabavljenih knjiga kupnjom, zamjenom ili darom svake godine smanjuje (Tablica 2 u poglavlju [Nabava i izgradnja zbirki](#)), u procesu obrade omeđene građe obrađuju se i knjige iz starijega fonda Knjižnice smještene u Zatvorenome spremištu tako da zapisi za njih postaju dostupni u *online* katalogu. Više od 50 posto obrađenih knjiga bile su knjige iz Zatvorenoga spremišta. U HAW-u je izrađeno 507 zapisa za e-knjige kao što su metapodatci i pohrana datoteka koje se pohranjuju u sustavu Digitalne zbirke NSK.

3.3.2 Obrada neomeđene građe

Redoviti programi

U procesu obrade neomeđene građe izrađuju se bibliografski zapisi i zapisi o posjedovanju za nove naslove hrvatskih i inozemnih serijskih publikacija kao i za stare serijske publikacije koje prije nisu bile dostupne u *online* katalogu. Izrađuju se i normativni zapisi za korporativna tijela – izdavače serijskih publikacija te se dodjeljuju normirane predmetne oznake prema Predmetnome sustavu NSK.

Obavlja se tehnička obrada serijskih publikacija – akcesijska obrada, opremanje građe mapama te pohrana u glavno spremište. Izrađuje se *Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz C, Serijske publikacije*. Objavljena je posuvremenjena bibliografija za 2016. godinu koja obuhvaća

i serijsku mrežnu građu, a pripremljeni su i bibliografski zapisi za sljedeće kronološko razdoblje 2017., 2018. i 2019. godinu.

Obavljeno je premještanje cijeloga fonda serijske građe na drugo mjesto u privremenome spremištu.

Tablica 4. Obrada neomeđene građe (časopisi i novine).

	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Novi bibliografski zapisi	687	600	645	↘
Izmjene bibliografskih zapisa	2045	1100	1405	↘
Novi zapisi o posjedovanju	544	500	521	↘
Izmijenjeni zapisi o posjedovanju	4668	3500	3809	↘
Izradba zapisa/metapodataka u sustavu Digitalne knjižnice			992	novo
Uređivanje postojećih zapisa u sustavu Digitalne knjižnice			941	novo

Zbog smanjenoga prirasta građe na materijalnim nositeljima – tiskani, CD-ROM, DVD i USB (Tablica 1 u poglavlju [Obvezni primjerak na materijalnim nositeljima](#)) vidljiv je i smanjeni broj novoizrađenih zapisa za tu vrstu građe, ali su u porastu novi poslovi kao što su izradba metapodataka i pohrana datoteka u svezi s Digitalnom knjižnicom NSK.

3.3.3 Normativni nadzor i sadržajna obrada

Redoviti programi

U procesu normativnoga nadzora i sadržajne obrade održava se i izgrađuje normativna baza za imena, predmetne odrednice, žanrove i klasifikacijske oznake. Obavlja se izradba, redakcija i nadzor normiranih odrednica za imena, žanrove i predmetne odrednice. Obavlja se izradba normiranih odrednica za imena za sve knjižnice Integriranoga knjižničnog sustava. Na temelju sadržajne analize dodjeljuju se predmetne odrednice i stručne oznake UDK građi u CIP-u, tekućoj i retrospektivnoj bibliografiji knjiga, inozemnim knjigama, doktorskim disertacijama te integrirajućoj i omeđenoj mrežnoj građi.

Prema izvješćima VIAF-a (VIAF Duplicates Report) o potencijalno dvostrukim *clusterima* – zajedničkim virtualnim zapisima iz baze VIAF radilo se na provjeri i uređivanju 440 normativnih zapisa.

Radilo se na testiranju automatiziranoga uvoza standardnih identifikatora iz sustava VIAF i ISNI u Integrirani knjižnični sustav.

Obavljaju se poslovi ključnih knjižničara za bibliografsku i normativnu bazu u sklopu Integriranoga knjižničnog sustava.

Tablica 5. Normativni nadzor i sadržajna obrada građe.

	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Sadržajna obrada				
Sadržajna obrada, normativna baza				
Nove predmetne odrednice	1269	1500	928	↘
Izmijenjene postojeće predmetne odrednice	1966	3000	1558	↘
Nove odrednice za žanr/oblik	259		512	↗
Izmijenjene odrednice za žanr/oblik	40		440	↗
Sadržajna obrada, bibliografska baza				
Obrađene bibliografske jedinice	16 490	11 000	15 606	↘
Izmijenjene postojeće predmetne odrednice i oznake UDK	5729	10 500	5126	↘
Intervencije u bazi B prema profilu djelatnika (<i>update</i>)	7334		6827	↘
Normativna baza UDK				
Nove oznake UDK	225		185	↘
Izmijenjene oznake UDK	915		559	↘
Normativni nadzor imena				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Normativni nadzor imena, normativna baza				
Izrađene nove odrednice	11 500	10 000	9176	↘
Izmijenjene odrednice	9595	10 000	7273	↘
Izbrisane odrednice	579	350	341	↘
Normativni nadzor imena, bibliografske baze NSK i ZAG				
Izmijenjene odrednice u bazi NSK	2398	2873	2839	↗
Izmijenjene odrednice u bazi ZAG	7269	21	1233	↘

S obzirom na sve viši stupanj uređenosti Predmetnoga sustava NSK, očekivan je manji broj novih i izmijenjenih predmetnih odrednica. U sklopu nove razvojne aktivnosti Knjižnice, izradbe tezaurusa oblika i žanrova izrađeno je 512 novih zapisa za žanr, a izmijenjeno 440.

Manji broj novih i izmijenjenih odrednica za imena nego u 2019. godini rezultat je rada na daljinu u kojem dio djelatnika nije imao potrebnu informatičku opremu. Osim toga, u 2019. godini redaktorsko uređivanje normativne baze bilo je usmjereno na masovno automatsko povezivanje imena u bibliografskoj bazi ZAG koja nisu bila povezana s normativnom bazom, iz čega proizlazi velika razlika između 2019. i 2020. godine.

3.4 ODJEL BIBLIOGRAFSKO SREDIŠTE

Hrvatske nacionalne bibliografije

Program tekućih nacionalnih bibliografija ostvaruje se u četirima nizovima Hrvatske nacionalne bibliografije: Nizu A – Knjige, Nizu B – Članci, Nizu C – Serijske publikacije i CIP-u – Knjige u tisku te izradbom Hrvatske retrospektivne bibliografije knjiga u skladu s Planom rada za 2020. godinu koji se temelji na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. i Akcijskome planu: 2016. – 2020. Pregled svih bibliografskih nizova dostupan je na e-adresi <http://bibliografija.nsk.hr>. U Odjelu je zaposleno 28 djelatnika.

3.4.1 Tekuća nacionalna bibliografija

Redoviti poslovi

Aktivnosti redovite djelatnosti obuhvaćaju obradu različitih vrsta građe koja pristiže obveznim primjerkom i drugim načinima nabave za nacionalnu zbirku *Croatica* te praćenje razvoja normi koje se odnose na bibliografsku kontrolu, razvoj i primjenu formata MARC 21. Usklađuje se rad na izradbi, uređivanju i objavi Hrvatskih nacionalnih bibliografija u skladu s Općim ciljem 1., Način ostvarenja 1.5 *Nacionalne bibliografije kao temelj nacionalnoga kulturnog identiteta i uvođenje novih specijalnih bibliografija*; Način ostvarenja 1.6 *Bibliografski razvoj – prema suradničkome i semantičkome okruženju* i Način ostvarenja 1.7 *Nacionalno bibliografsko središte kao potpora nakladništvu u Hrvatskoj*.

U Odjelu se održava portal Hrvatske nacionalne bibliografije na elektroničkoj adresi <http://bibliografija.nsk.hr>.

Neprekidno se radi na prikupljanju bibliografskih zapisa te njihovoj pripremi za slanje u Međunarodni nuklearni informacijski sustav (INIS) koji djeluje u sklopu Međunarodne agencije za atomsku energiju.

Tijekom 2020. godine izrađen je 9491 bibliografski zapis za omeđenu građu. Dopunjena su i ispravljena 749 zapisa te je pregledano 1276 zapisa za potrebe objavljivanja bibliografskoga Niza A. Ukupno je za sveščiće bibliografije knjiga uređeno 11 516 zapisa.

Mrežnom aplikacijom zaprimljena su 5394 zahtjeva za izradbu CIP zapisa za knjige u pripremi za tisak. Nakon komunikacije s nakladnicima izrađeno je 4269 CIP zapisa.

U procesu obrade članaka stručnih i znanstvenih časopisa izrađeno je 10 513 bibliografskih zapisa za članke te je za njih izrađeno 4667 normativnih zapisa za imena autora. Dopunjeno je, odnosno ispravljeno 812 normativnih zapisa za imena autora. Svi bibliografski zapisi obrađeni su i sadržajno te im je dodijeljena oznaka UDK i slobodno oblikovane predmetne oznake. Za potrebe Hrvatske nacionalne bibliografije, *Niz B – Članci* uređen je 11 371 bibliografski zapis.

Izrađeno je nekoliko specijalnih bibliografija prema zahtjevima korisnika.

Zaposlenici su sudjelovali u edukacijama organiziranim za rad u Integriranome knjižničnom sustavu, predavanjima u sklopu Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara, predavanjima i *online* sastancima te se radilo i na projektu sustava *Mreža virtualnih izložbi knjižnica*.

Tablica 6. Tekuća nacionalna bibliografija – bibliografska obrada nacionalne zbirke *Croatica*.

Tekuće nacionalne bibliografije	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Bibliografski zapisi (Niz A)	8280	6200	9491	↗
Izmijenjeni bibliografski zapisi (Niz A)	743	800	749	↗
Pretpublikacijski CIP zapisi	4628	5000	4269	↘
Bibliografski zapisi (Niz B)	9857	9000	10 513	↗
Normativni autorski zapisi (Niz B)	5541	4000	4667	↘
Dopunjeni normativni zapisi (Niz B)	1475	1500	812	↘

Tijekom 2020. godine bilježi se prirast starijih godišta građe zbirke *Croatica* pa se, bez obzira na to što je smanjena nakladnička proizvodnja, bilježi određeno povećanje u obradi građe. Istodobno se bilježi smanjeni broj zahtjeva nakladnika za izradbom CIP zapisa. Smanjenje broja izrađenih normativnih zapisa za Niz B, Članci rezultat je smanjenoga kapaciteta izradbe normativnih zapisa za imena inozemnih autora.

Razvojni programi

Na razvojne programe Odjela utjecala je smanjena i ograničena mogućnost rada s vanjskim sudionicima koji su bili uključeni u razvojne planove. Gotovo su sve konferencije, radni sastanci, dogovori i sl. odgođeni ili su održani u drugim oblicima te su planirani razvojni programi koji su bili ovisni o rezultatima tih zajedničkih susreta isto tako odgođeni.

Održavani su stalni kontakti s nakladnicima te se sudjelovalo u radu Zajednice nakladnika pri Gospodarskoj komori Republike Hrvatske, osobito na uspostavi Portala za nakladnike u sklopu projekta *Centar za knjigu*.

Sudjelovalo se u radu Savjeta Hrčak – Portalu hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa pri Srcu preko mrežnih sastanaka i konzultacija.

Nastavljen je rad na uređenju i uspostavi bibliografske baze *Croatica*.

Od 2020. godine djelatnici Odjela rade na pripremi procesa prihvata obveznoga primjerka e-knjige u Knjižnici te njezine pohrane u sustavu Digitalne zbirke *Croatica* Digitalne knjižnice NSK.

Rad na razvoju Portala otvorenih povezanih podataka, koji je dostupan na e-adresi <http://data.nsk.hr>, nastavljen je, kao i istraživanja u području primjene BIBFRAME-a.

Imenovani službenik za vezu Međunarodnoga nuklearnog informacijskog sustava (INIS) koji djeluje u sklopu Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) započeo je predviđene aktivnosti – edukacije, prikupljanja i obradu bibliografskih zapisa, sadržajnu obradu prikupljenih podataka te pripremu za slanje gotovih bibliografskih zapisa u međunarodni sustav INIS.

3.4.2 Objavljene bibliografije

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz A – Knjige

Jedanaest sveščića: sveščići 12 i 13 za 2018. godinu, sveščići 09, 10 i 11 za 2019. godinu i sveščići 01, 02, 03, 04, 05 i 06 za 2020. godinu.

Hrvatska nacionalna bibliografija. CIP – Knjige u tisku

Dvanaest sveščića: 11 i 12 sveščić za 2019. godinu te sveščići 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09 i 10 za 2020. godinu.

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz B – Članci

Sedamnaest sveščića: sveščići 10 i 11 za 2016. godinu, sveščići 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12, 13, 14 i 15 za 2017. godinu, nadopunjeni sveščić 01 za 2018. godinu i sveščići 01, 02 i 03 za 2019. godinu.

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz C – Serijske publikacije

Sveščić 04 za 2016. godinu.

Hrvatska retrospektivna bibliografija knjiga

Nisu objavljeni novi niti revidirani sveščići u 2020. godini.

3.4.3 Retrospektivna nacionalna bibliografija

Izrađuju se bibliografski i normativni zapisi za hrvatske knjige objavljene u razdoblju od 1835. do 1990. godine. Obavljaju se redoviti poslovi stručnoga i terenskoga istraživanja građe, prikupljanja građe, izradbe, dopune/izmjene te pregleda bibliografskih i normativnih zapisa kao preduvjeta za izradbu i objavljivanje Opće Hrvatske retrospektivne bibliografije knjiga.

Redoviti poslovi

U 2020. godini izrađena su 4453 bibliografska zapisa, izmijenjeno je 2355, a nadopunjeno 416 bibliografskih zapisa. U normativnoj bazi izrađeno je 1308 normativnih zapisa te je izmijenjeno 196 zapisa. Pregledano/uređeno je 1987 bibliografskih zapisa te je obrisano 89 bibliografskih zapisa. Izrađeno je 35 zapisa o posjedovanju, a izmijenjeno 308 zapisa o posjedovanju. Izrađeno je 68 zapisa o primjerku te izmijenjeno njih 208. Za potrebe Digitalne knjižnice NSK izrađeno je 18 zapisa.

Iz Zatvorenoga spremišta, donacije Trgovačke komore i građe iz spremišta Golubovac u 2020. godini izdvojeno je 92 kutija vrijedne građe Croatice. Izdvojeno je više od 1367 naslova, od kojih je 338 unikata, a ostatak je građe uvršten kao arhivski primjerak i/ili dubleta. Primjerci građe u lošem stanju u fondu Knjižnice zamijenjeni su bolje očuvanim primjercima. Određena

količina građe predana je i zbirkama građe posebne vrste. Istraživala se *de visu* građa sa signaturama prigodnica u Zatvorenome spremištu te je ustanovljeno da 98 posto te građe nije obrađeno u retrospektivnoj nacionalnoj bibliografiji niti je dostupno u katalozima Knjižnice – građa nije inventarizirana. Tijekom 2020. godine popisano je i obrađeno 900 prigodnica Croatice.

Obrađena je građa iz ostavštine obitelji DeFranceschi te je okupljena na jednome mjestu i sadrži 35 kutija raznovrsne građe kao što su knjige, periodika, dokumenti, listine, plakati, korespondencija i dr.

Knjige iz ostavštine obitelji Drašković premještene su na drugo mjesto u Zatvorenome spremištu. Zbirka sadrži 22 kutije građe, a iz nje su za daljnju obradu izdvojene 22 knjige.

Tablica 7. Retrospektivna nacionalna bibliografija.

Retrospektivna bibliografija	Ostvareno u 2019.	Planirano u u 2020.	Ostvareno u u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Bibliografski zapisi	8002	5500	6808	↘
Novi bibliografski zapisi	5846	–	4453	
Izmijenjeni bibliografski zapisi	2156	–	2355	
Normativni autorski zapisi	1982	1200	1920	↘
Novi normativni autorski zapisi	1787	–	1308	
Izmijenjeni normativni autorski zapisi	195	–	612	
Prikupljanje i odabir neobrađenih hrvatskih knjiga u privremenim spremištima, skladištima i donacijama	70 kutija građe (600 jedinica građe)	Istraživanje u spremištima Knjižnice	92 kutija građe (1000 jedinica građe) DeFranceschi (35 kutija građe)	↗
Dopune Građe za HRB	291	200	840	↗
Posuvremenjivanje Deziderata HRB	154	nastavak rada	109	↘

Blagi pad u broju obrađene građe rezultat je pojačanih napora da se fizički *in situ* pregleda građa u spremištima te da se izdvoje, odnosno utemelje neke zbirke građe kao što je *Zbirka prigodnica*. Na drugim se, već postojećim zbirkama, kao npr. knjige iz Zbirke *Drašković*, *ostavština obitelji DeFranceschi*, izdvajala, obrađivala, dopunjavala i uređivala građa.

Razvojni programi

Od razvojnih programa u 2020. godini nastavljen je započeti rad na mrežnoj Retrospektivnoj hrvatskoj bibliografiji knjiga 1835. – 1990. prema kronološkome rasporedu na e-adresi <http://bibliografija.nsk.hr/hrb>. Dosad su redigirane tri kronološke mrežne bibliografije.

Nastavljen je rad na uspostavi Digitalne zbirke hrvatskih bibliografija 1860. – 1960. Planirano je bilo prikupiti 200 jedinica za dopunu Građi za HRB, a prikupljeno je 840 novih bibliografskih

jedinica koje su istražene i izdvojene istraživanjima u Zatvorenome spremištu i ostalim spremištima te bibliografskom i kataložnom obradom prigodnica.

Nastavljen je rad na posuvremenjivanju Desiderata HRB 1835. – 1940. Obrađeno je 109 naslova.

3.4.4 Identifikatori

Temeljna je zadaća ureda za identifikatore je učlanjivanje i popisivanje hrvatskih nakladnika te identifikacija knjiga i druge omeđene građe, notirane glazbe, serijskih publikacija i druge neomeđene građe i članaka u časopisima. Uredi djeluju prema pravilima međunarodnih sustava ISSN, ISBN, ISMN i DOI. U uredima se daju upute, savjeti i stručna pomoć nakladnicima u skladu s pravilima sustava.

Redoviti poslovi

U uredima za identifikatore obavljaju se redovni poslovi kao što su dodjela identifikatora, izradba i posuvremenjivanje metapodataka povezanih s identifikatorima, održavanje i posuvremenjivanje nacionalnih i međunarodnih baza podataka odgovarajućih sustava i adresara nakladnika, bibliografski nadzor, odnosno praćenje navođenja dodijeljenih identifikatora, edukacija i pomoć nakladnicima u pripremi, uređivanju i oblikovanju publikacija, metapodataka i primjeni identifikatora.

U skladu s godišnjim povećanjem broja nakladnika i časopisa u sustavu DOI kumulativno se povećava broj registracija DOI-ja.

Tablica 8. Identifikatori.

	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Dodjela novih oznaka nakladnika u sustavu ISBN-a	586	550	483	↘
Dodjela novih oznaka knjiga	618	600	524	↘
ISBN, dostava podataka u međunarodnu bazu	12 942	13 400	13 527	↗
Broj učlanjenih nakladnika u ISBN	501	450	397	↘
Ukupan broj registriranih nakladnika knjiga	12 243	12 700	12 640	↘
Dodjela novih oznaka nakladnika u sustavu ISMN-a	8	12	11	↔
Dodjela novih oznaka notirane glazbe	4	7	9	↔
ISMN, dostava podataka u međunarodnu bazu	9	10	13	↔
Broj učlanjenih nakladnika u ISMN	7	10	10	↔
Ukupan broj registriranih nakladnika notirane glazbe	245	255	255	↔
Dodjela ISSN-a	947	800	809	↔

ISSN, dostava podataka u međunarodnu bazu	1704	1000	1208	↗
Izradba bibliografskih zapisa	156	200	191	↔
Nadopuna/uređivanje zapisa	1240	800	877	↗
Hrvatske serijske publikacije u Upisniku ISSN-a	13 495	14 300	14 345	↗
Registracija DOI-ja	2379	3800	2885	↘
Nadzor rada nakladnika i registracije DOI-ja	3780	4000	5717	↗
Broj učlanjenih naslova u DOI	51	35	27	↘
Broj učlanjenih nakladnika u DOI	31	25	23	↔
Komunikacija s nakladnicima	6021	6000	5735	↘

U usporedbi sa 2019. godinom smanjen je broj učlanjenih nakladnika u sustavima za DOI i ISBN, na što je utjecao smanjen broj zahtjeva za učlanjenjem i stanje u nakladništvu u razdoblju pandemije. Time je posljedično smanjen broj dodjela oznaka ISBN-a i ISSN-a. Broj dodjela ISSN-a ostvaren je u skladu s planiranim brojkama. Broj dodjela ISSN-a u prethodnih pet godina bilježi rast sa znatnim porastom u 2019. godini, što je rezultat zahtjeva iz procesa obrade neomeđene građe za dodjelu ISSN-a hrvatskim serijskim publikacijama koje se već dugo ne objavljuju.

Razvojni programi

Razvojni programi temelje se na Strategiji NSK: 2016. – 2020., odnosno Akcijskome planu: 2016. – 2020. Dvršen je prijevod Priručnika za ISBN, dok su daljnji razvoj sustava DOI-HR, poboljšanje poslovanja s nakladnicima preko uspostavljena programskog rješenja te poboljšanje izvješćivanja za Međunarodni ured za ISBN (ONIX) prekinuti zbog kadrovskih problema u Odjelu informacijske tehnologije.

3.5 ODJEL POSEBNE ZBIRKE

Odjel posebne zbirke čine četiri jedinstvene baštinske zbirke – Zbirka rukopisa i starih knjiga, Grafička zbirka, Zbirka muzikalija i audiomaterijala te Zbirka zemljovida i atlasa. Zbirke sadrže najstariji, najdragocjeniji i rijetki dio knjižničnoga fonda. Rad u zbirkama obuhvaća redovite poslove nabave građe, istraživanja, obrade i zaštite građe. U zbirkama se obavlja i rad s korisnicima te predstavljanje građe i usluga u fizičkome i digitalnome obliku. U Odjelu je zaposleno 19 djelatnika.

U zbirkama se građa nabavlja darom, kupnjom, zamjenom i obveznim primjerkom u skladu s Planom rada NSK za 2020. godinu koji se temelji na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. i Akcijskome planu: 2016. – 2020. Bitno je istaknuti da ostvarenje planirane nabave građe ovisi o ponuđenim visinama otkupa i novčanim sredstvima te mogućnostima pod kojima se građa nabavlja kao dar.

U 2020. godini bitno je izdvojiti vrijedne prinove u fondovima zbirki.

Od prinova Zbirke rukopisa i starih knjiga u 2020. godini treba izdvojiti rukopise o *zagrebačkim* temama iz ostavštine kritičara i publicista Pavla Cindrića, rukopise iz obiteljske ostavštine obitelji Aleksander, a kao posebnu vrijednost treba istaknuti 16 pisama iz korespondencije Ivana Lučića (1604. – 1679.), povjesničara i oca hrvatske historiografije.

Kao vrijednu prinovu Zbirke muzikalija i audiomaterijala u 2020. godini izdvajamo darovanu ostavštinu hrvatskoga skladatelja, violista i glazbenoga pedagoga Miroslava Miletića koja sadrži više od dvije stotine jedinica glazbenih izvora – autografa partitura.

U fond Grafičke zbirke pristigla je vrlo vrijedna donacija crteža, grafika i fotografija istaknutoga umjetnika prve polovine 20. stoljeća i jednoga od utemeljitelja Grafičke zbirke Ljube Babića. Svakako treba istaknuti i tri crteža ilustratora, grafičara, autora stripova i redatelja Milana Trenca.

Zbirka zemljovida i atlasa obogaćena je nabavom vrijednih karata. To su drvorezna karta Hrvatske i susjednih zemalja glasovitoga tiskara Sebastiana Münstera objavljena sredinom 16. stoljeća te bakrorezne kolorirane karte područja Boke kotorske francuskoga hidrografa Beauteemps-Beaupréa objavljene 1820. i karta Kraljevine Ugarske nizozemskoga izdavača Jana Elwea s kraja 18. stoljeća. Osobito je bitna nabava rijetke karte Papinske države, *Nuova carta geografica dello Stato Ecclesiastico*, objavljene 1755. godine u Rimu, autora Josipa Ruđera Boškovića i Christophea Maireia.

Zaštita građe provodila se u suradnji s Odjelom zaštite i pohrane.

Sve zbirke odjela sudjelovale su u razvoju i obogaćivanju digitalnih usluga objavom građe na portalima za digitalnu kartografsku, glazbenu, rukopisnu i vizualnu građu u sklopu portala Digitalne zbirke NSK te izradbom virtualnih izložaba. Tako je široj javnosti omogućen uvid u dio bogata fonda koje baštine četiri zbirke.

3.5.1 Zbirka rukopisa i starih knjiga

Zbirka rukopisa i starih knjiga najstarija je Knjižnična zbirka građe posebne vrste. U Zbirci rukopisa pohranjeni su vrijedni rukopisni kodeksi, pojedinačni rukopisi iz novijega vremena te rukopisne ostavštine, a u Zbirci starih knjiga čuvaju se knjige tiskane ručnim tehnikama do 1835. te vrijedni primjerci knjiga tiskanih nakon 1835. godine ako su objavljeni u malome broju primjeraka, ako su bibliofilski primjerci ili ako sadrže, na primjer, rukopisnu posvetu autora.

Čitaonica Zbirke rukopisa i starih knjiga bila je pet mjeseci zatvorena za rad s korisnicima zbog demontaže halonske stanice i zamjene plina halona plinom novac pa je rad s korisnicima preusmjeren na daljinu. Zato je u radu s digitaliziranom građom i u obradbi digitalnih preslika ostvareno više od planiranoga. Ostvaren je rad na istraživanju građe te priprema građe za snimanje na mikrofilmu. Od planiranih aktivnosti u povodu 500. obljetnice rođenja Matije Vlačića Ilirika – sudjelovanje na znanstvenome skupu u Labinu i objavljivanje prigodne publikacije, digitalna zbirka *Flaciana* i virtualna izložba, zbog pandemije bolesti COVID-19 ostvarena je jedino ova posljednja. Tijekom 2020. godine prijavljeni su programi i projekti u suradnji s drugim odjelima i odsjecima u Knjižnici.

Redoviti poslovi

Nabava

U potpunosti je ostvaren plan nabave građe za Zbirku rukopisa i starih knjiga. Planirana je nabava pet, a nabavljeno je šest jedinica knjižnične građe. Kupnjom je nabavljena jedna jedinica knjižnične građe, dok je preostalih pet jedinica nabavljeno darom.

U Zbirku je vraćen rijetki primjerak knjige *Trinum magicum sive Secretorum magicorum opus continens* iz 1614. godine, autora Caesarea Longinusa.

Obrada

Ostvaren je porast broja izrađenih i redigiranih zapisa u knjižničnome sustavu u odnosu na planirano te su obrađivani i primjerci iz 16. i 17. stoljeća koji su povučeni sa Zatvorenoga spremišta. U Integriranome knjižničnom sustavu u 2020. godini obrađeno je 637 jedinica građe, a izmijenjena su 923 zapisa. Izrađeno je 489 zapisa za autore, a izmijenjena su 364 zapisa.

Digitalizacija i obrada digitalizirane građe

U 2020. godini digitalizirano je 268 jedinica knjižnične građe, pri čem treba naglasiti da se povećao broj digitaliziranih jedinica (projektno), dok se smanjio broj digitaliziranih jedinica građe na temelju korisničkih zahtjeva. Zabilježen je porast broja zapisa za digitaliziranu građu kao i porast broja obrađenih preslikâ digitalizirane građe, i to više od očekivanoga i planiranoga.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Konzervatorsko-restauratorskim radovima podvrgnuti su samo novonabavljeni rukopisi i građa namijenjeni digitalizaciji. Time je samo djelomično ostvaren plan o konzervatorsko-

restauratorskim radovima. Zaštitno je snimljeno 100 jedinica građe iz Zbirke rukopisa i starih knjiga.

Korisničke usluge

Porastao je broj korisničkih usluga pružanih na daljinu u rasponu od jednostavnih *help-desk* informacija pa sve do naručivanja i slanja digitalnih preslika elektroničkom ili običnom poštom.

Izložbena djelatnost

- Rad na virtualnoj izložbi o Matiji Vlačiću Iliriku.
- Izlaganje Krležinih rukopisa na Devetome festivalu Miroslav Krleža.

Posudba građe za izložbe izvan Knjižnice

- *Ars et virtus Hrvatska – Mađarska: 800 godina zajedničke kulturne baštine*, Galerija Klovićevi dvori. Izložen je primjerak djela *Adrianskoga mora sirena*.

U Zbirci je, po statističkim pokazateljima, u potpunosti ostvarena nabava planiranoga broja jedinica građe. Nažalost, posljednjih je godina smanjena nabava vrijednih izdanja starih knjiga jer su tržišne cijene vrlo visoke. S obzirom na pandemiju i na to da je čitaonica Zbirke rukopisa i starih knjiga za korisnike bila zatvorena pet mjeseci, zabilježen je neznatan porast korisničkih posjeta i broja korisničkih usluga. Smanjen je broj digitaliziranih jedinica građe za korisničke potrebe, ali je izrađen je veći broj digitaliziranih jedinica građe u sklopu projekata. Povećao se i broj zapisa za digitaliziranu građu te broj obrađenih preslikâ digitalizirane građe. Zabilježen je porast digitalizacije građe pa je tako povećan broj jedinica građe koje su s mikrofilma prenesene u digitalni oblik. U 2020. godini zabilježen je porast snimaka izrađenih u postupku digitalizacije mikrofilma.

Razvojni programi

Programi i projekti

Predlagani su programi i projekti koji su u suradnji s Odsjekom marketing i komunikacije prijavljeni na natječaj Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti kao i na natječaj Grada Zagreba za predlaganje programa javnih potreba u kulturi. Za Mjesec hrvatske knjige prijavljeno je predstavljanje zbirke *Flaciana* koje nije održano zbog epidemioloških razloga.

3.5.2 Grafička zbirka

Grafička zbirka jedna je od zbirki građe posebne vrste koja u svojem fondu prikuplja, čuva, proučava, obrađuje i daje na korištenje likovnu građu nastalu na papiru kao što su crteži, grafike, grafičke mape, ilustrirani plakati i razglednice.

Redoviti poslovi

Nabava

Građa je u Zbirku nabavljena darom, kupnjom i obveznim primjerkom.

Ukupno je darovano 138 jedinica građe – crteža, grafika i grafičkih mapa. Posebno treba izdvojiti donaciju crteža i grafika umjetnika Ljube Babića.

Kupljena su četiri vrijedna crteža kao i jedna grafička mapa te priručna literatura. Obveznim primjerom pristigle su četiri grafičke mape i dvije čestitke.

Obrada

Novopridošla je građa upisana u dnevnik i inventarnu knjigu, ovisno o vrsti, te je obrađena u Integriranome knjižničnom sustavu.

U Integriranome knjižničnom sustavu u 2020. godini obrađeno je 1108 jedinica građe, od kojih je dio dosad bio neinventariziran. Ukupno je 1091 jedinica građe iz spremišta dobila inventarni broj. Izmijenjeno je 5488 bibliografskih zapisa, a izrađeno je 76 zapisa za autore. Izrađeni su popisi i napravljena je priprema građe za reviziju fonda razglednica hrvatskih gradova. Revizijom je pregledano 14 007 razglednica.

U sustavu Digitalne knjižnice NSK izrađeno je 1237 novih zapisa te su uređena 224 postojeća zapisa. Za prikaz na portalu Digitalne zbirke NSK uređene su digitalne preslike izvornika te su izrađene poveznice u Integriranome knjižničnom sustavu.

Digitalizacija

Prema Planu rada za 2020. godinu obavljao se odabir građe za digitalizaciju te je izrađen popis. Prema potrebi i zahtjevima korisnika građa je pripremana i upućena na digitalizaciju. Digitalizirano je 247 listova.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

U suradnji s Odjelom zaštita i pohrana obavljao se odabir građe za koju su potrebni konzervatorsko-restauratorski radovi, pripremila se građa te su izrađeni popisi. Građa se opremala beskiselinskim ovitcima i mapama. Radovi su obavljeni na 171 listu. Redovito su praćeni uvjeti u kojima se građa nalazi u spremištu.

Korisničke usluge

S obzirom na pandemiju bolesti COVID-19, građu Zbirke koristilo je 69 korisnika, a od toga dvije skupine sa stručnim vodstvom djelatnica Zbirke. Korišteno je 3436 jedinica građe. Građa se pregledavala i preko portala Digitalne zbirke NSK.

Edukacija

U Zbirci se provodila edukacija za studente knjižničarstva u sklopu programa studentske prakse u Knjižnici.

Ostali poslovi

Nakon višegodišnjega rada završena je grafičko-pjesnička mapa Zdenke Pozaić, *Hrvatska: deset pjesnika = Croatia: ten poets*, u izdanju Knjižnice.

Izdvajali su se plakati i pripremali za čišćenje iz odvojenoga spremišta.

Ostvarena je suradnja u kampanji *Tradicija dobrih želja* koja se temeljila na božićnim čestitkama iz fonda Grafičke zbirke.

Ostvarena je suradnja s Jutarnjim listom, Večernjim listom i Hrvatskim radijom u svezi s božićnim i novogodišnjim čestitkama.

U skladu s Planom rada za 2020. godinu radilo se na proširenju digitalnih zbirki. Izrađene su dvije virtualne izložbe – *Crteži Fischera von Erlacha* i *Životinjsko carstvo* te su na temelju građe iz fonda Zbirke izrađene virtualne slagalice – 58 komada i bojanke – 11 komada.

Izložbena djelatnost

Pripremljene su izložbe iz fonda Grafičke zbirke koje, nažalost, nisu održane zbog epidemije bolesti COVID-19, i to *Charlieju Chaplinu s poštovanjem!* objavljena je samo na Blogu NSK i *Ilustracije hrvatskih slikara i grafičara u knjigama hrvatskih književnika*. Izložba se trebala održati u sklopu Svjetskoga festivala hrvatske književnosti, ali objavljen je samo katalog.

Posudba građe za izložbe izvan Knjižnice

- *Jerolim Miše: Od buntovnika do barda*. Moderna galerija, od 27. studenoga – 12. veljače 2021. godine.

Rad u otežanim okolnostima zbog pandemije bolesti COVID-19 u Zbirci se nastojao nadoknaditi poslovima povezanim s digitalizacijom i predstavljanjem fonda Zbirke na portalu Digitalne knjižnice NSK te je u odnosu na 2019. godinu jako povećan broj predstavljene građe. Sudjelovalo se u izradbi i predstavljanju novih sadržaja – bojanke i slagalice kako bi se korisnicima koji su u manjem broju dolazili u Zbirku ponudili novi sadržaji. Broj novoizrađenih zapisa manji je zbog izvanrednoga zatvaranja Knjižnice i odlaska djelatnika čije je stručno osposobljavanje završeno u siječnju 2020. godine. Tijekom rada na daljinu izmijenjeno je i uređeno puno više zapisa nego prethodne godine jer taj posao ne zahtijeva rad na fizičkim primjercima građe.

Razvojni programi

Projektna djelatnost u 2020. godini

Izrađeni su prijedlozi programa u skladu s pozivom na predlaganje programa javnih potreba u kulturi – *Grafička mapa Milana Trenca* i *Sjećanje na Tonka Maroevića* – izložba i katalog.

3.5.3 Zbirka muzikalija i audiomaterijala

Djelatnost Zbirke muzikalija i audiomaterijala obuhvaća brigu oko nabave, obrade, pohrane i davanja na korištenje glazbene građe koja obuhvaća notne tiskovine, zvučnu građu te rukopisnu glazbenu građu hrvatskih skladatelja.

Redoviti poslovi

Nabava

U Zbirku je glazbena građa pristizala obveznim primjerkom, darom te zamjenom. Ukupno je prinovljeno 1512 jedinica građe.

Obvezni primjerak

Zbirka redovito posuvremenjuje adresar nakladnika glazbene zvučne građe te se brine o redovitoj dostavi obveznoga primjerka glazbene zvučne građe.

Najveći je broj jedinica građe pristigao obveznim primjerkom, i to 1288, od čega su 463 kompakta diska, 58 gramofonskih ploča te 232 jedinice tiskanih nota. U 2020. godini prikupljeno je i 525 izvorno digitalnih zvučnih zapisa.

Dar

U Zbirku je kao dar pristiglo 218 jedinica građe. Darom je u 2020. godini pristigla ostavština hrvatskoga skladatelja, violista i glazbenoga pedagoga Miroslava Miletića koja sadrži 203 jedinice autografa glazbene građe.

Zamjena

Zamjenom je pristiglo pet glazbenih kompaktnih diskova.

Tablica 9. Prinove glazbene građe u 2020. godini.

PRINOVA GLAZBENE GRAĐE							
Vrste građe	Načini nabave				Broj jedinica		
	Obvezni primjerak	Kupnja	Zamjena	Dar	Ukupno u 2019.	Ukupno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
CD	463	—	5	3	571	471	↘
Digitalni glazbeni zvučni zapisi	525	—	—	—	62	525	↗
Gramofonska ploča	58	—	—	—	42	58	↗
Glazbeni rukopisi	—	1	—	203		204	↘
Tiskane note	232	—	—	2	164	234	↗
Knjige	10	—	—	10		20	↗
UKUPNO	1288	1	5	218		1512	

U 2020. broj jedinica kompaktnih diskova pristiglih obveznim primjerkom nešto je manji u odnosu na 2019. godinu – 571/471. Broj gramofonskih ploča malo je veći – 42/58, broj pristiglih jedinica notnih tiskovina također je veći – 164/232, dok je najveća razlika u povećanju prinove izvorno digitalnih zvučnih glazbenih zapisa – 62/525.

Obrada

U Zbirci se obrađuje glazbena građa. Rad u Integriranome knjižničnom sustavu obuhvaća izradbu bibliografskih i normativnih zapisa te izradbu zapisa o posjedovanju i zapisa o primjerku. U 2020. godini izrađeno je 1879 novih bibliografskih zapisa, 557 normativnih zapisa, 1897 novih zapisa o posjedovanju te 2373 zapisa o primjerku.

Osim obrade tekuće prinove glazbene građe, nastavio se rad na reinventarizaciji te katalogizaciji starijega fonda gramofonskih ploča.

S obzirom na relativno velik broj jedinica pristiglih iz rukopisne ostavštine skladatelja Miroslava Miletića u 2020. godini, obavljali su se stručni muzikološki poslovi sređivanja građe te nakon toga unos i obrada u Integriranome knjižničnom sustavu.

Nastavila se obrada digitalnih preslika građe te se glazbena građa objavljivala na portalu Digitalne zbirke NSK. Rad u sustavu Digitalne knjižnice NSK obuhvaćao je izradbu novih zapisa, uređivanje metapodataka u sustavu, izradbu nacrtā, analitike, poveznica te uređivanje digitalnih preslika za objavu. U 2020. godini u Digitalnoj knjižnici NSK uređeno je i objavljeno 4396 datoteka digitalizirane i izvorno digitalne glazbene građe.

Napisane su i objavljene upute za opis glazbene građe u formatu MARC 21.

Tablica 10. Obrada glazbene građe u 2020. godini.

OBRADA GLAZBENE GRAĐE	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Izradba novih bibliografskih zapisa	2040	1000	1879	↘
Nadopuna/uređivanje/redakcija bibliografskih zapisa, sadržajna obrada	3314	1300	4234	↗
Izradba novih normativnih zapisa (imena i predmet)	831	400	557	↘
Normativna kontrola, ispravljeni ili dopunjeni	293	90	369	↘
Izradba novih zapisa o posjedovanju	2084	1000	1897	↘
Nadopuna/uređivanje zapisa o posjedovanju	145	–	85	↘
Izradba novih zapisa o primjerku /reinventarizacija	2593/2517	2000/1000	2373/520	↘
Nadopuna/uređivanje zapisa o primjerku	47	20	44	↘
Izradba zapisa/metapodataka u sustavu Digitalne knjižnice NSK	74	50	183	↗
Uređivanje postojećih zapisa u sustavu Digitalne knjižnice NSK	65	50	115	↗
Objavljeno datoteka glazbene građe u sustavu Digitalne knjižnice NSK	6888	–	4936	↘

U usporedbi sa 2019. godinom pokazuje se trend smanjenja izradbe novih bibliografskih, normativnih te zapisa o posjedovanju i primjerku građe. Osobito je to vidljivo u izradbi zapisa retroinventarizacije, odnosno unosa inventarnih zapisa koji su povezani sa starijom građom i njihovom bibliografskom obradom. Razlog je tomu prednost obrade tekuće prinove, premali broj diplomiranih knjižničara s obzirom na količinu i složenost opisa glazbene građe te dugotrajna bolovanja.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

U suradnji s Odjelom zaštite i pohrane obavljao se odabir građe za konzervatorsko-restauratorske radove. Redovito se pripremala građa te su se izrađivali popisi. Građa se opremala beskiselinskim ovitcima i mapama te se uvezivala prema potrebi i stanju građe. Broj jedinica opremljen zaštitnom opremom zadržao se na razini iz 2019. godine, kao što je i planirano. Redovito su praćeni uvjeti u kojima se građa nalazi u spremištu.

Digitalizacija i migracija

Kao i prethodnih godina redovito se radio odabir, priprema i provjera glazbene građe za zaštitna snimanja. U 2020. godini radila se redovita digitalizacija glazbene građe – glazbenih tiskovina i glazbenih rukopisa. Ostvaren je plan broja jedinica za zaštitna snimanja – mikrofilmiranje i digitalizacija te je količinom zadržan broj iz prethodne godine.

Digitalizirana je ostavština Franje Ksavera Kuhača i Ivana Zajca starijega, nastavljena je digitalizacija ostavštine Ivana Zajca mlađega te građa za međunarodni projekt digitalizacije *Exploring and Shaping the Danube Collection*. Digitalizirano je više starijih pjesmarica iz 19. i početka 20. stoljeća kao dio razvojnih aktivnosti povezanih sa Strategijom NSK: 2016. – 2020.

Nastavljen je program migracije zvučnih sadržaja s kompaktnih diskova iz fonda Zbirke te je u 2020. godini migrirano 770 zvučnih izdanja.

Korisničke usluge

S obzirom na pandemiju bolesti COVID-19, broj fizičkih korisnika bio je manji u usporedbi sa 2019. godinom, a građa se pregledavala i koristila preko portala Digitalne zbirke NSK, tematske zbirke *Zvuci prošlosti* te virtualne izložbe o Vatroslavu Lisinskome.

U čitaonici Zbirke tijekom 2020. godine pripremljeno je 14 771 jedinica građe, od kojih je 14 450 jedinica arhivske građe iz glazbenih ostavština.

U Zbirci je u 2020. godini vidljiv blagi porast prinove, osobito glazbene građe u digitalnome obliku, ali i novi trend objavljivanja glazbene građe, jedinica objavljenih na gramofonskim pločama. Smanjenje izradbe novih zapisa u odnosu na 2019. godinu može se objasniti posebnim uvjetima rada na daljinu, ali ponajprije nedostatnim brojem djelatnika u Zbirci. Povećan je broj izrađenih i uređenih metapodataka u sustavu Digitalne zbirke NSK. Smanjio se broj fizičkih korisnika, ali se povećao broj jedinica korištene građe, osobito građe za muzikološka istraživanja – izvorne glazbene građe iz ostavština hrvatskih skladatelja. Poslovi zaštite i pohrane zadržali su se na razini iz prethodne godine.

Razvojni programi

U 2020. godini nastavio se program migracije digitalnih zvučnih sadržaja s kompaktnih diskova te nastavak zaštite zbirke starijih pjesmarica iz fonda Zbirke u skladu sa Strategijom NSK: 2016. – 2020. i Općim ciljem 1.

Izrađen je tezaurus za glazbeni žanr i oblik te se krenulo u pripreme za izgradnju tezaurusa za izvođački sastav.

3.5.4 Zbirka zemljovida i atlasa

Zbirka zemljovida i atlasa organizacijska je jedinica u kojoj se prikuplja, obrađuje, pohranjuje i daje na korištenje kartografska građa.

U 2020. godini Zbirka je obogaćena nabavom vrijednih karata nastalih u razdoblju od 16. do 19. stoljeća u tehnikama drvoreza i bakroreza. To su drvorezna karta Hrvatske i susjednih zemalja glasovitoga tiskara Sebastiana Münstera objavljena sredinom 16. stoljeća te bakrorezne kolorirane karte područja Boke kotorske francuskoga hidrografa Beaupréa objavljene 1820. godine i karta Kraljevine Ugarske nizozemskog izdavača Jana Elwea s kraja 18. stoljeća. Osobito je bitna nabava rijetke karte Papinske države, *Nuova carta geografica dello Stato Ecclesiastico*, objavljene 1755. godine u Rimu, autora Josipa Ruđera Boškovića i Christophea Mairea. Otkupljene karte vrijedan su izvor povijesnih i znanstvenih informacija te su dostupne korisnicima u čitaonici i preko portala Digitalna kartografska građa.

Redoviti poslovi

Nabava

Nabavljeno je 79 jedinica kartografske građe, a od toga 54 lista karata i 25 svezaka atlasa. Broj pristiglih jedinica kartografske građe smanjen je u odnosu na planirano zbog znatno manjega prirasta karata nabavljenih obveznim primjerkom, ali i darom, kupnjom i zamjenom.

Trendovi naklade kartografske građe mijenjaju se iz godine u godinu te se tako smanjuje ili povećava nabava obveznim primjerkom. Kupnja građe ovisi o novčanim mogućnostima kao što su odobrena sredstva, cijene na tržištu i dr., a nabava darom i zamjenom također se mijenja iz godine u godinu – od nekoliko jedinica građe do nekoliko stotina jedinica te se ni na taj prirast ne može značajnije utjecati.

Obrada

U skladu s Planom rada za 2020. ostvarena je inventarizacija i deskriptivno-sadržajna kataložna obrada sve nabavljene građe u 2020. godini. Ostvarena je i priprema građe za digitalizaciju, obrada digitalnih datoteka te unos zapisa metapodataka u sustav Digitalne knjižnice NSK za stariju i vrijednu nabavljenu građu kojoj je dopušteno objavljivanje. Ostvareno je i povezivanje bibliografskih zapisa starije kartografske građe s digitalnim inačicama. Nastavljena je redovita izradba normativnih zapisa geografskih imena te pripadajućih klasifikacijskih oznaka za kartografsku građu i cjelokupni sustav Knjižnice. Nastavljena je i izradba normativnih zapisa za žanr/oblik kartografske građe. Također je nastavljena retroinventarizacija kartografske građe, ali sa smanjenim brojem u odnosu na planirano zbog duljega razdoblja rada od kuće. Unos metapodataka geografskih imena i digitalnih objekata kartografske građe u sustav Digitalne knjižnice NSK povećan je u odnosu na Plan rada za 2020. zbog povećanoga opsega digitalizacije, osobito rukopisnih karata.

Digitalizacija

Prema Planu rada za 2020. redovito se obavljao odabir građe i izradba popisa te pregled i priprema građe prema prioritetima za skeniranje s izvornika. Prema potrebi i zahtjevima korisnika građa je pripremana i dostavljana na digitalizaciju.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Prema Planu rada za 2020. godinu obavljao se odabir građe, priprema i izradba popisa građe za konzervatorsko-restauratorske radove. Redovito su praćeni uvjeti u kojima se građa nalazi u spremištu i čitaonici. Obavljen je nadzor građe i spremišta zbog promjene halonske instalacije u trezorskom spremištu.

Poslovi pohrane kartografske građe

U spremište Zbirke pohranjena je sva građa pristigla u tekućoj godini. Redovito je obavljan nadzor pohranjene građe te je provedeno i potrebno preslagivanje građe na policama te u ormarima ladičarima.

Korisničke usluge

Pružale su se stručne informacije i ostale usluge za 385 korisnika. Kartografska građa davana je na korištenje te su primani pojedinačni posjetitelji. S obzirom na epidemiološku i situaciju izazvanu potresima te ograničenje rada čitaonice u pojedinim razdobljima godine, znatno se smanjio broj posjetitelja i korisnika čitaonice.

Zbirka bilježi pad broja prinovljenih jedinica kartografske građe u odnosu na prethodnu godinu, a posebno se to odnosi na broj karata pristiglih obveznim primjerkom. Broj je nabavljenih atlasa u porastu. U skladu s ukupno smanjenim brojem pristiglih jedinica građe smanjen je i broj novih bibliografskih zapisa kao i zapisa o posjedovanju. Broj je normativnih zapisa u porastu, a retroinventarizacija je na razini prethodne godine. Povećan je broj uređenih i novih zapisa metapodataka za geografska imena u sustavu Digitalne zbirke NSK. S obzirom na objektivne okolnosti, smanjen je ukupan broj fizičkih korisnika, ali je povećan intenzitet komunikacije na daljinu.

Razvojni programi

Prema ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. te Akcijskome planu: 2016. – 2020. nastavljene su aktivnosti razvoja digitalnih usluga preko portala Digitalna kartografska građa gdje je predstavljen najveći dio vrijednoga fonda Zbirke.

3.6 ODJEL ZAŠTITA I POHRANA

Odjel zaštita i pohrana provodi preventivne i kurativne mjere zaštite za cjelokupan fond Knjižnice, očuvanje knjižnične građe od propadanja te osiguranje njezine dostupnosti korisnicima preko četiriju poslovnih procesa kao što su *Zaštitna snimanja i izrada preslika, Konzervacija i restauracija, Opremanje i uvez* te *Pohrana* u skladu s Planom rada za 2020. godinu koji se temelji na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. i Akcijskome planu: 2016. – 2020. U Odjelu je zaposleno 47 djelatnika.

Redoviti poslovi

U sklopu redovitih programa zaštite građe provodila se sustavna zaštita knjižnične građe praćenjem uvjeta u kojima se građa nalazi, istraživanjem i procjenom stanja građe, praćenjem uvjeta izlaganja građe na izložbama u i izvan Knjižnice, opremanjem, konzerviranjem i restauriranjem. Nastavljeno je čišćenje građe u Zatvorenome spremištu i pregled starijih mikrofilmova radi korištenja, digitalizacija mikrofilmova i suradnja na projektima digitalizacije, zaštita starih hrvatskih novina mikrofilmiranjem, skeniranjem, konzerviranjem i restauriranjem te pružanje savjetodavne i stručne pomoći knjižnicama u svezi sa zaštitom knjižnične građe, snimanjem za potrebe objavljivanja na mrežnim stranicama, nakladničkom djelatnošću i dr. Prednost su imali postupci pripreme građe – pregled, procjena stanja, konzerviranje, restauriranje, opremanje i snimanje za izlaganje na izložbama.

Djelatnici su uključeni u rad povjerenstava, odbora i radnih skupina, sudjeluju na stručnim i znanstvenim skupovima i mrežnim seminarima te objavljuju radove u stručnim časopisima. U Odjelu se obavlja praksa za studente knjižničarstva.

Uz redovite konzervatorsko-restauratorske poslove, dodatni poslovi bili su rad na nadogradnji nove dokumentacijske baze, prijava različitih programa zaštite za financijske potpore, stručna usavršavanja i edukacije, priprema građe za izložbe, pregled stanja građe u vlasništvu Gradskoga muzeja Vukovar i priprema za povratak građe – 76 kutija + 14 mapa različite knjižnične i arhivske građe, sudjelovanje u preuzimanju ostavštine Ljube Babića te pregled knjižnične građe – 102 kutije iz Knjižnice Gimnazije Tituša Brezovačkoga u Zagrebu radi privremene pohrane u Knjižnicu zbog obnove škole nakon potresa koji je pogodio Grad Zagreb u ožujku 2020.

Pripremljene su *Smjernice za rad s građom i korisnicima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* koje se odnose na postupanje s građom u Knjižnici, ali su primjenjive i na ostale knjižnice u Republici Hrvatskoj. U izradbi Smjernica korištene su preporuke Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo i Nacionalnoga kriznog stožera.

Razvojni programi

Razvojne aktivnosti najvećim su dijelom usmjerene prema povećanju sadržaja na portalu Digitalne zbirke NSK i zaštiti građe u skladu sa Strategijom NSK: 2016. – 2020. i Općim ciljem 1., Načini ostvarenja 1.1 *Osiguranje cjelovitosti knjižničnih zbirki te osiguravanju odgovarajućih uvjeta za sigurnu pohranu građe u spremištima* u skladu sa Strategijom NSK: 2016. – 2020. i Općim ciljem 1., Način ostvarenja 1.3.4 *Osiguranje odgovarajućih uvjeta za sigurnu pohranu i zaštitu građe*.

Nastavljeno je snimanje vodenih znakova, pri čem su napravljena 33 UV i IC snimka (44 u 2019.) te 1398 snimaka vodenih znakova (500 u 2019.). Tijekom istraživanja vodenih znakova provjereno je 7128 stranica i otkrivana su 402 cijela i 277 parcijalnih znakova te je izrađeno 60 zapisa (metapodataka) u sustavu Digitalne knjižnice NSK.

Započelo se raditi na izradbi baze podataka za opis uveza. Napravljena je analiza potreba informacijskoga sustava za praćenje i dokumentiranje stanja i konzervatorsko-restauratorskih postupaka na građi te je pokrenut postupak izradbe informacijskoga sustava za upravljanje poslovnom i stručnom dokumentacijom. Nastavljena je izradba dokumentacije o provedenim konzervatorsko-restauratorskim radovima na građi iz fonda Knjižnice u skladu s internom Uputom za ispunjavanje konzervatorsko-restauratorske dokumentacije. Redovito su izrađivana i izvješća o provedenim konzervatorsko-restauratorskim radovima na jedinicama građe u vlasništvu drugih imatelja, a u skladu s ugovorenim obvezama.

Tijekom 2020. godine započele su pripreme organizacije međunarodne virtualne konferencije *Solidarity in culture: heritage protection under conditions o crisis* radi otvaranja međusektorskoga dijaloga i edukacije različitih sudionika koji su na nacionalnoj i međunarodnoj razini dio složenoga postupka zaštite i očuvanja kulturnih dobara i poslovanja ustanova u kulturi suočenih s kriznim situacijama.

3.6.1 Zaštita knjižnične građe

Konzervacija i restauracija

U 2020. godini konzervatorsko-restauratorskim postupcima podvrgnuto je 338 jedinica knjižnične građe. Djelatnici procesa *Konzervacija i restauracija* restaurirali su 267 jedinica, ukupno 19 380 listova, što predstavlja smanjenje u odnosu na broj restauriranih jedinica i listova u 2019. godini kada su restaurirane 484 jedinice – 22 436 listova. Za sve radove vodila se konzervatorsko-restauratorska dokumentacija, obuhvaćajući i fotodokumentaciju, te su provedene preliminarne laboratorijske analize, kao npr. ispitivanje podrijetla vlakana, ispitivanje kiselosti, dokazivanje lignina i analiza tinte.

U suradnji s Laboratorijem Odsjeka za konzerviranje i restauriranje umjetnina pri Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu analizirani su inicijali prvotiska iz fonda Zbirke rukopisa i starih knjiga.

Pri restauraciji Osmoglasnika Dragomirova iz fonda Dubrovačkih knjižnica napravljena su snimanja mikroskopom radi dobivanja preciznijih obavijesti o vrsti tinte, pergamene te stupnjevima oštećenja uzrokovanih vodenim mrljama i površinskim nečistoćama.

Redovitim pregledom građe prije postupaka zaštitnih snimanja i izradbe preslika pregledano je 1389 jedinica knjižnične građe, više od 60 000 listova, uz nužnu konzervaciju i restauraciju pojedinih jedinica građe.

Redovito se provodilo čišćenje knjižnične građe iz fonda Knjižnice te su u 2020. godini očišćene 1434 jedinice građe. U izvanrednoj akciji čišćenja građe na prvome katu nakon potresa koji je pogodio Grad Zagreb u ožujku 2020. dodatno su očišćene 18 652 jedinice građe. Ukupan broj očišćenih jedinica građe u 2020. koji iznosi 20 086 znatno prekoračuje broj iz 2019. godine kada je očišćeno 997 jedinica.

Za potrebe izložaba izvan Knjižnice pregledano je 45 jedinica za koje su izrađivani zapisnici o stanju građe.

Obavljeni su ugovoreni konzervatorsko-restauratorski radovi na staroj knjizi iz Manastira Uspenja Presvete Bogorodice u Krupi, prvotisku iz Franjevačkoga samostana sv. Frane u Zadru te rukopisu iz Znanstvene knjižnice u Dubrovniku.

Posebno treba izdvojiti brojne stručne uviđaje o stanju građe, uz mjerenje okolišnih uvjeta te davanje preporuka o daljnjem postupanju s knjižničnom građom. Stručni uviđaji obavljeni su u suradnji s Hrvatskim zavodom za knjižničarstvo, i to u Knjižnici Staroslavenskoga instituta u Zagrebu, Knjižnici Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Knjižnično-dokumentacijskome centru Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Knjižnici Nadbiskupskoga bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu, Knjižnici Državnoga arhiva u Zagrebu, Zbirci Kajkaviana u Donjoj Stubici, Knjižnici Pakračko-slavonske eparhije u Pakracu, Crkvenoj općini Topusko, Institutu za migracije i narodnosti u Zagrebu te Hrvatskome glazbenom zavodu u Zagrebu.

Izrađeni su i prijedlozi programa za 2021. godinu za konzervatorsko-restauratorske radove na knjižnoj građi iz Manastira Uspenja Presvete Bogorodice u Krupi, prvotisku iz Franjevačkoga samostana sv. Frane u Zadru, knjižnoj građi Crkvene općine Topusko, preventivno konzerviranje knjižnične građe Pakračko-slavonske eparhije u Pakracu, preventivno konzerviranje knjižne građe Knjižnice „Pavao Štoos“ u Župi BDM Pokupsko kao i nastavak preventivnoga konzerviranja knjižnične građe Franjevačkoga samostana i župe Presvetoga trojstva u Karlovcu.

U sklopu projekta *Hrvatski prvotisci: popis i opis prvotisaka u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama* popisano je, opisano te fotodokumentirano 106 prvotisaka. Pregledani su i prostori u kojima su prvotisci pohranjeni, a digitalnim termohigrometrom mjereni su mikroklimatski uvjeti kao što su relativna vlažnost i temperatura zraka. Projekt nije završen zbog pandemije bolesti COVID-19.

U povodu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige 2020. konzervatori i restauratori Odjela zaštita i pohrana pripremili su i snimili tri videozapisa pod nazivom *Virtualna papiraonica*, pokazavši kako se stare knjige mogu pretvoriti u različite ukrasne i uporabne predmete.

U suradnji s Odsjekom marketing i komunikacije tijekom godine radilo se na organizaciji i pripremi konferencije *Solidarity in culture – Heritage protection under conditions of crisis* koja se održala u ožujku 2021. godine.

U 2020. godini bilo je više žurnih intervencija koje su zahtijevale neodgodivo djelovanje konzervatora i restauratora u Knjižnici kao i u drugim knjižnicama u Zagrebu. Nakon potresa koji je pogodio Grad Zagreb i okolicu te pregleda stanja građe primijećena su biološka onečišćenja na novijoj knjižnoj građi u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu te su nakon pregleda konzervatora restauratora dane smjernice za daljnje postupanje.

U poplavama uzrokovanim puknućem cijevi oštećena je novija knjižnična građa u Knjižnici i Arhivu Družbe sestara Služavki maloga Isusa u Zagrebu te starija knjižna građa u Knjižnici Samostana sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu. Iz Samostana sv. Franje Ksaverskoga dopremljeno je na Odjel 50 potpuno promočenih jedinica građe te se provelo višetjedno sušenje, dezinfekcija i ravanje oštećene građe.

Zbog izvanrednih događaja u 2020. godini aktivnosti Odjela ostvarene su u manjem opsegu od planiranoga, dok su se povećale druge neplanirane aktivnosti poput pregleda i obnove građe oštećene u potresu i poplavama.

Broj konzerviranih i restauriranih jedinica i listova razmjerno je manji u odnosu na 2019. godinu.

Zaštitna snimanja i izradba preslika

Tijekom 2020. u procesu Zaštitna snimanja i izrada preslika pregledano je 91 147 stranica novina i časopisa (153 061 u 2019.). Snimljeno je 15 978 novih snimaka ove vrste građe (40 652 u 2019.). Na svakome novom mikrofilmu provjerena je cjelovitost, odnosno potpunost snimljenoga sadržaja i tehnička ispravnost, te uporabljivost filma prije preslikavanja i nakon preslikavanja.

Nastavljen je pregled i prilagođavanje starijih mikrofilmova novina za uporabu. Pregledano je 14 000 snimaka te je naknadnim snimanjem 23 snimaka za uporabu osposobljeno 34 koluta. Za Zbirku rukopisa i starih knjiga izrađeno je 30 588 snimaka (79 koluta) te za Zbirku muzikalija i audiomaterijala 9140 (13 koluta). Proizvedeno je 57 706 novih snimaka, a planirano je 80 000. Pregled *master* negativa novina odvijao se i u 2020. godini u sklopu redovitoga programa digitalizacije novina s mikrofilma. Razvijen je 181 kolut te je preslikano 41 000 snimaka na 45 koluta.

Redovitim programom digitalizacije mikrofilmova izrađeno je 37 229 skenova, a redovitim programom digitalizacije izvornika, odnosno rukopisne ili tiskane građe, 36 101 sken. Ukupno je izrađeno 73 330 skenova, odnosno digitalnih datoteka. Obrađeno je 57 226 digitalnih preslika, od čega se, uz redovite programe, dio obrađenih preslika odnosi i na projekte/programe kao što su *Znameniti.hr*, *Hrvatski iseljenički tisak (HIT)*, *Digitalna zbirka djela Petra Preradovića* i dr.

Za potrebe korisnika obrađeno je 148 zahtjeva, od toga na uslugu skeniranja izvornika ili mikrofilma odnosilo se 129 zahtjeva, a na usluge mikrofilmiranja 19 zahtjeva. Izrađeno je 23 657 analognih i digitalnih snimaka za korisnike – 1157 digitalnih snimaka izvornika, 21 113 digitalnih preslika s mikrofilma te 1387 snimaka na mikrofilmu, što je povećanje u odnosu na 2019. godinu kada je napravljeno 15 639 snimaka. Snimljena su 42 CD/DVD-a za korisnike.

Osim za programe mikrofilmiranja i digitalizacije, snimalo se i za potrebe fotodokumentacije konzervatorsko-restauratorskih radova te je snimljeno 4625 snimaka, što je smanjenje u odnosu na 2019. godinu kada je napravljeno 5625 snimaka.

Fotodokumentacija za konzervatorsko-restauratorske radove obavljala se u razmjerno manjem opsegu jer se zbog izvanrednoga zatvaranja Knjižnice u proljeće nije obavljala konzervatorsko-restauratorska djelatnost.

Obavljena su snimanja za izložbe i monografije sa 177 snimaka/skenova. Različita događanja u Knjižnici zabilježena su na približno 1337 snimaka.

Nastavljen je rad na projektu *Hrvatski prvotisci: popis i opis svih prvotisaka u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama*. Prvotisci su popisivani i opisivani *de visu*, a digitalnom su kamerom snimani njihovi najvažniji dijelovi – snimljeno je 106 prvotisaka te je napravljeno i uređeno 9857 snimaka.

Opremanje i uvez

U 2020. konzervirane su 123 jedinice knjižne građe, što je povećanje od 36,7 posto u odnosu na Plan rada za 2020. godinu. Do povećanja je došlo zbog sustavnoga konzerviranja građe iz Zbirke muzikalija i audiomaterijala.

Broj restauriranih jedinica u granicama je planiranoga. S obzirom na to da su listovi u restauriranim jedinicama bili teže oštećeni, povećan je broj restauriranih listova za 29,4 posto – planirano je 900, a restaurirano je 1165 listova. Za 231 jedinicu građe vođena je opsežna konzervatorsko-restauratorska dokumentacija zatečenoga stanja i obavljenih radova.

Uvezano je 738 jedinica ostale knjižne građe iz fonda Knjižnice, što je manje za 10,8 posto u odnosu na 2019 godinu. Opremljeno je 2,8 posto jedinica građe manje nego što je predviđeno Planom rada za 2020. godinu – 16 534 jedinice.

Tablica 11. Podatci za Odjel zaštita i pohrana s usporedbom 2019. i 2020. godine.

Zaštita građe	Jedinica	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Digitalizacija izvornika	Snimak	37 478	33 000	36 101	↘
Digitalizacija mikrofilma	Snimak	39 426	45 000	37 229	↘
Mikrofilmiranje građe	Snimak	98 693	80 000	57 706	↘
Pregled novina i časopisa	Stranica	153 061	160 000	91 147	↘
Fotodokumentacija za konzervatorsko-restauratorske radove	Snimak	5625	5100	4625	↘
Snimanje prema korisničkim zahtjevima	Snimak	15 639	15 800	23 657	↗
Konzerviranje i restauriranje građe	Svezak / broj jedinica	706	600	509	↘
Opremanje zaštitnom ambalažom (ovitak, košuljica, mapa, kutija, paspartu i dr.)	Komada	22 342	19 000	19 485	↘
Uvezivanje građe	Svezak	828	750	738	↘

U zaštiti građe nužan je kontakt s građom – zbog izvanrednoga zatvaranja Knjižnice nisu ostvareni planirani ciljevi jer se nije moglo pristupiti građi. Manji je broj pregledanih stranica novina i časopisa te izrađenih snimaka u odnosu na 2019. godinu. Aktivnosti konzervacije i restauracije ostvarile su se u manjem opsegu od planiranoga, a povećale su se druge neplanirane aktivnosti poput pregleda i obnove građe oštećene u potresu i poplavama.

Zbog povećanja drugih neplaniranih poslova – obnove građe i sl. u 2020. godini smanjen je broj uveza. Dodatne okolnosti, kao što su odlazak jednoga djelatnika u mirovinu, uvođenje u posao novoga djelatnika, dugotrajna bolovanja djelatnika koji rade na mikrofilmiranju i dulji kvar na jednoj mikrofilmskoj kameri, također su utjecale na smanjeni učinak. Povećan je broj snimanja prema korisničkim zahtjevima. U usporedbi sa 2019. godinom znatno je prekoračena količina očišćene građe.

3.6.2 Pohrana knjižnične građe

Tijekom godine signirano je i pohranjeno 23 776 svezaka nove građe – knjiga, časopisa, novina, elektroničke građe na prijenosnim medijima i sitnoga tiska. Osim nove građe, signiran je 1231 svezak građe koja je u fond vraćena nakon obavljenih konzervatorsko-restauratorskih zahvata.

U fond Rektoratske zbirke doktorskih disertacija pohranjena su 264 sveska doktorskih disertacija.

Za potrebe popunjavanja fonda iz donacija za Odjel nabava provjereno je 2813 signatura u fondovima arhivskoga primjerka, dubleta i unikata.

U radu s korisnicima riješena su 43 452 zahtjeva i dano je na korištenje 41 159 jedinica građe.

Za potrebe izložaba izdvojeno je 165 jedinica građe. Vraćeno je, razduženo i uloženo na mjesto 49 056 jedinica građe. Provjeren je status vraćenih knjiga – 5117 svezaka.

Provedeno je usklađivanje te provjera popisa zadužene i vraćene građe za 3144 jedinice građe koje su tražili korisnici.

Nastavljena je revizija knjižnične građe. Pregledan je dio fonda od signature 359 264 do 374 629, što iznosi 24 154 sveska. Tako je u razdoblju od 2006. do 2020. godine pregledano 402 014 svezaka knjiga. Obavljena je i djelomična revizija novinskoga fonda – 2515 mapa.

Presloženo je 36 236 jedinica građe radi boljega iskorištavanja prostora, a očišćeno je 550 jedinica građe.

Iz fonda unikata časopisa, mape koje su u vrlo lošem stanju zamijenjene su novima pa je opremanjem građe obavljeno 1319 radnji kao što su zamjena mapa, naljepnica s podacima i naljepnica sa signaturama.

Radili su se reinventarizirani zapisi o primjerku – 8415 primjeraka i novi zapisi o posjedovanju – 8442 zapisa.

Tijekom drugoga polugodišta započeli su radovi na demontaži halonske stanice i zamjeni plina halona plinom novac te ugradnji nove opreme.

3.7 ODJEL KORISNIČKE SLUŽBE

Odjel korisničke službe ustrojben je jedinica s dvama poslovnim procesima – Informacijskim centrom te Čitaonicama i posebnim zbirkama građe (znanstvene i specijalističke informacije) u kojima se omogućuje propisani pristup analognoj i digitalnoj građi iz fonda Knjižnice te njezino korištenje kao i pristup visokovrijednim informacijskim izvorima. Pružaju se informacijske usluge, podupire se učenje i obrazovanje te se pridonosi razvoju kapaciteta znanstvene infrastrukture u skladu s Planom rada za 2020. koji se temelji na ciljevima Strategije NSK: 2016. – 2020. i Akcijskome planu: 2016. – 2020. U Odjelu je zaposleno 45 djelatnika.

Redoviti poslovi

U Odjelu se obavljaju sljedeće usluge kao što su upis i učlanjenje u Knjižnicu, korištenje informacijsko-komunikacijske opreme za rad u Knjižnici te bežičnoga pristupa internetu, nabava i omogućivanje pristupa e-izvorima, korištenje i rezervacija građe u prostoru čitaonica i posebnih zbirki građe, korištenje digitalizirane i izvorno digitalne građe, posudba građe, međuknjižnična posudba, reprografske usluge (mikrofilmiranje, fotografiranje, fotokopiranje i dr.), digitalizacija na zahtjev, samostalno skeniranje te usluga dostave digitalnih preslika. Kao potpora učenju i obrazovanju, obavljaju se informacijsko-referalne usluge, usluge tematskih pretraživanja, bibliografska pretraživanja u poslovne i/ili komercijalne svrhe, poučavanje korisnika o uporabi informacijskih izvora i korištenju usluga Knjižnice, organizacija i stručno vođenje posjeta Knjižnici. Korisnicima su dostupne bibliometrijske usluge, usluga korištenja soba za studijski rad, a u pripremi je usluga korištenja opreme i prostora za skupni rad i učenje te prostora za večernji rad. Članovima Knjižnice usluge su dostupne u prostoru Knjižnice, a neke usluge u skladu s mogućnostima i na daljinu.

Djelatnici Odjela sudjelovali su u provedbi projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* kojim se osigurava redovita pretplata na elektroničke izvore znanstvenih i stručnih informacija za potrebe akademske i znanstvene zajednice. Poslovi obuhvaćaju utvrđivanje najpovoljnijih uvjeta za pretplatu, pregovaranje, prikupljanje i analizu potreba za pretplatom na nove elektroničke izvore, statistike korištenja, edukacije, pružanje usluge *help desk* za osiguravanje pristupa sadržajima te održavanje Portala elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu na e-adresi <http://baze.nsk.hr>.

U 2020. godini nabavljene su tri citatne baze podataka, i to *Scopus* (Elsevier), *Web of Science Core Collection*, *Web of Science Citation Connection* i *Journal & Highly Cited Data* (Clarivate), dvanaest zbirki e-časopisa, sedam bibliografskih baza i baza s cjelovitim tekstom. Nabavljena je platforma za objedinjeno pretraživanje svih elektroničkih izvora kojom se pretražuju sve pretplaćene baze podataka u nacionalnoj znanstvenoj licenci, baze podataka u otvorenome pristupu i baze podataka u institucionalnim pretplatama. Održana je samo jedna edukacijska radionica od planiranih šesnaest te je otvoreno četrnaest probnih pristupa zbirkama e-časopisa, e-knjigama te bazama podataka u obrazovne i znanstveno-nastavne svrhe.

Radilo se na novome Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga koji bolje prati korisničke potrebe i bilježi pomak prema digitalnim uslugama.

Djelatnici Odjela korisničke službe sudjelovali su na 15 stručnih i znanstvenih skupova, brojnim hrvatskim i međunarodnim mrežnim seminarima, edukacijskim programima, radionicama, manifestacijama i sl.

Radno vrijeme

Planom rada za 2020. godinu bilo je predviđeno pružanje korisničkih usluga tijekom radnoga vremena koje je uobičajeno raspoređeno od ponedjeljka do petka od 8 do 24 sata, a subotom od 9 do 14 sati. Određena ograničenja u pružanju korisničkih usluga bila su očekivana u prvoj polovini godine za vrijeme predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije kao što su nemogućnost dnevnoga rada korisnika na ulaznoj razini i smanjen broj posjeta Knjižnici. Planirano je povećanje aktivnosti poput tribina i događanja povezanih s predsjedanjem Republike Hrvatske Vijećem Europske unije. Međutim, zbog pandemije bolesti COVID-19 Knjižnica je bila zatvorena za korisnike. U iznimno kratkome roku bez prethodnoga iskustva u radu u tako složenim uvjetima uspostavljen je rad od kuće i pružanje usluga elektroničkim putem – Pitajte knjižničara (Opći upit i Tematsko pretraživanje), usluge povezane s pružanjem bibliografsko-referalnih informacija kao i bibliometrijske usluge. Rok posudbe knjiga produžen je za sedam tjedana.

Dana 27. travnja 2020. godine Knjižnica je bila otvorena za korisnike, ali prema ograničenome načinu rada s uslugom posudbe i povrata građe te upisa novih članova i obnove članstva. Čitaonice nisu bile otvorene za rad, a uspostavljena je usluga brzoga povrata građe.

Dana 10. svibnja 2020. godine produljeno je radno vrijeme do 21 sat, a od 25. svibnja u skladu s epidemiološkim mjerama ponovno je omogućeno korištenje čitaonica na 1., 3. i 4. katu te je broj korisnika ograničen na 200 od mogućih 1100, što se pratilo preko posebno izrađene aplikacije. Postupno se povećao broj korisnika na 240, a od 6. srpnja istodobno može boraviti u čitaonicama 305 korisnika, što i dalje vrijedi.

Večernji rad

Uz prethodnu predbilježbu radnoga mjesta, korisnicima Knjižnice omogućena je usluga *Večernji rad* u prostoru na ulaznoj razini u razdoblju od 21 do 24 sata, ukupno 15 sati tjedno. Korisnicima je omogućeno i samostalno prijavljivanje za navedenu uslugu preko mrežne aplikacije. Zbog prethodno navedenih ograničenja tijekom 2020. godine usluga nije bila dostupna od 16. ožujka do 15. lipnja, a ponovnom uspostavom usluge broj korisnika ograničen je na 65. Tijekom ljetnoga radnog vremena, a zatim ponovno od 2. studenoga do kraja godine, usluga nije bila dostupna pa ju je u vrlo smanjenome opsegu koristilo 3500 korisnika, što je 25 posto od broja korisnika u 2019. godini.

Članstvo i korisnici

U Knjižnici je 2020. godine bilo 5738 upisa, a od toga 2410 novih članova te 3328 obnova članstava. To je za 40 posto manje nego u 2019. godini, što je uzrokovano prije navedenim razlozima u svezi s radnim vremenom i dostupnosti usluga Knjižnice. I nadalje se korisnicima omogućuje više načina učlanjenja s obzirom na rok i mogućnosti posudbe građe, što je vidljivo u tablicama 12 i 13.

Tablica 12. Upisani novi članovi prema korisničkom statusu.

Upis novih članova				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Članarina – 1 dan	454	500	271	↘
Članarina – 30 dana	574	600	329	↘
Članarina – 7 dana	196	200	95	↘
Dvogodišnja članarina – umirovljenici	34	40	20	↘
Godišnja članarina – građani	126	140	121	↘
Godišnja članarina – korištenje građe u čitaonicama	215	250	111	↘
Godišnja članarina – studenti	2442	2500	1461	↘
Godišnja članarina – znanstveno i nastavno osoblje	9	20	2	↘
Sveukupno	4050	4250	2410	

Tablica 13. Obnova članstva prema korisničkom statusu.

Obnova članstva				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Članarina – 1 dan	424	450	251	↘
Članarina – 30 dana	866	900	470	↘
Članarina – 7 dana	237	250	124	↘
Dvogodišnja članarina – umirovljenici	72	80	41	↘
Godišnja članarina – građani	256	300	192	↘
Godišnja članarina – korištenje građe u čitaonicama	457	480	296	↘
Godišnja članarina – studenti	3186	3250	1937	↘
Godišnja članarina – znanstveno i nastavno osoblje	29	40	17	↘
Sveukupno	5527	5750	3328	

Bitno je smanjen broj fizičkih korisnika Knjižnice, ali je porastao broj *online* korisnika (Tablice 20 – 24 u poglavlju [Portali](#)).

Razvojni programi

Radilo se na razvoju aplikacija Pitajte knjižničara i Bibliometrijske usluge, primjeni usluge elektroničke posudbe/rezervacije građe i rezervacije mjesta za večernji rad te sudjelovanju u programu Digitalni laboratorij NSK.

Proveden je program opremanja čitaonice periodike pod nazivom *Suvremeni pristup za suvremenog korisnika: dostupnost mikrofilmirane građe i tiskanih serijskih i monografskih publikacija – nabava opreme* koji je novčano potpomognut sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

3.7.1 Čitaonice i posebne zbirke građe (znanstvene i specijalističke informacije)

Zbirke građe prema znanstvenim područjima sastoje se od stručno-znanstvene literature u slobodnome pristupu raspoređene od prvoga do četvrtoga kata s gotovo 129 000 knjiga. Odabir, izgradnju i organizaciju zbirke obavljaju predmetni stručnjaci na temelju Smjernica za izgradnju sveučilišne zbirke. U 2020. godini broj građe sveučilišne zbirke uvećan je za 1170 knjiga.

Referentna zbirka

U Informacijskome centru nalazi se zbirka referentne literature koju čine enciklopedije, leksikoni, rječnici, bibliografije, priručnici, biografije i dr. U 2020. godini opća referentna zbirka prinovljena je za nekoliko novih naslova, uglavnom rječnika. Djelatnici Informacijskoga centra odabrali su građu ponuđenu zamjenom i darom. Zbirka broji više od 8100 svezaka.

Zbirka disertacija i magistarskih radova

Zbirka sadrži tiskane znanstvene magistarske radove te doktorske disertacije svih hrvatskih sveučilišta kao i radove hrvatskih autora koji su akademski stupanj stekli u inozemstvu. Zbirka se izgrađuje u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokome obrazovanju, dostavljanjem jednoga tiskanog primjerka obranjene doktorske disertacije. Fond se izgrađuje i darom pojedinaca i ustanova. Digitalne inačice radova dostupne su u Nacionalnome repozitoriju disertacija i znanstvenih magistarskih radova na e-adresi <https://dr.nsk.hr>.

U Zbirci se nalazi više od 39 000 tiskanih radova, a tijekom 2020. godine fond je uvećan za 859 naslova. Pristiglo je 725 novih disertacija, dok su darom stigla 134 starija rada.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

Zbirka prikuplja građu o Domovinskome ratu objavljenju u Hrvatskoj ili izvan nje, a sadrži 3899 jedinica građe. U prostoru Zbirke dostupno je računalo na kojem je omogućen pristup i pregledavanje digitaliziranih članaka iz prvoga sveska bibliografije *Rat u Hrvatskoj* koja okuplja članke o Domovinskome ratu iz dnevnoga i tjednoga hrvatskog i inozemnoga tiska.

Fond je Zbirke kupnjom, darom i zamjenom u 2020. godini povećan za 16 novih jedinica građe.

U 2020. godini objavljena je *Bibliografija Zbirke knjižnične građe o Domovinskom ratu* kao doprinos obilježavanju Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje.

U povodu obilježavanja 25. obljetnice vojno-redarstvene akcije *Oluja* održana je tradicionalna prigodna izložba građe Zbirke.

Zbirka službenih publikacija

Zbirka službenih publikacija obrađuje, pohranjuje i osigurava dostupnost službenih publikacija i informacijskih izvora Republike Hrvatske, Europske unije, stranih država i međunarodnih organizacija. Zbirka, obuhvaćajući i Europski dokumentacijski centar NSK (EDC NSK) koji djeluje u sklopu Zbirke, predstavlja potporu sveučilišnoj zajednici u nastavno-istraživačkom radu kao i vrijedan izvor informacija široj korisničkoj populaciji.

U 2020. godini fond je Zbirke uvećan za 529 svezaka monografija, 1282 sveščića serijskih publikacija, 451 sveščić sitnoga tiska, 14 CD-ROM-a te 1358 mikrofiša. Europski dokumentacijski centar u sklopu svojih zadaća promicanja informacija o Europskoj uniji osigurao je tijekom godine nekoliko stotina informativnih brošura koje su podijeljene korisnicima.

U sklopu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije organizirano je stručno vodstvo za 60 akreditiranih novinara. Organizirano je i stručno vodstvo za polaznike XXIII. naraštaja Ratne škole „Ban Josip Jelačić“ i tom prilikom predstavljeni su informacijski izvori bitni za njihovo područje rada i interesa.

EDC NSK je organizirao mrežnu izložbu publikacija *Europski zeleni plan: online izložba publikacija u povodu Dana Europe*. Izložbom su predstavljene publikacije i dokumenti o europskome zelenom planu. Centar se priključio i provedbi projekta pod nazivom *Europska komisija u Hrvatskoj kao pokretač pozitivne energije u društvu – solidarnost.hr*. Svrha je projekta bila podići razinu opće društvene svijesti o važnosti zajedništva i ujedinenosti u izazovima uzrokovanim pandemijom bolesti COVID-19. U povodu Europskoga tjedna sporta EDC NSK je zajedno s Narodnom knjižnicom i čitaonicom Vlado Gotovac Sisak za korisnike knjižnice, ali i za ostale zainteresirane građane, pripremio kviz znanja *Online kviz: sport i EU*. Kvizom se nastojalo potaknuti zanimanje za publikacije i izvore službenih informacija Europske unije o temi sporta. Centar je u suradnji s Ministarstvom turizma i sporta Republike Hrvatske i Predstavništvom Europske komisije u Hrvatskoj za djelatnike Knjižnice organizirao *Vježbanje na radnome mjestu*. Na temelju uspješno provedenih aktivnosti, EDC NSK bio je jedan od triju finalista za nagradu *#BeCroactive* u organizaciji Ministarstva turizma i sporta Republike Hrvatske.

Tijekom Mjeseca hrvatske knjige 2020., Zbirka službenih publikacija u suradnji s Hrvatskim arhivom weba organizirala je izradbu tematske zbirke *Zaštita okoliša* na e-adresi <https://haw.nsk.hr/category/zastita-i-ocuvanje-okolisa>. U zbirci se nalaze izabrane mrežne stranice o temi zaštite okoliša kako bi korisnici mogli na jednome mjestu istražiti tu bitnu temu i osvijestiti važnost očuvanja prirode.

Posudba i korištenje građe

Pokazatelji o posudbi i korištenju građe manji su nego u 2019. godini, što je rezultat protuepidemijskih mjera kojima je bitno smanjen broj fizičkih korisnika Knjižnice. Od 27.

travnja do 21. svibnja 2020. godine provodila se usluga brzoga povrata građe (tzv. *drive-in* povrat) kako bi se broj ulazaka u prostor Knjižnice smanjio na najmanju moguću mjeru za vrijeme ograničenoga sustava rada Knjižnice. Pravi trendovi moći će se pratiti tek kada se Knjižnica vrati u uobičajeni način rada.

Posudba

Tijekom 2020. godine izvan Knjižnice posuđene su 7573 knjige, obnovljen je rok posudbe za 1837 knjiga, a razduženo je 7685 knjiga. Samostalnu *online* obnovu roka posudbe koristio je vrlo mali broj korisnika, ukupno 26, upozorava na potrebu intenzivnijega promicanja ove usluge.

Tablica 14. Posudba knjiga izvan Knjižnice, obnova roka posudbe i povrat knjiga.

Posudba knjiga izvan knjižnice, obnova roka posudbe i povrat knjiga				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Posudba	9669	11 000	7573	↘
Obnova	2043	2000	1837	↘
Povrat	9737	11 000	7685	↘

Korištenje građe u čitaonicama

U Čitaonici društveno-humanističkih znanosti koristile su se 15 944 knjige s otvorenoga pristupa, u Čitaonici prirodnih i primijenjenih znanosti 3717 knjiga, u Zbirci disertacija i magistarskih radova 1181 rad, u Zbirci službenih publikacija 1151 monografska publikacija i 461 sveščić serijskih publikacija te u Zbirci knjižnične građe o Domovinskom ratu 392 knjige. Korišteno je 1469 sveščića hrvatskih i inozemnih časopisa. Rezultate smatramo izvrsnima u zadanim okolnostima.

Tablica 15. Korištenje građe iz čitaonica i posebnih zbirki.

Korištenje građe iz čitaonica i posebnih zbirki				
Knjige				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Čitaonica društveno-humanističkih znanosti	24 147	24 500	15 944	↘
Čitaonica prirodnih i primijenjenih znanosti	10 121	10 500	3717	↘
Zbirka doktorata i magisterija	3233	3500	1181	↘

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu	2029	2000	392	↘
Zbirka službenih publikacija	2675	2500	1151	↘
Serijske publikacije				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Čitaonica tekućih časopisa	1713	2000	1469	↘
Zbirka službenih publikacija	1368	1500	461	↘

Za potrebe korisnika iz područja društveno-humanističkih znanosti za rad u čitaonicama naručeno je sa Zatvorenoga spremišta 7810 knjiga, a iz područja prirodnih, tehničkih i primijenjenih znanosti 755 knjiga.

Tablica 16. Posudba građe iz Zatvorenoga spremišta za korištenje u čitaonicama.

Posudba građe iz Zatvorenoga spremišta za korištenje u čitaonicama				
Knjige				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Čitaonica društveno-humanističkih znanosti	12 320	13 400	7810	↘
Čitaonica prirodnih i primijenjenih znanosti	1354	1500	755	↘
Serijske publikacije				
	Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Čitaonica prirodnih i primijenjenih znanosti	76	100	44	↘

Čitaonica periodike

U Čitaonici periodike mogu se koristiti hrvatske i inozemne serijske publikacije te knjige sa Zatvorenoga spremišta objavljene do 1900. godine. Tijekom 2020. godine korišteno je 11 756 svešćica novina, 9658 svešćica časopisa i 621 knjiga.

Tablica 17. Korištenje građe u Čitaonici periodike.

Korištenje građe u Čitaonici periodike					
		Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
Iz čitaonice	Mikrofilm	3647	3500	2889	↘
Sa Zatvorenoga spremišta	Knjige	1064	1000	621	↘
	Novine	24 584	25 000	11 756	↘
	Časopisi	18 574	19 000	9658	↘

Početkom 2020. godine nabavljena je suvremena oprema za Čitaonicu, i to novi skener mikrofilmova, skener izvornika Bookeye i računalo za skener, čime je iznimno podignuta razina kvalitete usluga u korištenju mikrofilmirane građe i izvornika knjiga, časopisa i novina. Za potrebe korisnika izrađene su 41 693 preslike novina i časopisa te 2889 pojedinačnih preslika s mikrofilmova. Zaprimita su i isporučena 22 zahtjeva za izradbu preslika u Odjelu zaštita radi dodatne grafičke obrade.

Zbirka časopisa u otvorenome pristupu

U otvorenome pristupu na četvrtome katu smješteno je pet zadnjih godišta hrvatskih i inozemnih časopisa, ukupno 725 naslova, od čega 427 hrvatskih te 298 inozemnih časopisa. Tijekom 2020. godine pristiglo je 1283 sveščića, od kojih 505 hrvatskih i 778 sveščića inozemnih časopisa.

Međuknjižnična posudba

Poslovi međuknjižnične posudbe iz fonda Knjižnice podrazumijevaju suradnju s drugim knjižnicama u Hrvatskoj i inozemstvu te odgovaranje na korisničke upite. Usluga obuhvaća pretraživanje relevantnih informacijskih izvora, pripremu građe za posudbu, izradbu preslika u skladu sa Zakonom o autorskom pravu – samostalno skeniranje i izradba preslika ili pregledavanje građe i označivanje stranica za mikrofilmiranje, pretraživanje novina snimljenih na mikrofilm u Čitaonici periodike, provjeru i po potrebi dopunu bibliografskih podataka.

U 2020. godini primljeno je 1778 zahtjeva za posudbu knjiga i izradbu preslika iz fonda Knjižnice, a prethodne godine 2615. Posuđeno je 347 knjiga i izrađeno 1310 preslika članaka. Zbog ograničenja posudbe građe izvan Knjižnice u skladu s Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga dio zahtjeva morao je biti odbijen. S obzirom na pandemiju bolesti COVID-19 kada većina knjižnica u inozemstvu nije radila, aktivnosti su međuknjižnične posudbe smanjene pa je Knjižnica imala samo 621 zahtjev za posudbom i izradbom preslika, od čega je riješeno 570 zahtjeva.

Poslovanje međuknjižnične posudbe otežava podatak da u knjižnično-informacijskom sustavu *Aleph* nije implementiran modul objedinjene međuknjižnične posudbe, djelomično i zbog zastarjelih poslužitelja koji onemogućavaju redovito praćenje novih nadogradnji programa *Aleph*.

Tablica 18. Međuknjižnična posudba

Međuknjižnična posudba (MKP)						
			Ostvareno u 2019.	Planirano u 2020.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019/2020.
MKP iz fonda Knjižnice	Knjige	Ukupno zahtjeva	487	660	400	↘
		Riješeno	381	660	347	↘
	Preslike	Ukupno zahtjeva	2128	2540	1378	↘
		Riješeno	2087	2540	1310	↘
MKP iz drugih knjižnica	Knjige	Ukupno zahtjeva	360	715	322	↘
		Riješeno	339	715	300	↘
	Preslike	Ukupno zahtjeva	261	385	181	↘
		Riješeno	241	385	161	↘

3.7.2 Informacijske usluge

Korisnici samostalno ili uz pomoć knjižničara mogu pretraživati sve dostupne izvore informacija. Polazište za pružanje informacijskih usluga sa stranica Knjižnice su: Katalog NSK, Hrvatski nacionalni skupni katalog, portal Stari hrvatski časopisi, portal Stare hrvatske novine, Hrvatski arhiv weba, Digitalne zbirke NSK, Virtualne izložbe, Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu i portal Europski dokumentacijski centar NSK. Zahtjeve za opsežnijim pretraživanjima rješavaju predmetni stručnjaci.

Online informacijske usluge Pitajte knjižničara i @Informacijski centar

Tijekom godine odgovoreno je na 446 upita u sklopu usluge Pitajte knjižničara i 1100 upita pristiglih na adresu @Informacijski centar. Navedene usluge Pitajte knjižničara i @Informacijski centar nisu zabilježile veći pad aktivnosti u usporedbi sa 2019. godinom kada je odgovoreno na 470 upita u sklopu usluge Pitajte knjižničara, a preko aplikacije @Informacijski centar na 1650 upita. Djelatnici u Informacijskome centru izrađuju tematske bibliografske analize za pripremu izložaba, kataloga i knjiga te na zahtjev korisnika.

Obrazac *Pitajte knjižničara – tematsko pretraživanje* namijenjen je upitima za pretraživanje literature prema određenoj temi za potrebe pisanja svih vrsta ocjenskih radova, projekata, istraživanja i dr. Predmetni stručnjaci čitaonica i posebnih zbirki građe (znanstvene i specijalističke informacije) zaprimili su i riješili 2280 tematskih zahtjeva.

Bibliometrijska pretraživanja

Za hrvatsku akademsku zajednicu Knjižnica izdaje potvrde o kvantitativnome vrjednovanju znanstvene produktivnosti znanstvenika, potvrde o statusu časopisa objavljenih radova znanstvenika prema citatnim bazama *Web of Science* (InCites JCR) i *Scopus* (SJR), potvrde o zastupljenosti časopisa za potrebe uredništava hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa te potvrde o bibliometrijskim pokazateljima pojedinoga časopisa za određenu godinu – čimbenici odjeka i kvartili. Broj zahtjeva pristiglih u 2020. godini iznosio je 882 zahtjeva za potrebe hrvatskih znanstvenika te 143 zahtjeva za potrebe uredništava časopisa povezanih sa statusom časopisa.

Broj zahtjeva za bibliometrijskim pretraživanjima povećan je u odnosu na prethodnu godinu za 26 posto, no kako zahtjevi dolaze i iz ustanova koje imaju knjižnice koje su obvezne izdavati iste potvrde, očita je potreba za pojačanom edukacijom knjižničara tih knjižnica i ujednačivanjem potvrda.

Sudjelovanje u pripremama bibliografija i izložaba

Informacijski centar izrađuje tematske bibliografske analize za pripremu izložaba, kataloga i knjiga te na zahtjev korisnika. U suradnji s Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje (IHJJ), radilo se na pripremi bibliografije o Ignacu Kristijanoviću u sklopu projekta *Ignac Kristijanović – zaboravljeni dragulj hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika* koja će biti objavljena u opsežnoj monografiji, interdisciplinarno posvećenoj njegovu djelu i djelovanju.

U sklopu suradnje Knjižnice i Hrvatskoga slova dogovorena je izložba *Ilustracije hrvatskih slikara i grafičara u knjigama hrvatskih književnika* kao dio događanja Svjetskoga festivala hrvatske književnosti. Nažalost, fizički postav i otvorenje izložbe odgođeno je za 2021. godinu, iako su publikacije već tiskane i građa pripremljena za izložbu.

Obavljen je i odabir građe za projekt digitalizacije *Exploring and Shaping the Danube Collection* s Nacionalnom knjižnicom Austrije.

Edukativni programi za javnost – otvorenost Knjižnice građanima

Zbog prije spomenutih razloga koji su obilježili 2020. godinu, privremeno je prekinuta usluga stručnoga vodstva i edukacije. Iznimku su činili studenti povijesti s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, polaznici Ratne škole i nekoliko manjih skupina iz Hrvatske i inozemstva. Tijekom je godine stručno vodstvo organizirano za 12 skupina s ukupno 115 posjetitelja, a tijekom 2019. obavljeno je ukupno 245 stručnih vodstava i edukativnih programa za 4235 posjetitelja. Na praksi je tijekom 2020. godine bilo osam studenata knjižničarstva i održano je 190 sati prakse.

Obavijesti o novoj građi u čitaonicama i posebnim zbirkama građe dostupne su korisnicima u E-biltenu prinova na e-adresi http://iks.nsk.hr/bilten_prinova.

3.8 ODJEL ZAJEDNIČKI POSLOVI

Odjel zajednički poslovi u svojem radu tijekom 2020. godine obavljao je redovite i izvanredne zadaće na pet stručnih područja koja se svrstavaju u njegov djelokrug rada. U Odjelu je zaposleno 68 djelatnika.

3.8.1 Odsjek Tajništvo

Odsjek je obavljao redovite opće, pravne, kadrovske poslove, poslove javne nabave te davao stručnu potporu radu Upravnoga vijeća i Stručnoga vijeća Knjižnice. U Odsjeku je zaposleno 13 djelatnika.

U izvještajnome je razdoblju održano 12 sjednica Upravnoga vijeća i 13 sjednica Stručnoga vijeća. Održani su stručni ispiti u lipanjskome roku, a rok u prosincu zbog pandemije bolesti COVID-19 odgođen je za 2021. godinu. Odsjek administrativno sudjeluje u svim projektima i programima Knjižnice, a kao najbitnije u 2020. godini treba istaknuti završno rješavanje međusobnih prava i obveza između Knjižnice kao investitora te svih poslovnih subjekata koji su sudjelovali u javnim radovima *Izvođenje radova rekonstrukcije povezanih s prenamjenom prostora Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu kao središnjega prostora za provedbu aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. godine u Republici Hrvatskoj*. Redovita je godišnja aktivnost i održavanje projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori*.

Tijekom godine objavljeno je 27 oglasa za popunjavanje radnih mjesta oslobođenih uglavnom odlascima u mirovinu i otkazima koje su dali djelatnici. Opće i kadrovske aktivnosti rezultirale su sa 470 raznovrsnih ugovora iz svih područja poslovanja.

U svezi s projektom *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* tijekom 2020. godine planirani su, provedeni ili pokrenuti iznimno složeni i opsežni postupci javne nabave s više skupina predmeta nabave za 2020. godinu te su se provodile pripreme za nabavu istih predmeta nabave u 2021. godini.

U Odsjeku su obavljani poslovi pravne potpore u svezi sa zahtjevima ustrojbenih jedinica u sklopu Knjižnice. Pripremana je dokumentacija za potrebe suradnje s odvjetničkim uredom opunomoćenim za zastupanje Knjižnice u sudskim postupcima. Tijekom godine u radu je 40 postupaka u radnim i prekršajnim predmetima koji se vode pred općinskim, upravnim i prekršajnim sudovima. Provedeno je i samostalno zastupanje Knjižnice u postupcima pred sudovima i drugim državnim tijelima. U Odsjeku se provodilo planiranje javne nabave za proračunsku godinu 2021. te su se bilježile izmjene tijekom 2020. godine. Provedeno je devet složenih postupaka javne nabave te 681 postupak jednostavne nabave. U skladu s Planom nabave i Financijskim planom tijekom godine pribavljala se roba te se naručivala provedba radova i usluga za Knjižnicu. U Odsjeku se pratila i primjena pravila fiskalne odgovornosti te zaštite dostojanstva djelatnika.

3.8.2 Odsjek Financijski i računovodstveni poslovi

U nadležnosti Odsjeka financijski i računovodstveni poslovi obavljeni su redoviti poslovi financijskoga računovodstva, računovodstva poreza te troškovnoga i upravljačkoga računovodstva koji osiguravaju podloge za zakonima propisane obračune kao i za planiranje, praćenje i analiziranje financijskih pokazatelja poslovanja, prikupljanje, pripremu i osiguravanje informacija ekonomskoga sadržaja koje su namijenjene Upravi Knjižnice u svim fazama poslovnih aktivnosti, poslove pripreme Financijskoga plana Knjižnice i pratećih financijskih dokumenata te izradbe povremenih izvješća i godišnjega obračuna Financijskoga plana Knjižnice za Izvješće o radu Knjižnice. U Odsjeku je zaposleno šestero djelatnika.

U odgovornosti Odsjeka obavljeni su i poslovi upravljanja novčanim sredstvima, poslovi povezani s naplatom potraživanja, nadzorom troškova poslovanja, obavljanjem platnoga prometa, pregledom dugotrajne imovine, obračunom plaća i blagajničkim poslovanjem.

Uz navedene redovite poslovne aktivnosti, Odsjek je provodio financijsko praćenje odobrenih projekata koji se novčano potpomažu sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Europske unije kao što su nabava inozemnih elektroničkih časopisa *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori*, *Traditional children's stories for a common future (TRACE)* i *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* te projekata odobrenih na temelju posebnih sporazuma s međunarodnim ustanovama kao npr. CENL-om. Osim ovih projekata, nalaze se odobreni projekti Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske te Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske kao i projekti suradnje na tržištu.

3.8.3 Odsjek Marketing i komunikacije

U sklopu svojih redovitih programa Odsjek je obavljao poslove promidžbe građe, usluga i proizvoda Knjižnice, predstavljanjem tema bitnih za Knjižnicu u javnosti, organizacijom hrvatskih i međunarodnih izložaba, skupova te različitih manifestacija koje su povezane s knjižničarstvom, obrazovanjem, kulturom i znanošću. Odsjek usklađuje i razvija izložbenu i nakladničku djelatnost Knjižnice. Preko portala, društvenih mreža te novih medija zadužen je za predstavljanje Knjižnice u digitalnome okruženju. U Odsjeku je zaposleno 13 djelatnika.

Odsjek sudjeluje u promicanje EU projekata Knjižnice kao što su *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* i *Traditional children's stories for a common future (TRACE)*. U 2020. godini započet je projekt razvoja informacijskoga sustava za korisnike pod nazivom *New and Improved User Information and Communication System* koji je u potpunosti novčano potpomognut iz programa CENL Covid-19 Support Funda, a čija se provedba očekuje u 2021. godini.

Odsjek je sudjelovao u izradbi sedam publikacija, proizveo je 40 različitih događanja, od kojih je pet ostvareno izvan Republike Hrvatske, a na Portalu i profilima Knjižnice na društvenim mrežama zabilježeno je 2300 objava te su time prekoračeni svi bitniji ciljevi istaknuti Planom rada za 2020. godinu. Internim prikupljanjem zabilježeno je 570 medijskih objava, od kojih je najveći broj zabilježenih objava na mrežnim medijima jer Knjižnica u 2020. godini nije koristila vanjsku uslugu prikupljanja i analize medijskih objava.

Kraj godine obilježila je uspješna kampanja *Tradicija dobrih želja*, a svrha joj je bila upoznati javnost s bitnim dijelom naše baštine i potaknuti građane na povezivanje pisanjem i slanjem

božićnih čestitaka. Osobnim zauzimanjem i posredstvom medija tijekom trajanja kampanje poslano je više od 52 400 pretisaka čestitaka iz fonda Knjižnice, dok je njih 1200 poslano virtualno preko aplikacije Advent u Zagrebu. Kampanju je na društvenim mrežama pratilo više od 70 000 ljudi. Portal NSK ostvario je 1 291 943 pregleda, a društvene mreže pratilo je 15 006 korisnika.

Povećan je broj aktivnosti na društvenim mrežama, Portalu i Blogu NSK.

3.8.4 Odsjek Održavanje

Odsjek je obavljao pripremu, organizaciju, koordinaciju i nadzor nad poslovima kontrole i održavanja funkcionalnosti tehničko-tehnoloških sustava, interijera i eksterijera zgrade Knjižnice redovitim i povremenim aktivnostima održavanja te ispitivanja tehničko-tehnoloških sustava koja proizlaze iz zakonskih, internih i drugih obveza. U Odsjeku je zaposleno 16 djelatnika.

Djelatnosti predviđene Planom rada za 2020. godinu u svezi s redovitim održavanjem zgrade kao što su održavanje elektroinstalacija, vodovodnih instalacija, opreme zgrade, čišćenja, dezinfekcija prostora radi prevencije bolesti COVID-19 i deratizacijsko-dezinseksijske mjere provedene su u organizaciji zaposlenika Odsjeka i ugovornih provoditelja usluga. U povećanom opsegu radi pandemije obavljala se dezinfekcija prostora, što je Knjižnici predstavljalo dodatno financijsko i tehničko opterećenje.

Djelatnosti povezane s redovitim i povremenim ispitivanjima tehničko-tehnoloških sustava i postrojenja u cijelosti su ostvarene u organizaciji ugovornih provoditelja, ovlaštenih tijela i osoba te u suradnji s djelatnicima Odsjeka.

Obavljeni su poslovi investicijskoga održavanja, i to:

- izvođenje radova na zamjeni plina halona 1301 čistim plinom FK 5-1-12 u zgradi Knjižnice, i to demontaža kompletnih starih halonskih instalacija, javljača vatrodjave i centrala gašenja te njihovo zbrinjavanje u prostorima spremišta građe na razinama –2 i –1, diesel agregatne stanice, CNUS-a, Zbirke rukopisa i starih knjiga, sistem sale u Odjelu informacijske tehnologije te zbirki posebne vrste. Za navedeno je nadograđena nova instalacija sustava Novec 1230 uz nove javljače požara i centrale gašenja koje su spojene na postojeći vatrodjavni sustav
- nabava i instalacija novoga klimatskog ormara u prostoru Odjela informacijske tehnologije
- nabava i ugradnja zamjenskih crpaka u rashladnoj i toplinskoj stanici
- nabava šest odvlaživača zraka za spremišta građe.

Odsjek je aktivno sudjelovao i završio sljedeće postupke, i to:

- obračun u izvođenju radova rekonstrukcije povezanih s prenamjenom prostora Knjižnice kao središnjega prostora za provedbu aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. godine u Republici Hrvatskoj
- obračun u izvođenju radova obnove okoliša zgrade Knjižnice
- obračun u izvođenju radova obnove terasa na 5. katu zgrade Knjižnice

- obračun po ugovoru za nabavu projektantske usluge povezane s prenamjenom prostora Knjižnice kao središnjega prostora za provedbu aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. godine u Republici Hrvatskoj.

U području interventnih radova provodile su se redovite kontrole mjesta procurivanja stropova na zgradi Knjižnice, stoga je izrađen *Projekt oborinske odvodnje krova lateralnoga dijela zgrade*. Provedeni su interventni radovi na zamjeni dijela fasadnih stakala i granitne fasadne ploče, obnove štete u interijeru od utjecaja potresa (elementi spuštenih stropova) te intervencije u sustavu tehničke zaštite (kontrola pristupa, vatrodojava i videonadzor), zastoja i popravaka dizala. Odsjek je obavljao izvanredne poslove u pružanju tehničke potpore pri organizaciji događanja u sklopu zgrade Knjižnice te je pružao tehničku potporu tijekom predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije u prvoj polovini 2020. godine.

Djelatnici Odsjeka u skladu s aktivnostima u 2020. godini imenovani su članovima povjerenstava, radnih skupina i operativno-tehničkih timova te su sudjelovali na sastancima radi nadogradnje i ostvarenja svih projektnih zadataka, među kojima se ističe rad na pripremi nacrtu integriranoga strateškog projekta pod nazivom *Sigurnost i otpornost na rizike u sustavu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu – Jačanje kapaciteta NSK*.

3.8.5 Odsjek *Sigurnost*

Zaposlenici Odsjeka obavljali su zadaće u svojem djelokrugu rada podijeljene na područja privatne zaštite, zaštite na radu, zaštite od požara, obrane, tjelesne i tehničke zaštite u zaštiti osoba i imovine te poslove vatrogastva i garderobe. U Odsjeku je zaposleno 19 djelatnika.

Opseg poslova Odsjeka bio je tijekom godine znatno veći zbog novouređenoga prostora zgrade Knjižnice u kojem su se održavale aktivnosti povezane s predsjedanjem Republike Hrvatske Vijećem Europske unije. Budući da su završetkom predsjedanja Vlada Republike Hrvatske i Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske nastavili koristiti spomenuti prostor, Odsjek je i dalje bio iznimno zaposlen na poslovima osiguravanja korisnika, zaposlenika i prostora te je prema potrebi surađivao s posebnim sigurnosnim snagama Vlade Republike Hrvatske.

U 2020 godini izrađena je stručna dokumentacija koja se odnosi na područja zaštite od požara pod nazivima *Revizija procjene ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija* i *Usklađivanje plana zaštite od požara* i zaštite na radu pod nazivom *Plan evakuacije i spašavanja*.

U skladu sa Zakonom o privatnoj zaštiti (NN 68/03, 31/10, 139/10) i Pravilnikom o uvjetima i načinu provedbe tehničke zaštite (NN 198/03) obavljeno je izvedeno stanje sustava tehničke zaštite za prostore Knjižnice uključene u predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije.

Privatna zaštita, zaštita na radu i zaštita od požara i obrana

Poslovi su ostvareni pripremom sustava sigurnosti, nadzorom i kontrolom primjene mjera sigurnosti i zaštite te operativnim održavanjem sustava sigurnosti.

Poslovi zaštite osoba i imovine – tjelesna i tehnička zaštita

Poslovi tjelesne zaštite ostvareni su 24-satnim dežurstvom na poslovima tjelesne zaštite koju provode zaposlenici na radnim mjestima službenoga, glavnoga i gospodarskoga ulaza u osiguranju građe, korisnika, zaposlenika i imovine kao i posjetitelja prilikom održavanja manifestacija u zgradi.

Poslovi tehničke zaštite ostvareni su 24-satnim dežurstvom operatera u Centralnome nadzornom upravljačkom sustavu, uz primjenu različitih oblika tehničkoga šticeanja – intervencije operatera u svezi s protuprovalnim i protupožarnim sustavom zgrade Knjižnice, obuhvaćajući dodatnih 7200 m² površine lateralnoga dijela zgrade, nadzora elektroenergetskoga sustava, nadzora teleliftova, videonadzora, nadzora sustava klimatizacije / *sprinkler* stanica, internoga razglasa te telefonske centrale.

Vatrogasno dežurstvo

Navedeni poslovi ostvareni su preventivnim i edukativnim aktivnostima uz interni nadzor sustava i opreme. Zamjenom halona čistim plinom novac 1230 sustav je stavljen u punu funkcionalnost.

Poslovi upravljanja garderobama

Navedeni poslovi ostvareni su provjerom stanja garderoba, rukovanjem stvarima korisnika, provjerom ormarića za večernji rad Knjižnice, stanja brojeva garderoba i ključeva ormarića te upoznavanjem korisnika s pravilima Kućnoga reda Knjižnice.

3.9 ODJEL INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Odjel osigurava informatičku potporu sveukupnomu poslovanju Knjižnice, unutarnjoj mreži, izgradnju, razvoj i održavanje aplikacija te informatičkoga sustava kao i održavanje računala – mrežnih poslužitelja, osobnih računala i drugih informatičkih uređaja. U Odjelu je zaposleno 13 djelatnika.

Redoviti poslovi

Tijekom 2020. godine nastavljene su redovite aktivnosti u sklopu tehničkoga održavanja i razvoja Integriranoga knjižničnog sustava u Knjižnici te visokoškolskim i znanstvenim knjižnicama u Republici Hrvatskoj. Knjižnicama članicama Integriranoga knjižničnog sustava osiguran je izvedbeni rad u modulima *Katalogizacija, Nabava / Serijske publikacije i Cirkulacija*, a redovito su usklađivane funkcionalne dopune te razvoj u sklopu informatičke potpore i redaktorskoga nadzora.

Na razini sustava aktivnosti su obuhvaćale administraciju i pružanje pomoći preko uspostavljenoga sustava za potporu koji predstavlja glavni komunikacijski kanal s korisnicima Integriranoga knjižničnog sustava u slučaju tehničkoga i stručnoga problema u radu ili zahtjeva/prijedloga za poboljšanjem sustava. Redovito je posuđen i održavan mrežni portal sudionika Integriranoga knjižničnog sustava s pripadajućom dokumentacijom. Radom Povjerenstva za Integrirani knjižnični sustav provodile su se sljedeće aktivnosti koje su obuhvatile održavanje bibliografske i nacionalne normativne baze, edukaciju, praćenje razvoja i usvajanje dopuna odgovarajućih normi na razini sustava, središnje administriranje sustava i njegovo funkcionalno podešavanje, izradbu modularnih i izvješća SQL s analizom podataka, izradbu inventarnoga popisa, održavanje i razvoj WebPAC-a, održavanje funkcionalnoga rada zajedničkoga mrežnog poslužitelja te sustavno konfiguriranje sustava. Svim sudionicima u Integriranome knjižničnom sustavu administrirani su korisnički računi u *Alephu* s pripadajućim ovlastima za rad te korisnički računi za pristup portalu IKS, Sustavu za podršku i portalu BUKI. Organizirana je i provedena sigurnosna zaštita podataka na zajedničkome mrežnom poslužitelju uz izradbu sigurnosnoga preslika, odnosno pohranjivanja podataka u utvrđenim vremenskim razmacima. Prilagođavane su konfiguracijske datoteke radi rješavanja teškoća i razvoja postupka rada. Pružana je tehnička pomoć i potpora pri uporabi sustava za djelatnike Knjižnice i članice Integriranoga knjižničnog sustava, što je obuhvaćalo i stručni posjet zbog instalacije i posuđenjivanja klijenata u knjižnicama članicama Integriranoga knjižničnog sustava. Izrađivala se statistika na zahtjev preko servisnih modularnih izvješća te upita SQL, a izrađivane su i pripremane datoteke za sveopće izmjene zapisa.

Radno vrijeme – elektroničko bilježenje radnoga vremena (ERV)

Uz redovitu administraciju, pružana je i potpora za potrebe sustava ERV. Pružana je tehnička pomoć pri uspostavljanju te korištenju računalnoga programa za naplatu usluga u korisničkim službama i računovodstvu Knjižnice.

Aplikacije

Održavane su i dorađene aplikacije koje su izradili programeri u Knjižnici – URN:NBN, Tematska pretraživanja, Pitajte knjižničara, Obrazac CIP, Bibliografije, Autorska naknada, Hrvatska baza nakladnika knjiga (ISBN) i Hrvatska baza nakladnika notirane glazbe (ISMN), UDK, Registar ugovora, Spremište, BRKLJA, Upravitelj časopisa, aplikacija za predbilježbu večernjega rada, aplikacija za predaju izvješća, aplikacija za elektroničku predbilježbu dvorana i opreme za sastanke, seminarske dvorane i e-učionice, Znanstvena indeksiranost i citiranost te Viškovi.

Izrađivana su te prilagođavana i brojna druga programska rješenja – Bibliografska baza *Croatika* i Hrvatski nacionalni skupni katalog, uz redovito održavanje, razvoj i pružanje tehničke potpore.

Izrađena je nova aplikacija i mrežna stranica Upisnika knjižnica u Republici Hrvatskoj na e-adresi <http://upisnik.nsk.hr/upisnik-knjiznica>.

U 2020. godini pet je puta raspisan natječaj za zapošljavanje programera u Odsjeku razvoj IT usluga, ali nije pronađen odgovarajući kandidat, što predstavlja veliki problem u radu Odjela.

Infrastruktura

Redovito se održavalo više od 300 stolnih računala i više od 50 raznovrsnih poslužitelja – Microsoft Server i Linux te aktivna mrežna oprema – *firewall*, *routeri* i *switchevi*. Uspješno je ostvarena migracija s VMware na infrastrukturu Hyper-V. Vanjski utjecaji kao što su radovi na sustavima za automatsko gašenje požara i potresi koji su pogodili Grad Zagreb i okolicu u ožujku 2020. prouzročili su kvarove na staroj opremi koja većim dijelom nije pod jamstvom. Nabavljen je novi klimatski ormar za server sobu br. 1 koji je uspješno postavljen i pušten u rad.

Projektna novčana sredstva omogućila su nabavu računalne opreme – dvaju računala, dvaju zaslona, triju prijenosnih računala, jednoga tableta, četiriju kompleta slušalica s mikrofonom i četiriju web-kamera.

Epidemiološka situacija zahtijevala je dodatnu zaposlenost svih djelatnika Odsjeka kako bi omogućili rad od kuće korištenjem tehnologije VPN povezivanja. Situacija u kojoj je više od polovine djelatnika Knjižnice moralo imati omogućen pristup do djelatničkoga računala upozorila je na sve nedostatke sustava koji se temelji na zastarjeloj računalnoj opremi – 57 posto djelatničke računalne opreme nema jamstvo, računalna oprema je neujednačena kao i OS na računalima te nema dovoljno prijenosnih računala. Uza sve navedeno, ostvareno je više od 95 posto uspješnosti u ostvarenju povezivanja i omogućivanja rada djelatnika na daljinu.

Provodila se neprekidna suradnja s vanjskim izvođačima te je pružana tehnička potpora korisnicima u lateralnome dijelu Knjižnice.

Financijska situacija u 2020. godini pokrenula je negativan trend jer nije nastavljena nabava računala za djelatnike. Nije ostvareno ispisno rješenje za korisnike.

Administriran je sustav Bacula sa sigurnosnim preslikom podataka Knjižnice te se provodio sigurnosni preslik podataka na opremu smještenu u Knjižnici. Zbog seizmičke aktivnosti te zastarjele opreme, poslužitelja i sustava za pohranu povećan je broj izradbe preslika Integriranoga knjižničnog sustava dvaput tjedno.

Neprekidno se provodilo održavanje i upravljanje elektroničkim identitetima preko sustava imenika AAI@EduHr, uz provođenje provjera usklađenosti (certificiranja) matičnih ustanova i davatelja usluga s normama AAI@EduHr. Službenom provjerom usklađenosti matičnih ustanova s normama Autentikacijske i autorizacijske infrastrukture znanosti i visokoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj – AAI-EduHr za 2020. godinu ostvarena je ocjena izvrsne usklađenosti.

Neprekidno su provođene i brojne aktivnosti u svezi s uređajem *Fortigate Firewall*, upravljanjem i održavanjem preklopnika, aktivnoga direktorija i poslužitelja DHCP-a, održavanjem sustava WSUS, upravljanjem i održavanjem sustava *MS Office 365* u Knjižnici, održavanjem servisa i poslužitelja u svezi s projektom *DNC*, revizijom skupnih elektroničkih popisa, korisničkih računa i ovlasti, sustavnom administracijom i prilagođavanjem mreže te tehničkom potporom za sustav videoobavijesti.

Započela je nabava informatičke opreme radi zamjene starije opreme, što će se nastaviti i tijekom 2021. godine.

Razvojni programi

Mrežni portali

Ostvarena je izradba novih portala, ali i tehničko održavanje s potporom za postojeće portale i mrežne stranice. Napravljene su nadogradnje WordPressa i dodataka, što je obuhvaćalo i testiranje nakon nadogradnje za brojne stranice i portale, a tom su prilikom rađene i brojne doradbe na stranicama. Izrađeni su novi tematski portali na e-adresama <http://maticna.nsk.hr>, <http://smart.nsk.hr> i <http://lab.nsk.hr>. Opseg posla bio je znatno povećan pri uspostavi novoga portala Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara na e-adresi <http://cssu.nsk.hr> te izradbi novoga sučelja za Hrvatski arhiv weba na e-adresi <http://haw.nsk.hr>.

Portal <http://nsk.hr> zbog tehničke dotrajalosti postojećega rješenja ima znatno smanjenu mogućnost za optimalno i očekivano funkcioniranje. Funkcionalnost i sigurnost najviše su ugrožene. Najavljena posuvremenjivanja sustava nisu u skladu sa zastarjelim postojećim kodom, što može dovesti do djelomičnoga ili potpunoga prestanka rada osnovnih funkcionalnosti portala, a zbog sve većega broja nepodudarnosti u kodu, sigurnost sustava postaje kritično ranjiva. Dizajn portala ne odgovara i nije usklađen sa suvremenom praksom, a nove funkcionalnosti često nije moguće primijeniti bez narušavanja postojeće funkcionalnosti sustava.

Infrastruktura

Tijekom godine pružana je informatička potpora djelatnicima Knjižnice, tvrtkama i pojedincima koji su organizirali događanja, izložbe i predstavljanja u Knjižnici, što je obuhvaćalo postavljanje mreže, računala i projektora. Kao tehnička i stručna potpora sudjelovali smo u ostvarenju različitih događanja koja su organizirana u prostorima Knjižnice, a koja koriste računalnu mrežu radi *online* objavljivanja uživo.

Na računalima i mrežnim uređajima implementirana je sigurnosna zaštita od neovlaštena korištenja, prijave te uporabe računala i mrežne opreme. Računala i poslužitelji redovito su nadograđivani dostupnim nadogradnjama koje su izdali proizvođači programske potpore. Sva računala zaštićena su najnovijom sigurnosnom programskom potporom protiv zlonamjernih programa.

Projektna djelatnost

Provođene su aktivnosti povezane s projektom *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* – održavanje portala na e-adresi <http://baze.nsk.hr> kao i nadogradnje sustava za udaljeni pristup znanstvenim izvorima – EZproxy. Sudjelovalo se u projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

4 KULTURNE, OBRAZOVNE I ZNANSTVENE AKTIVNOSTI: SURADNIČKI PROGRAMI VIŠE ODJELA I PROCESA

4.1 MEĐUNARODNA SURADNJA

Međunarodna suradnja potpora je ostvarenju strateških ciljeva Knjižnice. Programi i aktivnosti provode se sudjelovanjem svih organizacijskih jedinica, a ostvaruju se aktivnim sudjelovanjem u međunarodnim strukovnim organizacijama i udruženjima, suradnjom s nacionalnim i ostalim knjižnicama te drugim srodnim ustanovama u Europi i svijetu. Popis udruga, kojih je Knjižnica član, nalazi se u poglavlju [Prilozi](#) – *Međunarodna članstva Knjižnice*.

Godinu 2020. obilježila je pandemija bolesti COVID-19 te su morale biti otkazane izložbe, dio sudjelovanja na skupovima koji nisu prešli u virtualni oblik, a smanjen je broj mobilnosti i posjeta. Redovito su praćene promjene i prilagodbe u radu Knjižnice i hrvatskih knjižnica uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 te su podatci dostavljeni u jedinstvene baze CENL-a, IFLA-e i CDNL-a.

Praćeno je aktivno sudjelovanje u strukovnim organizacijama i udruženjima, prikupljeni su podatci o proširenju sadašnjega članstva i prijedloga za nova članstva Knjižnice, posuđeni su dokumenti/ugovori o članstvu te je provođeno ostvarenje članskih i novčanih obveza. Nastavljena je suradnja s knjižnicama i drugim ustanovama zbog usklađenosti zajedničkih projekata i aktivnosti, organizacije izložaba i dr.

Nakon nominacije predstavnica Knjižnice i Hrvatske ponovno je izabrana u Upravni odbor ISSN-a.

U sklopu članstva u CENL-u sudjelovalo se u aktivnostima i distribuciji podataka, pripremi za godišnji sastanak te je usklađena prijava na novi poziv CENL-a (*COVID-19 i Hidden stories*) u sklopu kojega su odobrena sredstva za nabavu novoga sustava za obavješćivanje korisnika te pripremu virtualne izložbe o romskoj zajednici u Hrvatskoj.

Knjižnica je aktivno sudjelovala u aktivnostima javne rasprave *IFLA Governance Review*.

Pripremljena su izvješća o radu za 2019. godinu za CENL i CDNL.

Organiziran je jedan stručni posjet u sklopu programa Erasmus+ (Biserka Miletić, Fakultet tehničkih nauka, Univerzitet u Novome Sadu, 13. – 17. siječnja 2020.) te je pripremljeno osam programa stručnih posjeta koji nisu ostvareni zbog pandemije bolesti COVID-19.

4.1.1 Organizacija izložaba

Tijekom predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije planirane su izložbe predstavljanja hrvatske kulturne baštine:

- *Marko Marulić – europski humanist* u Litvi i Švicarskoj
- *Hrvatska glagoljica* u Bugarskoj
- *Hrvatska lijepa knjiga* u Italiji.

Obavljeni su pripremni poslovi, no zbog pandemije bolesti COVID-19 otvorena je samo izložba u Litvi koja je postavljena u siječnju u Litavskoj nacionalnoj knjižnici *Martynas Mažvydas* u Vilniusu, a nakon toga i u regionalnim knjižnicama u Šiauliaiju, Klaipėdi, Kaunasu i Panevėžysu. Preostale su izložbe planirane u 2021. godini.

Izložba *Book Art in Croatia* postavljena je u predvorju Knjižnice, a provedeni su i pripremni dogovori o organizaciji izložbe *Europa Experience installation* koja se planira održati u Knjižnici.

4.1.2 Projekti i programi – prijave na natječaje

Pripremljena je prijava na natječaj CENL-a – *Erland Kolding Nielsen Grant* o vodenim žigovima, no kako se u zadanome roku nije javilo dovoljno pozvanih knjižnica prijava nije ostvarena.

Sudjelovalo se u pripremi prijave projekta *Seven Cities – Cultural Bridge Over Time and Space*, s Nacionalnom knjižnicom Rumunjske na natječaj *Strengthening cultural cooperation with and competitiveness of cultural and creative industries in the Western Balkans issued by the Creative Europe, Culture Sub-programme, Cultural Cooperation Projects in the Western Balkans*.

Usklađivale su se i izrađivale prijave na natječaj Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske za plaćanje članarina u međunarodnim znanstveno-istraživačkim tijelima za 2020. godinu (CENL, IFLA, ISBN, ISMN, ISSN, IIPC i UDCC).

Izrađene su prijave za Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske (IFLA i CENL) te izložbe *Hrvatska glagoljica* u Bugarskoj i *Marko Marulić – europski humanist* u Švicarskoj za 2021. godinu.

4.2 PROJEKTI I PROGRAMI

Suradnički znanstveni projekti

- *Znanstveno i tehnologijsko predviđanje* – nositelj: Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, aktivnost *Informacijski sustav znanosti Republike Hrvatske – CroRIS* – nastavlja se u 2021.

Međunarodni suradnički razvojni projekti

- Erasmus+ projekt *Traditional children's stories for a common future (TRACE)* – nastavlja se u 2021.
- *Exploring and Shaping the Danube Collection* s Nacionalnom knjižnicom Austrije
- *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings*, nositelj: Los Alamos National Laboratory (LANL) Research Library – nastavlja se u 2021.
- *Croatia Linked Data 2020*, International Relations Round Table (IRRT) Awards Mission Enhancement Grant – ostvarenje projekta prebačeno je za 2021. godinu.

Razvojni projekti i programi

- *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* – nastavlja se u 2021.
- *Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* – nastavlja se u 2021.
- *Ignac Kristijanović – Zaboravljeni dragulj hrvatskoga kajkavskog književnog jezika* – nastavlja se u 2021.
- *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih izvora informacija – e-Izvori* – nastavlja se u 2021.
- *Suvremeni pristup za suvremenog korisnika: dostupnost mikrofilmirane građe i tiskanih serijskih i monografskih publikacija*, nabava opreme – završen
- Nacionalna kampanja za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom *I ja želim čitati!* – nastavlja se u 2021.
- *Smart Library NSK: tehnologija interneta stvari u suvremenoj knjižnici* – završen
- *Digitalni laboratorij NSK: Centar za primjenu i razvoj digitalnih tehnologija u knjižnicama* – završen
- *Središnji sustav za narodne knjižnice* – završen
- *Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnice* – završen

Projekti digitalizacije građe

- *Pozdrav iz Hrvatske*
- *Glagoljski natpisi* – završen
- *Digitalizacija građe Mate Ujevića* u suradnji s Leksikografskim zavodom *Miroslav Krleža* – završen
- *Hrvatski iseljenički tisak – HIT* u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu – nastavlja se u 2021.

Ostali programi

- *Hrvatski prvotisci*: popis i opis prvotiska u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na rijetkoj knjizi iz Manastira Uspenja Presvete Bogorodice u Krupi
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na prvotisku iz Franjevačkoga samostana sv. Frane u Zadru
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na rukopisu na pergameni iz Znanstvene knjižnice u Dubrovniku
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Knjižnica Staroslavenskoga instituta u Zagrebu
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Zbirka Kajkaviana u Donjoj Stubici
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Knjižnica Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Knjižnično-dokumentacijski centar Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Knjižnica Pakračko-slavonske eparhije u Pakracu
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište u Zagrebu
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Knjižnica Državnoga arhiva u Zagrebu
- Procjena stanja i potreba s preporukama za daljnje postupanje – Crkvena općina Topusko

Tijekom godine neprekidno se radilo na pripremi i prijavama stručnih projekata za ostvarenje u 2021. godini. Broj prijava na javni poziv Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske gotovo je u stopostotnome porastu.

4.3 ZNANSTVENA DJELATNOST

Znanstvena djelatnost Knjižnice provodila se na temelju potvrde o obavljanju znanstvene djelatnosti, koju je izdalo Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske 30. siječnja 2020. godine, te Strateškome programu znanstvenih istraživanja za razdoblje od 2015. do 2020. Znanstvena djelatnost Knjižnice organizirana je radom Znanstvenoga vijeća te Znanstvenoga odbora. Znanstveno vijeće broji 15 magistara znanosti i 18 doktora znanosti – jedan znanstveni savjetnik i četvero znanstvenih suradnika izabrano je u području društvenih znanosti te području informacijskih i komunikacijskih znanosti, što je područje u kojem Knjižnica obavlja znanstvenu djelatnost. Ukupno je devetero zaposlenika u postupku izradbe doktorskoga rada.

U 2020. godini izrađen je Pravilnik o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Djelatnici Knjižnice sudjelovali su u 2020. godini u više razvojnih projekata i programa kao što su:

- jedan suradnički znanstveni projekt
- četiri međunarodna suradnička razvojna projekta
- osam razvojnih projekata i programa.

Tijekom 2020. godine djelatnici Knjižnice objavili su 57 radova, a od kategoriziranih radova:

- četiri izvorna znanstvena rada
- tri pregledna rada
- četiri stručna rada
- jedno istraživanje
- jedan prikaz.

Djelatnici Knjižnice sudjelovali su na 24 stručnim i znanstvenim skupovima s izlaganjima te četirima posterskim izlaganjima.

Knjižnica izgrađuje i znanstvenu infrastrukturu za hrvatsku znanstvenu zajednicu. Od posebna je značenja osiguranje pristupa e-izvorima, što se u 2020. godini provodilo u sklopu projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori*.

Knjižnica sudjeluje u razvoju mreže akademskih repozitorija Dabar u visokim učilištima Republike Hrvatske sa Srcem i ostalim ustanovama. Ocjenski radovi hrvatskih sveučilišta pohranjuju se u repozitorije sveučilišta i visokih učilišta te u Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova na e-adresi <https://dr.nsk.hr> i Nacionalni repozitorij diplomskih i završnih radova na e-adresi <https://zir.nsk.hr>.

Knjižnica je zadužena i za održavanje i razvoj Repozitorija Sveučilišta u Zagrebu na e-adresi <https://repozitorij.unizg.hr/en> i Repozitorija Knjižnice na e-adresi <https://repozitorij.nsk.hr>.

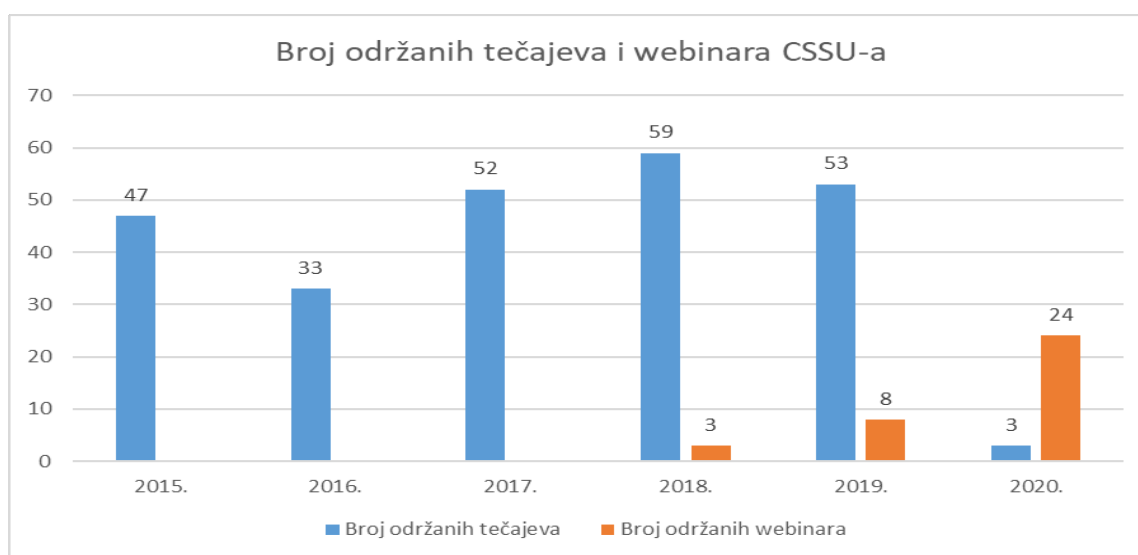
Za hrvatsku akademsku zajednicu Knjižnica provodi bibliometrijska pretraživanja.

4.4 EDUKACIJA

4.4.1 Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU)

Redoviti program

Tijekom 2020. godine u programima trajne izobrazbe Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara broj održanih tečajeva znatno je smanjen – tri tečaja, a znatno je porastao broj tečajeva u obliku mrežnih seminara (Tablica 24 u poglavlju [Portali](#)).

Slika 1. Broj održanih tečajeva i mrežnih seminara CSSU-a od 2015. do 2020. godine.

Polaznici programa

U programima trajne izobrazbe sudjelovalo je 1435 polaznika sa 55 polaznika klasičnih tečajeva te 1380 polaznika mrežnih seminara (*webinara*). Budući da mrežni seminari omogućuju lakši pristup te istodobno sudjelovanje većega broja polaznika iz Hrvatske, ostvaren je rezultat od 130,5 posto planiranoga broja polaznika.

Tijekom 2020. godine došlo je do promjene u trendovima edukacije te je uočljiv porast broja polaznika tečajeva iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica te polaznika iz ostalih zajednica – muzeja, arhiva i znanstvenih zajednica.

Studentsku praksu u Knjižnici ostvarilo je 48 studenata. Ostvareno je 3578 sati praktičnoga rada (Tablica 19).

Tablica 19. Broj sati praktičnoga rada tijekom prakse studenata knjižničarstva.

Naziv programa	Broj sati u programu
Matična služba za narodne i za školske knjižnice (otpis građe)	2066
CSSU i Zbirka za knjižničarstvo	621
Program digitalizacije	397
Zbirka muzikalija i audiomaterijala	189
Službe i usluge za korisnike	130
Zaštita i restauracija knjižnične građe	72
Deskriptivna i sadržajna obrada	42
Zbirka rukopisa i starih knjiga	38
Bibliografsko središte	17
Grafička zbirka	6
Ukupno	3578

4.4.2 Ostale edukacije

Osim edukacija u Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara, održane su i edukacije na daljinu za rad u knjižnično-informacijskome sustavu, edukacija za korištenje e-izvora te niz drugih mrežnih edukacija. Djelatnici Knjižnice sudjelovali su u edukacijama preko mrežnih seminara – stručne knjižničarske i edukacije djelatnika zajedničkih službi.

Djelatnici su nazočili predavanju predstavnice Agencije za znanost i visoko obrazovanje o temi *Sustav kvalitete u organizaciji* i nizu radionica za rad na Strategiji razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: 2021. – 2026.

Knjižnica plaća troškove školarina za osmero djelatnika na poslijediplomskome i jednoga na diplomskome studiju.

4.5 PORTALI I PROFILI KNJIŽNICE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

4.5.1 Portal NSK

Djelatnosti, građa, usluge i proizvodi Knjižnice u digitalnome okruženju objavljuju se i promiču na Portalu NSK te stranicama i profilima na društvenim mrežama – Facebooku, Twitteru, YouTubeu, Pinterestu, LinkedInu i Instagramu. Redovito se prate statistička izvješća o posjećenosti Portala NSK kao i stranica i profila na društvenim mrežama te kvantitativni i kvalitativni pokazatelji radi vrjednovanja usluga koje se pružaju i povećanja njihove kvalitete.

Portal NSK, odnosno mrežna stranica <https://nsk.hr>, u 2020. godini imala je 1 291 943 pregleda, 330 936 korisnika, a novih korisnika bilo je 326 105. Ostvareno je 555 005 sesija, odnosno posjeta, a prosječni broj sesija po korisniku bio je 1,68 s prosječno 2,33 stranice po sesiji. Stopa napuštanja iznosila je 64,91 posto.

Što se tiče strukture prema spolu, 62,6 posto korisnika Portala NSK bile su žene, a 37,4 posto korisnika bili su muškarci. Prema dobnoj strukturi najveći udio odnosi se na dobnu skupinu od 25. do 34. godine, koji u ukupnome broju zauzimaju 28,21 posto. Najmanje je korisnika iz dobne skupine nakon 65. godine života. Porast se bilježi u dobnoj skupini od 18. do 24. godine te dobnoj skupini nakon 65. godine života.

Portal NSK u 2020. godini najviše se pristupalo iz Hrvatske – 77,59 posto, i to najviše iz Zagreba – 53,19 posto, a zatim slijede pristupi iz Sjedinjenih Američkih Država – 7,64 posto, Bosne i Hercegovine – 4,74 posto i Srbije – 1,83 posto.

Korisnici su u 2020. godini Portalu NSK najviše pristupali s mobilnih uređaja – 50,25 posto, zatim sa stolnih računala – 47,77 posto i u manjem dijelu s tablet uređaja – 1,98 posto. Najveći broj pristupa ostvaren je preko internetskoga preglednika Google Chromea – 64,74 posto, zatim Safarija – 12,60 posto te Internet Explorera – 6,64 posto. Najčešće korišteni operativni sustav na mobilnim uređajima korisnika bio je Android sa 76,66 posto, zatim iOS sa 23,16 posto te MS Windows sa 0,09 posto.

Što se tiče podataka o novim korisnicima, 73,32 posto pristupilo je Portalu NSK tzv. organskom pretragom, 17,31 posto izravno i 6,4 posto preko neke druge stranice koja vodi na Portal NSK, a 2,98 posto prometa prema Portalu NSK generirano je preko društvenih mreža. Ukupno je ostvareno 15 475 sesija preko preporuka s društvenih mreža.

U odnosu na 2019. godinu ističe se rast broja korisnika za 28,5 posto kao i novih korisnika za 29,4 posto, ali i ukupnoga broja sesija u odnosu na prethodnu godinu za 15,06 posto. Međutim, zabilježen je pad ukupnoga broja pregleda stranice za -26,39 posto kao i prosječnoga broja sesija po korisniku za -10,46 posto te u skladu s time broja pregledanih stranica po sesiji za -6,02 posto. Zabrinjavajući je i negativan trend povećanja stopa napuštanja u odnosu na 2019. za 119,87 posto koji se može dovesti u izravnu povezanost s neprilagođenošću mrežne stranice za mobilne uređaje ako se uzme u obzir da je u 2020. godini više od 50 posto pristupa Portalu NSK ostvareno preko mobilnih uređaja.

Tablica 20. Posjećenost Portalu NSK i Katalogu NSK.

	Portal NSK			Katalog NSK		
	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Sesije ili posjeti	482 364	555 005	↗ 15,06 %	88 885	422 942	↗ 375,83 %
Pregledi stranice	1 755 077	1 291 943	↘ 26,39 %	4 264 071	3 767 593	↘ 11,64 %
Korisnici	257 544	330 936	↗ 28,50 %	83 719	260 837	↗ 211,56 %

4.5.2 Društvene mreže i servisi

U 2020. godini ostvaren je rast na svim službenim profilima Knjižnice na društvenim mrežama i servisima u odnosu na prethodnu 2019. godinu.

Službena stranica Knjižnice na *Facebooku* imala je 12 197 pratitelja, što je porast od 8,23 posto u odnosu na 2019. godinu, a 11 534 korisnika stranicu je označilo sa *Sviđa mi se*. Na društvenoj mreži *Twitter* bilo je 999 pratitelja, što je porast od 14,82 posto u odnosu na 2019. godinu. Na društvenoj mreži *Instagram* bilo je 1110 pratitelja, što je porast od 52,26 posto u odnosu na 2019. godinu. Na društvenoj mreži *LinkedIn* bilo je 425 pratitelja, što je porast od 55,67 posto u odnosu na 2019. godinu. Službeni kanal Knjižnice na servisu *YouTube* imao je 79 pretplatnika, što je porast od 46,30 posto u odnosu na 2019. godinu, a na servisu *Pinterest* bilo je 196 pratitelja, što je porast od 21 posto.

Tablica 21. Posjećenost društvenim mrežama i servisima.

Mreža ili servis	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
<i>Facebook</i>	11 270	12 197	↗
<i>Instagram</i>	729	1110	↗
<i>LinkedIn</i>	273	425	↗
<i>Twitter</i>	870	999	↗
<i>YouTube</i>	54	79	↗
<i>Pinterest</i>	162	196	↗

4.5.3 Blog NSK

Slobodniji prikaz odabranih tema Odsjek komunicira preko Bloga NSK na e-adresi <http://nsk.hr/blog>. U 2020. godini Blog NSK ostvario je 41 259 pregleda stranice, što je pad od -29,1 posto u odnosu na 2019. godinu. Korisnika stranice bilo je 14 736, što je porast od 88,08 posto u odnosu na 2019. godinu, a porastao je i broj novih korisnika za 89,51 posto.

Tablica 22. Posjećenost Blogu NSK.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Usporedba 2019./2020.
Sesije ili posjeti	7835	17 437	↗
Pregledi stranice	58 286	41 259	↘
Korisnici	7790	14 736	↗

4.5.4 Portali Digitalne knjižnice NSK i virtualne izložbe

Korištenje usluga Digitalne knjižnice NSK na e-adresi <https://digitalna.nsk.hr> i virtualnih izložaba i u 2020. godini bilježi trend rasta. Broj korisnika i posjeta sustavima Digitalne knjižnice NSK u 2020. godini porastao je 25 posto, dok je broj pregleda stranica povećan 21 posto.

Tablica 23. Podatci o korištenju portala sustava Digitalne knjižnice NSK i virtualnim izložbama.

	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Posjeti	1 197 142	1 490 223	↗
Korisnici	796 807	992 205	↗
Pregledi stranice	2 869 722	3 476 173	↗

4.5.5 Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj

Korištenje Portala matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj na e-adresi <http://maticna.nsk.hr> bilježi znatan trend rasta u 2020. godini. Broj posjeta i korisnika Portala porastao je 74 posto, a broj pregleda stranica 48 posto.

Tablica 24. Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj.

	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Sesije ili posjeti	2841	10 988	↗
Korisnici	1434	5408	↗
Pregledi stranice	14 963	28 809	↗

4.5.6 Portal Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara

Korištenje usluga portala Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara na e-adresi <http://cssu.nsk.hr> u 2020. godini bilježi blagi trend pada, što se može tumačiti smanjenim brojem fizičkih tečajeva, odnosno manje potrebe za interakcijom korisnika u prijavi fizičkih tečajeva. Održana su 24 mrežna seminara, a tijekom izvanrednoga zatvaranja Knjižnice na mrežnoj stranici CSSU-a bile su dostupne snimke dvaju mrežnih seminara koje je pogledalo 55 registriranih polaznika.

Tablica 25. Podatci o korištenju portala Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara.

	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Posjeti	14 995	14 717	↘
Korisnici	6852	5568	↘
Pregledi stranice	59 031	57 575	↘

4.5.7 Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija

Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija na e-adresi <http://bibliografija.nsk.hr> razvija se od 2016. godine i redovito se nadopunjava novo objavljenim sveščićima bibliografskih nizova. U 2020. godini Portal bilježi 22 380 pregleda, od kojih je više od trećine s višeminutnim pretraživanjem stranica, što pokazuje na ciljanu posjećenost te korištenje podataka nacionalnih bibliografija. Ukupno je stranice Hrvatske nacionalne bibliografije koristio 13 931 korisnik u 16 539 posjeta. Gotovo 70 posto korisnika portalu Hrvatskih nacionalnih bibliografija pristupilo je iz Hrvatske, zatim slijede Bosna i Hercegovina, Srbija, Njemačka, Sjedinjene Američke Države, Slovenija i dr. Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija dostupan je i preko mrežnih tražilica, što dodatno utječe na vidljivost i prepoznatljivost. Analizom pristupa utvrđeno je kako se Portalu pristupalo gotovo ravnomjerno i preko osobnoga računala – 51 posto te preko mobilnoga uređaja – 49 posto, što ističe potrebu razvoja i prilagodbe portala za mobilne uređaje. Na Portalu se, uz bibliografske nizove, nalaze i dokumenti izravno povezani s prikupljanjem, obradom i predstavljanjem bibliografskih jedinica koje se nalaze u nacionalnim bibliografijama, čineći pretežan dio zbirke *Croatica*.

4.5.8 Portal Katalogizacije i klasifikacije

Portal na e-adresi <http://katalogizacija.nsk.hr> namijenjen je knjižničarima koji se bave deskriptivnom i sadržajnom obradom građe te bilježi porast broja korisnika u odnosu na 2019. godinu.

Tablica 26. Podatci o korištenju portala Katalogizacija i klasifikacija.

	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Korisnici	129	362	↗
Sesije ili posjeti	178	612	↗
Pregledi stranice	617	1996	↗

4.5.9 Portal Predmetni sustav NSK

Portal na e-adresi <http://ps.nsk.hr> skup je uputa koje opisuju načela predmetnoga označivanja i postupak predmetne obrade te bilježi porast broja korisnika u odnosu na 2019. godinu.

Tablica 27. Podatci o korištenju portala Predmetni sustav NSK.

	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Korisnici	161	451	↗
Sesije ili posjeti	285	1120	↗
Pregledi stranice	805	2976	↗

4.5.10 Portal Normativne baze UDK

Portal na e-adresi <http://udk.nsk.hr> predstavlja standardizaciju primjene i interpretacije UDK u bibliografskoj bazi Knjižnice te bilježi porast broja korisnika u odnosu na 2019. godinu.

Tablica 28. Podatci o korištenju portala Normativna baza UDK.

	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Usporedba 2019./2020.
Korisnici	328	686	↗
Sesije ili posjeti	3337	6569	↗
Pregledi stranice	21 154	38 584	↗

4.6 NAKLADNIČKA DJELATNOST

Knjige i pretisci

Pozaić, Zdenka. Hrvatska: deset pjesnika = Croatia: ten poets. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020.

Krleža, Miroslav. Tri kavalira gospođice Melanije: staromodna pripovijest iz vremena kad je umirala hrvatska moderna / Miroslav Krleža. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ; Naklada Jesenski i Turk : Teatar poezije – Festival Miroslav Krleža, 2020.

Mrežna izdanja

Bibliografija Zbirke knjižnične građe o Domovinskom ratu, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/11/Bibliografija-Zbirke-knji%C5%BE%C4%8Dne-gra%C4%91e-o-Domovinskom-ratu.pdf>.

Buzina, T. *Sitni tisak: upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Sitni-tisak_2020_OK.pdf.

Hodak, V. *Omeđena građa, tiskana integrirajuća građa i nakladničke cjeline: upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Omedene-publikacije_2020_OK.pdf.

Horaček, D. ; Krajinović, B. *Opis sastavnica: upute za opis u bibliografskom formatu MARC21*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Opis-sastavnica_2020_OK.pdf.

Mihalić, T. *Glazbena građa: upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Glazbena-grada_2020_OK.pdf.

Miletić Drder, M. *Kartografska građa: upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Kartografska-grada_2020_OK.pdf.

Časopis

Glas@NSK: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, God VI., br. 16, 2020. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Cjeloviti-broj-16-Glas@NSK.pdf>.

Hrvatske nacionalne bibliografije

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz A, Knjige / glavni urednik Lobel Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. – . Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/a>.

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz B, Članci / glavni urednik Lobel Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2015. – . Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/b>.

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz C, Serijske publikacije / urednica Sonja Pigac. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2016. – . Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/c>.

Hrvatska nacionalna bibliografija. CIP, Knjige u tisku / urednica CIP biltena Andrea Rendulić. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2013. – . Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/cip>.

Hrvatska retrospektivna bibliografija knjiga. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2016. – . Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/hrb>.

4.7 IZLOŽBENA DJELATNOST I PREDSTAVLJANJE RADA KNJIŽNICE

4.7.1 Izložbe u Knjižnici

- *25. obljetnica vojno-redarstvene akcije Oluja*, 3. – 31. kolovoza 2020.
- *Zlatno doba Hollywooda u Grafičkoj zbirci – hommage Kirku Douglasu*, izložba plakata u čitaonici Grafičke zbirke, 14. – 18. veljače 2020.
- *Između sati*, predstavljanje i izložba grafičke mape Đurđe Merle i Sanje Lovrenčić, 22. rujna 2020.
- *Hommage Tonku Maroeviću*, predstavljanje i izložba grafičke mape skupine autora, 19. listopada 2020.
- *Iz Autorova pera – rukopisna građa Miroslava Krležu*, 2. srpnja 2020.
- *Naš Dušan Karpatsky*, 31. kolovoza – 19. rujna 2020.
- *ARCA 2020*, izložba inovacija, 15. – 17. listopada 2020.
- *39. ZAGREB SALON* – međunarodna izložba fotografije, 4. – 31. prosinca 2020.

4.7.2 Izložbe izvan Knjižnice

- *Marko Marulić – europski humanist*, 15. siječnja – 14. veljače 2020. u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Litvi, Litva – *Martynas Mažvydas* Nacionalna knjižnica Litve u Vilniusu
- *Marko Marulić – europski humanist*, 19. veljače – 15. ožujka 2020. u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Litvi, Litva – Regionalna knjižnica *Povilas Višinskis* u Šiauliaiju
- *Marko Marulić – europski humanist*, 3. lipnja – 16. lipnja 2020. u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Litvi, Litva – Regionalna javna knjižnica *Simonaitytė* u Klaipėdi
- *Marko Marulić – europski humanist*, 22. lipnja – 7. srpnja 2020. u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Litvi, Litva – Regionalna knjižnica u Kaunasu.
- *Marko Marulić – europski humanist*, 16. rujna – 10. listopada 2020. u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Litvi, Litva – Regionalna knjižnica u Panevėžysu.

4.7.3 Građa Knjižnice na izložbama vanjskih organizatora

- *Ars et virtus Hrvatska-Mađarska: 800 godina zajedničke kulturne baštine*. Zagreb, Galerija Klovićevi dvori, 24. rujna – 22. studenoga 2020.
- *Moć slike*, 24. travnja – 19. srpnja 2020., Zagreb, Galerija Klovićevi dvori
- *Jerolim Miše: Od buntovnika do barda*. Moderna galerija, Zagreb, 8. prosinca – 31. siječnja 2021.

4.7.4 Virtualne izložbe

- *Životinjsko carstvo u Grafičkoj zbirci NSK*. Dostupno na: <http://virtualna.nsk.hr/zivotinjsko-carstvo>.
- *Crteži Fischera von Erlacha*. Dostupno na: <http://virtualna.nsk.hr/erlach>.
- *Sveučilište u Zagrebu – jučer, danas, sutra*. Dostupno na: <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sveuciliste-jucer-danas-sutra/virtualna-izlozba>.
- *Zvane Črnja*. Dostupno na: <http://virtualna.nsk.hr/zvane-crnja>.
- *Europski zeleni plan: izložba publikacija u povodu Dana Europe 2020*. Dostupno na: <http://edc.nsk.hr/europski-zeleni-plan>.

4.8 SKUPOVI, TRIBINE, SASTANCI I DOGAĐANJA

4.8.1 Skupovi

Knjižnica je organizirala dva skupa samostalno ili u suradnji:

- 45. skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva: *Knjižnice u doba krize*, 7. – 9. listopada 2020.
- 20. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama, 10. prosinca 2020.

4.8.2 Sudjelovanje s izlaganjem

- Knjižnica Augusta Cesarca, Zagreb, 6. veljače 2020.
 - Suzana Dimovski: *Predstavljanje portala Predmetni sustav NSK*
- Istraživački podaci – što s njima?, Rijeka, 27. veljače 2020.
 - Marta Matijević: *Upravljanje istraživačkim podacima : primjeri najbolje prakse*
- Europeana Communicators webinar: *Culture From Home – Libraries*, 12. svibnja 2020.
 - Sofija Klarin Zadravec: *National and University Library in Zagreb*
- Istraživački podaci – što s njima?: webinar za urednike repozitorija i knjižničare, 1. lipnja 2020.
 - Marta Matijević: *Kako poboljšati upravljanje istraživačkim podacima tijekom istraživanja*
- IIPC General Assembly 17. – 18. lipnja 2020.
 - Karolina Holub, Ingeborg Rudomino, Marta Matijević: *Updates from the Croatian Web Archive June 2019 – June 2020*
- Deveti festival Miroslav Krleža, Zagreb, 2. srpnja 2020.
 - Irena Galić Bešker: *Iz autorova pera: rukopisna građa Miroslava Krleže*
- XIX. Znanstveni skup *Kajkavski jezik, književnost i kultura kroz stoljeća*, Krapina, 7. rujna 2020
 - Marina Krpan Smiljanec: *Zbirka Kajkaviana u dvorcu Stubički Golubovec: ili kako okupiti kajkavsku tiskanu baštinu*
- Engaging web archives conference, Zagreb, 22. rujna 2020.
 - Marta Matijević i Ingeborg Rudomino: *An overview of 15 years of experience in archiving the Croatian web*
- *The role of copyright in the digital transformation of the cultural heritage sector*, 5. – 6. listopada 2020.
 - Annemarie Beunen, Carolina Santamarina de la Varga, Kerstin Herlt, Inge Van Nieuwerburgh, Karin Glasemann i Renata Petrušić: *The Copyright Directive seen by cultural heritage professionals*
- 45. skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva *Knjižnice u doba krize*, Zagreb, 7. – 10. listopada 2020.
 - Frida Bišćan, Dunja Marija Gabriel, Aleksandra Pikić i Breza Šalamon-Cindori: *Posljedice potresa i oborinskih voda u knjižnicama u Zagrebu i okolici*

- Ivana Kežić Pucketić, Ivona Milovanović i Dolores Mumelaš: *Kako do informacija dok traje izolacija? Pitajte knjižničara!*
- Dijana Machala: *Krize ili prilike: prigodom 80. obljetnice Hrvatskoga knjižničarskog društva*
- Marta Matijević i Ingeborg Rudomino: *Putovanje kroz vrijeme: od prihvata do vizualizacije online publikacija*
- Renata Petrušić: *Prijedlog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima iz perspektive digitalnih knjižnica*
- Radovan Vrana, Ivona Milovanović i Željka Salopek: *Aktivnosti popularizacije znanosti u narodnim knjižnicama RH*
- Dobrila Zvonarek: *Noć knjige on-line – moguće je?*
- *Book Conservation: One Philosophy – Many Interpretations*, Krems, Austria, 5. – 6. studenoga 2020.
 - Jelena Duh i Vladan Desnica: *Preserving the invisible: Multi-analytical research of the Missale Olomucense incunabulum*

Postersko izlaganje

- 45. skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva *Knjižnice u doba krize*, Zagreb, 7. – 10. listopada 2020.
 - Antonija Filipeti: *Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara: perspektive poslovanja u doba pandemije*
 - Dragica Krstić i Gabriela Aleksić: *Važnost sveobuhvatnog upravljanja rizicima od katastrofa za zaštitu knjižnične građe*
- 20th Conservator-Restorers Professional Meeting, Ljubljana, 19. listopada 2020.
 - Gabriela Aleksić, Mia Perković i Karmen Jurišić: *Minimalni zahvati na rukopisu „Osmoglasnik Dragomirov” iz 14. stoljeća* (poster)
 - Jelena Duh: *Characterization and state of preservation research on an 18 century manuscript* (poster)
- *Kako kvalitetno organizirati i upravljati istraživačkim podacima* (mrežni seminar), Zagreb, 20. listopada 2020.
 - Marta Matijević: *Imenovanje organizacija i verzioniranje podataka*
- 34. sjednica Stručnoga vijeća sveučilišnih matičnih knjižnica, Zagreb, 9. studenoga 2020.
 - Dijana Machala: *Knjižnični sustavi nove generacije*
 - Mrežni seminar *Značaj i uloga knjižnica: prigodom 10 godina obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica*, 11. studenoga 2020.
 - Sofija Klarin Zadravec: *Knjižnice i knjižničari u radu od kuće*
- 20. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama, 10. prosinca 2020.
 - Dijana Machala: *Novi pogled na diseminaciju informacija u doba pandemije*
- 35. sjednica Stručnoga vijeća sveučilišnih matičnih knjižnica, Zagreb, 14. prosinca 2020.
 - Vesna Golubović: *Primjena Pravilnika o obveznom primjerku*
- 2. okrugli stol *Predmetno označivanje u području glazbe*, 21. prosinca 2020.
 - Ana Vukadin: *Nadzirani rječnici u katalogizaciji: primjer glazbene građe u Pravilniku za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*
 - Tatjana Mihalić: *Hijerarhijski kontrolirani rječnik za glazbeni žanr/oblik*

- Radionica *Virtualna papiraonica*, Zagreb, 9. studenoga 2020.
 - Tomislav Bajić: *Pop-up radionica*
 - Karmen Jurišić i Karmen Lečić: *Izrada dekorativnih kutija*
 - Stevo Leskarac i Renata Belančić: *Izrada 3D kolaža*

Panelisti na skupovima

- Ivanka Stričević. *PubMet 2020*, 16. – 18. rujna 2020. *Panel Session 2: OS Policies, OS Evaluation and Assessment, Supporting OS Publishing*
- Ivanka Stričević. *Online panel diskusija: Future Pathways of Croatian Research*, 3. prosinca 2020.
- Tatjana Mihalić. *2. okrugli stol „Predmetno označivanje u području glazbe”*, 21. prosinca 2020.

Sudjelovanje djelatnika Knjižnice na skupovima bez izlaganja

- 82. sastanak Upravnoga odbora ISSN-a, 7. veljače 2020.
- Okrugli stol *Obrada podataka i stvaranje znanja u digitalnoj humanistici*, Zagreb, 18. veljače 2020.
- Polugodišnji sastanak IFLA MLAS, Chicago, SAD, 25. – 27. veljače 2020.
- *Uspostava integralnog sustava za upravljanje službenom dokumentacijom Republike Hrvatske* i okrugli stol *Umjetna inteligencija u obradi teksta*, Zagreb, 3. ožujka 2020.
- Radionica *Elsevier Connect: Open Access and Open Science*, Zagreb, 4. ožujka 2020.
- 83. sastanak Upravnoga odbora ISSN-a, 12. ožujka 2020.
- EIPub2020 conference, 20. – 22. travnja 2020.
- 84. sastanak Upravnoga odbora ISSN-a, 27. – 28. travnja 2020.
- 23. sastanak Opće skupštine ISSN-a, 30. travnja 2020.
- e-Dani Europe PRAVOS, 11. – 15. svibnja 2020.
- *The Role of Cultural Heritage in Socio-Economic Development and Preservation of Democratic Values*, 15. – 18. svibnja 2020.
- Dan slavenske pismenosti i bugarske kulture, 24. svibnja 2020.
- 85. sastanak Upravnoga odbora ISSN-a, 16. lipnja 2020.
- *LIS-Bibliometrics 10th anniversary event: The Future of Research Evaluation*, 21. lipnja 2020.
- LIBER 2020 *Building Trust with Research Libraries*, 22. – 24. lipnja 2020.
- *Human rights in the new normal – people’s views and experiences in EU societies affected by the COVID-19 outbreak*, 24. – 25. lipnja 2020.
- ICOLC, 20. – 22. srpnja 2020.
- Međunarodna konferencija IAML-a, 20. – 24. srpnja 2020.
- *Digitalne knjižnice za lokalni razvoj* i radionica *micro:Maqueen*, 22. srpnja 2020.
- IFLA governance round table, 25. kolovoza 2020.
- Međunarodni sastanak koordinatora nacionalnih ureda za ISBN, 10. rujna 2020.
- *PUBMET 2020 : 7th Conference on Scholarly Communication and Publishing in the Context of Open Science*. 16. – 18. rujna 2020.

- IGeLU, 14. – 17. rujna 2020.
- SOCRS: International open access practices: Strategies beyond the APC model, 21. rujna 2020.
- Engaging with Web Archives: *Opportunities, Challenges and Potentialities*, 21. – 22. rujna 2020.
- Radionica o korištenju AQ bitova, 2. listopada 2020.
- *Čitanjem do uključenosti*, 2. listopada 2020.
- *The role of copyright in the digital transformation of the cultural heritage sector*, 5. – 6. listopada 2020.
- 45. skupština HKD-a, *Knjižnice u doba krize*, 7. – 9. listopada 2020.
- *Citizen Science* i radionica AQ:bit, Zagreb, 13. listopada 2020.
- 86. sastanak Upravnoga odbora ISSN-a, 15. listopada 2020.
- CENL AGM 2020, 19. listopada 2020.
- *20th Conservator-Restorers Professional Meeting*, 19. listopada 2020.
- *Creative Commons Global Summit 2020*, 19. – 23. listopada 2020.
- *Digital humanities in Nordic Countries*, 21. – 23. listopada 2020.
- Znanstveni kolokvij o rukopisu *Libro od mnozijek razloga*, 23. listopada 2020.
- *Knjižnice kao zajednička dobra*, 3. studenoga 2020.
- 11. okrugli stol za školske knjižnice: *Prostor i oprema školske knjižnice*, 5. studenoga 2020.
- IFLA 2020 General Assembly, 5. studenoga 2020.
- *Focus on Open Science Chapter XXVIII*, 10. studenoga 2020.
- Europeana 2020: *Crisis, change and culture*, 11. – 13. studenoga 2020.
- Panel *Značaj i uloga knjižnica: prigodom 10 godina obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica*, 11. studenoga 2020.
- *The role of the European Union on the Protection and Enhancement of Cultural Heritage in conflict and crisis*, 12. – 13. studenoga 2020.
- Međunarodni sastanak koordinatora nacionalnih ureda za ISSN, 16. studenoga 2020.
- ICOLC, 23. – 25. studenoga 2020.
- Responsible Research Assessment. 23. – 27. studenoga 2020.
- Posvet o spreminjanju vrednotenja raziskovalne dejavnosti, 27. studenoga 2020.
- Zagrebački harfistički festival, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Zagreb, 30. studenoga 2020.
- *Future Pathways of Croatian Research*, 3. prosinca 2020.
- 20. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama, 10. prosinca 2020.
- Radionica *Građanska znanost*, 17. prosinca 2020.
- 2. okrugli stol *Predmetno označivanje u području glazbe*, 21. prosinca 2020.

Sudjelovanje na mrežnim seminarima (webinarima)

- *InCites Webinar*, 12. veljače 2020.
- *FAIR data and principles*, 19. veljače 2020.
- *What is Scholarly communication in the 21st Century*, 2. travnja 2020.
- *Build a Lesson Using Free Government Resources*, 7. travnja 2020.
- *The Anatomy of Transformative Agreement*, 22. travnja 2020.

- *Oxford Journals*, 28. travnja 2020.
- *Options to provide remote access to Elsevier platforms and tools*, 29. travnja 2020.
- *APCs in the Wild – Exploring funding streams for an accelerated transition to open access*, 5. svibnja 2020.
- *Writing articles for Insights and other journals*, 7. svibnja 2020.
- *Oxford Academic Journals*, 8. svibnja 2020.
- *Searching within APA databases*, 12. svibnja 2020.
- Europeana Communicators webinar: *Culture From Home – Libraries*, 12. svibnja 2020.
- *RapidILL – Powerful alone, better together*, 13. svibnja 2020.
- European University Association (EUA) webinar series on *Academic Career Assessment in the Transition to Open Science*, 18. – 20. svibnja 2020.
- *AccessEngineering i AccessMedicine*, 19. – 20. svibnja 2020.
- *Istraživački podaci – Što s njima?*, 25. svibnja 2020.
- *Future skills in the new European Research Area*, 25. svibnja 2020.
- *Empowering the e-Infrastructure partnerships in ERA*, 26. svibnja 2020.
- *Making the data and services FAIR*, 26. svibnja 2020.
- *Read & Publish Administration*, 27. svibnja 2020.
- *Istraživački podaci – Što s njima?*, 1. lipnja 2020.
- *Citizen Science At Universities: Trends, Guidelines and Recommendations*, 10. lipnja 2020.
- *Arhivi i društvo znanja*, 10. lipnja 2020.
- *SKS Research Assessment Webinar*, 11. lipnja 2020.
- *Oxford Academic Journals – Croatia*, 12. lipnja 2020.
- *The World's First National Open Science Partnership between Dutch Research Institutions and Elsevier*, 16. lipnja 2020.
- *Adoption of RDA Recommendations with a Focus on Data Description*, 16. lipnja 2020.
- *Tips for publishing with OUP Journals – MGF*, 19. lipnja 2020.
- *Expert Briefings*, 24. lipnja 2020.
- *Istraživački podaci – što s njima?*, 26. lipnja 2020.
- RDA Ireland Meet The Experts: Joanna Finegan and Maria Ryan *Archiving the Irish web: saving Ireland's online record*, 9. srpnja 2020.
- *Spacetime Layers Webinar* (ICARUS Hrvatska), 7. srpnja 2020.
- *Unsub.org*, 21. srpnja 2020.
- *LinkGate – Visualising web archives I – IIPC Research Speaker Series (RSS) focuses on the research use of web archives*, 29. srpnja 2020.
- *Community of Practice: Negotiating and Implementing OA and Transformative Agreements*, 30. srpnja 2020.
- *Community of Practice: Negotiating and Implementing OA and Transformative Agreements – The Swiss experience – Stakeholder allignment for transformational agreements*, 3. rujna 2020.
- *Universities and the European Open Science Cloud*, 4. rujna 2020.
- *InCites – Q&A for Croatia Webinar*, 10. rujna 2020.
- *Towards 100% OA in the Netherlands i Implementation of the first transformative agreements in Italy*, 15. rujna 2020.
- *Softveri za provjeru autentičnosti radova u službi akademske čestitosti*, 22. rujna 2020.
- *Inovativna dječja knjižnica: primjena novih tehnologija*, 22. rujna 2020.

- *Building Journal Success on the Global Stage*, 24. rujna 2020.
- *Novo knjižničarsko nazivlje*, 29. rujna 2020.
- *Priprema i objava objekta Obrazovni sadržaj u Dabru*, 6. listopada 2020.
- *Introduction to Web Archiving – IIPC & DPC training webinar*, 13 – 14. listopada 2020.
- *EBMG (Evidence Based Medical Guidelines)*, 14. listopada 2020.
- *Marketing Online Resources in the Academic Library*, 14. listopada 2020.
- *The launch of read METRICS tool*, 20. listopada 2020.
- *Kako kvalitetno organizirati i upravljati istraživačkim podacima*, Zagreb, 20. listopada 2020.
- *Napišite svoj savršeni članak koristeći Writefull*, 23. listopada 2020.
- *How to Get Published in Academic Journals*, 27. listopada 2020.
- *How to Get Published – Open Access*, 29. listopada 2020.
- *Vaši kolege i Vi u Scopusu*, 2. studenoga 2020.
- *Opening up Social Sciences and Humanities in Europe OPERAS '20.*, 2. – 4. studenoga 2020.
- *Značaj i uloga knjižnica: prigodom 10 godina obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica*, 11. studenoga 2020.
- *ScienceDirect: prvi koraci*, 16. studenoga 2020.
- *Germany experience with Unsub.org tool*, 17. studenoga 2020.
- *Where to submit my paper?*, 18. studenoga 2020.
- *Read and Publish for account administrators EMEA TF*, 19. studenoga 2020.
- *Znatiželja nije ubila mačku (ScienceDirect)*, 30. studenoga 2020.
- *Diversity & Inclusion in National Libraries – The Conference of European National Librarians*, 14. prosinca 2020.
- *Improving the Open Access Publishing Workflow*, 16. prosinca 2020.
- *Smoothing the path to open access: workflow assessment and improvements for transformative and open access publishing agreements*, 16. prosinca 2020.

Predstavljanje publikacija

U prostoru Knjižnice predstavljene su sljedeće publikacije:

- *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*, 27. veljače 2020.
- *Obrisi neba*, 11. ožujka 2020.
- *Narodne knjižnice u tranziciji – sociološki aspekti*, 4. rujna 2020.
- *Između sati*, 22. rujna 2020.
- *Biblija na hrvatskom znakovnom jeziku*, 23. rujna 2020.
- *Hommage Tonku Maroeviću*, 19. listopada 2020.

Druga događanja

- Svečano otvorenje Digitalnoga laboratorija NSK, 22. siječnja 2020.
- Svečano obilježavanje Dana NSK, 22. veljače 2020.
- *Noć knjige 2020.*, 23. travnja 2020.
- *Festival Miroslav Krleža*, 2. srpnja 2020.

- *Zagreb 21* – zagrebački polumaraton, 23. kolovoza 2020. (Knjižnica u suradništvu)
- Europski tjedan sporta – Vježbanje na radnome mjestu, *#BeActive!*, 25. rujna 2020.
- *Knjižna booka*, 1. listopada 2020.
- *70. obljetnica rada Sekcije za narodne knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva*, 23. listopada 2020.
- *Živjeti u „zanimljivim“ vremenima*, 30. listopada 2020. (Knjižnica u suradništvu)
- *Utrka Zagrebački noćni cener*, 8. studenoga 2020. (Knjižnica u suradništvu)
- *Dan hrvatskih knjižnica*, 11. studenoga 2020.
- Zagrebački harfistički festival, 30. studenoga 2020.
- *45. obljetnica Zagrebačkoga knjižničarskog društva: Knjižnice u doba krize*, 3. prosinca 2020.

5 UPRAVLJAČKA I STRUČNA TIJELA KNJIŽNICE TIJEKOM 2020.

5.1 UPRAVNO VIJEĆE

Članovi

dr. sc. Jozo Ivanović, predsjednik

dr. sc. Sofija Klarin Zadravec, zamjenica predsjednika

Jadran Jeić

prof. dr. sc. Branka Ramljak / Ivan Milanović-Litre, dipl. teol.

akademik Krešimir Nemec

prof. dr. sc. Marko Petrak

Ivana Puljiz, prof.

Jasenska Zajec, prof.

Odlukom Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske od 11. studenoga 2020. godine razriješena je prof. dr. sc. Branka Ramljak, a članom Upravnoga vijeća imenovan je diplomirani teolog Ivan Milanović-Litre.

5.2 STRUČNO VIJEĆE

Članovi

dr. sc. Tatijana Petrić, v. d. glavne ravnateljice (do 31. siječnja 2020.)

prof. dr. sc. Ivanka Stričević, glavna ravnateljica (od 1. veljače 2020.)

dr. sc. Sofija Klarin Zadravec, pročelnica Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo

dr. sc. Vesna Golubović, rukovoditeljica Odjela nabava i izgradnja zbirki

Tanja Buzina, prof., rukovoditeljica Odjela obrada

dr. sc. Lobel Machala, rukovoditelj Odjela bibliografsko središte

dr. sc. Dragica Krstić, rukovoditeljica Odjela zaštita i pohrana

mr. sc. Blaženka Peradenić-Kotur, rukovoditeljica Odjela korisničke službe

Tomislav Tomašić, rukovoditelj Odjela zajednički poslovi

dr. sc. Marko Orešković, rukovoditelj Odjela informacijske tehnologije

Pridruženi članovi

Jasenska Zajec, prof., knjižničarska savjetnica za međunarodnu suradnju

mr. sc. Irena Pilaš, koordinatorica procesa Informacijski centar

Sandi Antonac, dipl. oec., rukovoditelj Odsjeka marketing i komunikacije

5.3 ZNANSTVENO VIJEĆE

Članovi – svi djelatnici s doktoratima i magisterijima znanosti

dr. sc. Tinka Katić, dr. sc. Zagorka Majstorović, dr. sc. Tatijana Petrić, prof. dr. sc. Ivanka Stričević, mr. sc. Ivana Devila, mr. sc. Nataša Dragojević, mr. sc. Darko Furač, dr. sc. Irena Galić Bešker, mr. sc. Danijela Getliher, dr. sc. Vesna Golubović, mr. sc. Tamara Ilić Olujić, dr. sc. Sofija

Klarin Zadravec, dr. sc. Marina Krpan Smiljanec, dr. sc. Dragica Krstić, mr. sc. Mirjam Lopina, dr. sc. Željka Lovrenčić, dr. sc. Dijana Machala, dr. sc. Lobel Machala, mr. sc. Alisa Martek, mr. sc. Sonja Martinović, dr. sc. Tatjana Mihalić, dr. sc. Mira Miletić Drder, dr. sc. Marko Orešković, mr. sc. Blaženka Peradenić-Kotur, mr. sc. Roko Pešić, mr. sc. Sonja Pigac, dr. sc. Aleksandra Pikić, mr. sc. Irena Pilaš, mr. sc. Branka Purgarić-Kužić, mr. sc. Kristina Romić, mr. sc. Kristina Silaj, dr. sc. Breza Šalamon-Cindori, dr. sc. Tamara Štefanac i dr. sc. Ana Vukadin

5.4 ZNANSTVENI ODBOR

Do travnja 2020. godine Znanstveni odbor radio je u sastavu koji su činili:

dr. sc. Tinka Katić, predsjednica Znanstvenoga vijeća, dr. sc. Zagorka Majstorović, zamjenica predsjednice Znanstvenoga vijeća, dr. sc. Dragica Krstić, dr. sc. Dijana Machala, dr. sc. Mira Miletić Drder, dr. sc. Breza Šalamon-Cindori i dr. sc. Ana Vukadin

U 2020. godini donesen je *Pravilnik o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* prema kojem Znanstveni odbor čine djelatnici izabrani u znanstveno zvanje, i to prof. dr. sc. Ivanka Stričević, znanstvena savjetnica, te dr. sc. Dragica Krstić, dr. sc. Dijana Machala, dr. sc. Marko Orešković i dr. sc. Aleksandra Pikić, znanstveni suradnici.

5.5 RADNE SKUPINE I KOMISIJE

Djelatnici Knjižnice sudjelovali su tijekom 2020. godine u radu sljedećih radnih skupina i komisija, povjerenstava, odbora i drugih tijela gdje je Knjižnica bila nositelj ili sudionik preko svojega predstavnika.

- ERAC SWG OSI (*European Research Area and Innovation Committee Standing Working Group on Open Science & Innovation*)
- Hrvatski ogranak međunarodnoga udruženja IAML-a – Hrvatska udruga muzičkih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (HUMKAD)
- Radna grupa za izradbu Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima
- Radna grupa za MARC 21 A
- Radna grupa za MARC 21 B
- Radna grupa za prihvrat *online* obveznoga primjerka e-knjige
- Radna grupa za usvojene naslove hrvatskih anonimnih i povijesnih djela
- Radna grupa za primjenu UDK
- Radna skupina za autorsko pravo – Dabar
- Radna skupina za Cjenik NSK
- Radna skupina za edukaciju i potporu u Dabru (Digitalni akademski arhivi i repozitoriji)
- Radna skupina za izradbu podzakonskoga akta na projektu *Znanstveno i tehnologijsko predviđanje* (Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske)
- Radna skupina za korisničke funkcionalnosti u Dabru (Digitalni akademski arhivi i repozitoriji)
- Radna skupina za ocjenke radove u Dabru (Digitalni akademski arhivi i repozitoriji)

- Radna skupina za opis znanstvenih i srodnih radova, kontrolirane rječnike i identifikatore – Dabar
- Radna skupina za potporu izradbe sustava CroRIS
- Radna skupina za Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
- Radna skupina za izradbu dokumenta *Smjernice za digitalizaciju kulturne baštine* pri projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*

5.6 POVJERENSTVA

- Povjerenstvo za dodjelu nagrade *Baština na mreži* za 2020. godinu
- Povjerenstvo za dodjelu stipendija Grada Zagreba za izvrsnost
- Povjerenstvo za Integrirani knjižnični sustav
- Stručno povjerenstvo za izradbu Izvješća o radu za 2019. godinu
- Stručno povjerenstvo za izradbu Plana rada za 2021. godinu
- Stručno povjerenstvo za izradbu Strategije razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za razdoblje 2021. – 2026. i Akcijskoga plana za njezinu provedbu u razdoblju od 2021. do 2023.
- DARIAH-HR – Digitalna istraživačka infrastruktura za umjetnost i humanistiku u Republici Hrvatskoj
- Povjerenstvo za izradbu Pravilnika o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
- Povjerenstvo za organizaciju izložbe *Marko Marulić – europski humanist* u Litvi i Švicarskoj
- Projektni tim za sigurnost i otpornost Knjižnice na rizike
- Povjerenstvo za praćenje kvalitete rada i vrednovanje usluga Knjižnice
- Povjerenstvo za izradbu poslovnoga procesa migracije podataka iz sustava DOI-HR u *Aleph* i *Digitalna.nsk.hr*
- Povjerenstvo za razvoj repozitorija Sveučilišta u Zagrebu i institucijskih repozitorija visokih učilišta
- Povjerenstvo za reviziju Grafičke zbirke
- Pregovaračko povjerenstvo na projektu *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih izvora informacija – e-Izvori*
- Savjet Portala hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa – Hrčak
- Savjetodavno povjerenstvo na projektu *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih izvora informacija – e-Izvori*
- Stručni tim projekta *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*
- Stručni tim za izradbu Cjenika NSK
- Stručno povjerenstvo za subvencioniranje troškova školarine
- Povjerenstvo za popis dugotrajne imovine i sitnoga inventara
- Povjerenstva za postupak provedbe natječaja za popunu upražnjenih radnih mjesta

5.7 ODBORI, VIJEĆA I UREDNIŠTVA

- European Research Area and Innovation Committee Standing Working Group on Open Science & Innovation (ERAC SWG OSI)

- Grupa za pregled bibliografskih konceptualnih modela IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju (BMC Review Group)
- Koordinacijski odbor sustava Dabar
- Odbor za Nagradu i priznanje Knjižnice za 2019.
- Odbor za nakladničku djelatnost Knjižnice
- Organizacijski i programski odbor 2. okrugloga stola *Predmetno označivanje u području glazbe*
- Organizacijski i programski odbor 20. okrugloga stola o slobodnome pristupu informacijama
- Organizacijski odbor Desetoga festivala hrvatskih digitalizacijskih projekata
- Organizacijski odbor međunarodne konferencije *Solidarity in culture: Heritage protection under conditions of crisis*
- Organizacijski odbor Noći knjige
- Programski i organizacijski odbor Mjeseca hrvatske knjige
- Programski odbor 45. skupštine Hrvatskoga knjižničarskog društva
- Programski odbor Desetoga festivala hrvatskih digitalizacijskih projekata
- Programski i organizacijski odbor 23. AKM seminara
- Programski odbor skupa *Knjižnice u procjepu*
- Savjetodavni odbor za izložbe Knjižnice
- Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za novine i ostale informativne medije (IFLA News Media Section)
- Stalni odbor za održavanje i razvoj Sustava jedinstvenoga elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica
- Stalni odbor za razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima
- Stručno vijeće Hrvatskoga zavoda za norme
- Tehnički odbor Hrvatskoga zavoda za normizaciju HZN/TO 46, Bibliotekarstvo, dokumentacija i informacije
- Tehnički pododbor za povezane podatke IFLA-ina Odbora za standarde (LIDATEC)
- Uprava Zaklade NSK
- Upravni odbor Zaklade dr. Ljerk Markić-Čučković
- Uredništvo časopisa *Glas@NSK*
- Uredništvo Hrvatskih nacionalnih bibliografija
- Uredništvo predmetnoga kataloga
- Uredništvo žanrovskoga kataloga
- Znanstveni odbor *Western Balkan Information and Media Literacy Conference: Information literacy: know it, teach it, live it.*

5.8 INTERNI DOKUMENTI USVOJENI TIJEKOM 2020. GODINE

- Poslovnik o radu Stručnoga vijeća – 9. ožujka 2020.
- Izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem ustroju – 31. ožujka, 18. svibnja i 21. listopada 2020.
- Pravilnik o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu – usvojen na sjednici Upravnoga vijeća u razdoblju od 20. do 21. listopada 2020.

- Odluka o usvajanju kriterija za subvencioniranje troškova školarina zaposlenika Knjižnice – 23. studenoga 2020.
- Odluka o privremenoj organizaciji rada – epidemija COVID-19 – 19. ožujka 2020. i Naputak uz Odluku od 20. ožujka 2020.
- Odluka o privremenoj organizaciji rada, rasporedu rada i radnoga vremena u svezi s pojavom bolesti COVID-19 – 23. listopada, 29. listopada, 30. listopada, 23. studenoga i 8. prosinca 2020.

6 BIBLIOGRAFIJA ZNANSTVENIH I STRUČNIH RADOVA DJELATNIKA KNJIŽNICE

Tijekom 2020. godine djelatnici Knjižnice objavili su 57 radova. Od kategoriziranih radova četiri su izvorna znanstvena rada, tri pregledna rada, četiri stručna rada, jedno istraživanje i jedan prikaz.

Aleksić, G.; K. Jurišić; M. Perković. *Minimalni zahvati na rukopisu Osmoglasnik Dragomirov iz 13. st.* // *Konservator restavrator : povzetki strokovnega srečanja* (2020), 141, 211.

Bišćan, F.; K. Holub; N. Marasović. *Projekt Traditional children's stories for a common future – TRACE.* // [Glas@nsk](#): časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 6, 16(2020), 50–51. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Cjeloviti-broj-16-Glas@NSK.pdf>.

Bišćan, F.; D. M. Gabriel; A. Pikić; B. Šalomon-Cindori. *Posljedice potresa u knjižnicama u Zagrebu i susjednim županijama.* // *HKD Novosti* 83 (2020). Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1689>.

Buzina, T. *Arhiviranje weba: pravni i etički aspekti.* // *Mirna Willer : Festschrift / ur. T. Katić, N. Tomašević.* Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. Str. 365–380. Dostupno na: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/62/61/1001-1>.

Buzina, T. *Portali Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Normativna baza UDK.* // [Glas@nsk](#): časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 6, 16(2020), 24–25. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Cjeloviti-broj-16-Glas@NSK.pdf>.

Buzina, T. *Sitni tisak : upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje.* Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Sitni-tisak_2020_OK.pdf.

Celjak, D.; I. Dorotić Malič; M. Matijević; Lj. Poljak; K. Posavec; I. Turk. *Istraživački podaci - što s njima?: priručnik o upravljanju istraživačkim podacima.* Zagreb : Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu, 2020. Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:102:810090>.

Čadovska, I.; D. Koljenik; I. Milovanović. *Digitalni laboratorij NSK – makerspace kultura u knjižnicama*. // @rhivi 7(2020), 35–36. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/250540>.

Čadovska, I. *Komisija za informacijske tehnologije*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskoga društva 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 100–102.

Dreisiebner, S.; A. K. Polzer; L. Robinson; P. Libbrecht; J.-J. Boté-Vericad; C. Urbano; T. Mandl; P. Vilar; M. Žumer; M. Juric; F. Pehar; I. Stričević. *Facilitation of information literacy through a multilingual MOOC considering cultural aspects*. // Journal of Documentation (2020). DOI: <https://doi.org/10.1108/JD-06-2020-0099>.

Duh, J. *Karakterizacija in raziskave ohranjenosti rokopisa naravoslovne preiskave iz 18. stoletja*. // Konservator-restavrator: povzetki strokovnega srečanja 141(2020), 197, 237.

Faletar Tanacković, S.; D. M. Gabriel. *Zatvorske knjižnice kao partneri u rehabilitaciji i obrazovno-kulturnom životu zatvorenika*. // HKD Novosti 83 (2020). Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1709>.

Filipeti, A.; F. Lončar; B. Matijačić. *Novi mrežni portal Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj* // Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture 23(2020), 324–343. [istraživanje]

Gabriel, D. M. *Sekcija za narodne knjižnice*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskog društva: 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 54–65.

Gabriel, D. M. *Komisija za narodne knjižnice*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskog društva : 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 72–75.

Gabriel, D. M. *Tadijinih 100 u 100 i druge aktivnosti*. // Spomenica Zagrebačkog knjižničarskog društva: 45 godina / ur. I. Hebrang Grgić. Zagreb : Zagrebačko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 31–33.

Galić Bešker, I. Matija Vlačić Ilirik (1520-1575): o polutisućljetnoj obljetnici // Latina et Graeca 38 (2020), 39–60. [stručni rad]

Galić Bešker, I. Rukopisna ostavština Ive Pilara u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. // Glas@nsk.hr: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 6, 16(2020), 40–42. Dostupno na:

<https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Cjeloviti-broj-16-Glas@NSK.pdf>.

Galić Bešker, I. Svakodnevica u dnevničkim zapisima za vrijeme Velikog rata: primjer dnevnika Ive Vojnovića (1857. – 1929.). // Znanstveni skup Konac Velikoga rata, Hrvatski državni arhiv, 29. – 30. studenoga 2018. / uredili Hrvoje Gržina i Mario Stipančević. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2020. Str. 147–169.

Getliher, D.; S. Šehić; L. Martinić. *Hrvatski ured za DOI i Sustav DOI-HR*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 2(2019), 191–212. DOI: <https://doi.org/10.30754/vbh.62.2.768>. [stručni rad]

Gilliland, A. J.; T. Štefanac. *Post-x : Community-based Archiving in Croatia*. // Community archives, community spaces : heritage, memory and identity / ed. by J. A. Bastian and A. Flinn. 1st published. London : Facet, 2020. Str. 165–185. DOI: <https://doi.org/10.29085/9781783303526.011>.

Hodak, V. *Omeđena građa, tiskana integrirajuća građa i nakladničke cjeline: upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21*. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Omedene-publikacije_2020_OK.pdf.

Holub, K.; I. Rudomino; M. Matijević. *The Croatian Web Archive – what's new?*. IIPC Blog. 15. srpnja 2020. Dostupno na: <https://netpreserveblog.wordpress.com/2020/07/15/the-croatian-web-archive-whats-new>.

Horaček, D.; Krajinović, B. *Opis sastavnica: upute za opis u bibliografskom formatu MARC21*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Opis-sastavnica_2020_OK.pdf.

Katić, T. *Rad na pravilniku za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*. // Mirna Willer : Festschrift / ur. T. Katić, N. Tomašević. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. Str. 209–226. Dostupno na: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/62/61/992-1>.

Klarin Zadravec, S. *Digitalna knjižnica: okruženje i konceptualne promjene*. // Mirna Willer : Festschrift / ur. T. Katić, N. Tomašević. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. Str. 347–364. Dostupno na: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/62/61/1000-1>.

Klarin Zadravec, S.; R. Petrušić; M. Priselac. *Deveti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata*. // [Glas@nsk](#): časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 6, 16(2020), 86–88. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Cjeloviti-broj-16-Glas@NSK.pdf>.

Krpan Smiljanec, M. *Dvorac Vižovlje i njegovi stanovnici: prilog poznavanju povijesti plemićke obitelji Galjuf (Gallyuff, Gallyuf, Calliuff) i jedne plemićke kurije*. // *Studia lexicographica* 14,26(2020),7–35. DOI: <https://doi.org/10.33604/sl.14.26.1>. [izvorni znanstveni rad]

Krpan Smiljanec, M. *Klanjec – život u 19. stoljeću*. // *Historijski zbornik* 72, 1(2019), 63–90. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/236074>. [pregledni rad]

Leskarac, S.; Đ. Singer; S. Lebinac. *Izložbe i zaštita knjižnične građe*. // *Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* 23(2020), 359–364.

Machala, D. *Knjižničarske kompetencije u kontekstu novog normalnog – uloga nacionalne strukovne udruge*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskog društva: 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 17–26.

Machala, D. *Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti*. // *Glas NSK* 16, 6(2020), 23. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/03/Glas-NSK-2020.-broj-16.pdf>.

Machala, D. *Međunarodna konferencija IFLA CPDWL Satellite Meeting: „Knjižnice kao predvodnice digitalne transformacije društva“*. // *Glas NSK* 16, 6(2020), 93. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/03/Glas-NSK-2020.-broj-16.pdf>.

Matijević, I. *Novi uvez – glasilo Zagrebačkog knjižničarskog društva*. // *Spomenica Zagrebačkog knjižničarskog društva: 45 godina* / ur. I. Hebrang Grgić. Zagreb : Zagrebačko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 51–52.

Matijević, M.; I. Turk. *RDA događaji „Istraživački projekti – što s njima?“*. // *Novi uvez: glasilo Zagrebačkog knjižničarskog društva* 18, 33(2020), 51–54. Dostupno na: https://zkd.hr/wp-content/uploads/2020/07/novi_uvez_33.pdf.

Matijević, M. *Međunarodna konferencija o arhiviranju weba*. // Glas@nsk: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 6, 16(2020), 89–90. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/03/Glas-NSK-2020.-broj-16.pdf>.

Mihalić, T. *Glazbena građa: upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21*. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Glazbena-grada_2020_OK.pdf.

Miletić Drder, M. *Kartografska građa: upute za opis u bibliografskom formatu MARC 21*. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/12/Kartografska-grada_2020_OK.pdf.

Peradenić-Kotur, B. *Kako smo obilježili 40. obljetnicu Zagrebačkog knjižničarskog društva*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskog društva: 1940. – 2020.: spomenica / ur. I. Hebrang Grgić. Zagreb : Zagrebačko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 21–24.

Peradenić-Kotur, B.; H. Špac. *Izvori informacija o stradanjima djece u Domovinskom ratu: prinosi Zbirke građe o Domovinskom ratu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. // Kroatologija 11, 1(2020), 103–118. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/247704>. [stručni rad]

Petrušić, R. *Preservation of Heritage: Article 6 of the EU-DSM*. Library Policy and Advocacy Blog, IFLA. 10. lipnja 2020. Dostupno na: <https://blogs.ifla.org/lpa/2020/06/10/preservation-of-heritage-article-6-of-the-eu-dsm-by-renata-petrusic>.

Petrušić, R.; J. Zajec. *Radna grupa za normizaciju*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskog društva: 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 114–116.

Pikić, A. *Komisija za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskoga društva 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 109–111.

Pikić, A.; A. Barbarić. *Public Libraries in the Eyes of the LGBTIQ Community: The Case of Croatia*. // Public Library Quarterly 39, 2(2020), 115–139. DOI: <https://doi.org/10.1080/01616846.2019.1621735>. [izvorni znanstveni rad]

Pikić, A. *Male knjižnice u području djelovanja sveučilišne matične službe iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. // Male biblioteke u velikom dijalogu za promene: zbornik radova sa XVI međunarodne konferencije BDS / ur. G. Đilas. Beograd : Narodna biblioteka Srbije, 2020. Str. 39–49. [izvorni znanstveni rad]

Pilaš, I. *Komisija za državne informacije i službene publikacije*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskoga društva 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 124–126.

Rudomino, I.; K. Holub. *Petnaesta obljetnica Hrvatskoga arhiva weba*. // Glas@nsk: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 6, 16(2020), 70–72. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/03/Glas-NSK-2020.-broj-16.pdf>.

Silaj, K. *Knjiga i nakladništvo u odnosima s javnošću autora Mire Radalja*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 2(2019), 249–252. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/657>. [prikaz]

Silaj, K. *Važna uloga biblioterapije u knjižnicama ili kako liječiti društvo knjigom i književnošću*. // Novi uvez: glasilo Zagrebačkoga knjižničarskog društva 18, 33(2020), 23–32. Dostupno na: https://zkd.hr/wp-content/uploads/2020/07/novi_uvez_33.pdf. [stručni rad]

Šalamon-Cindori, B. *Knjižnice i (veliki) podatci: samo statistički pokazatelji ili smjernice za pružanje usluga na mreži?* // Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture 23(2020), 61–82. [pregledni rad]

Špac, H. *Bibliografija Zbirke knjižnične građe o domovinskom ratu*. Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2020. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/11/Bibliografija-Zbirke-knji%C5%BEi%C4%8Dne-gra%C4%91e-o-Domovinskom-ratu.pdf>.

Štefanac, T. *Metode i postupci istraživanja i obrade vodenih znakova na građi iz fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. // Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture 23(2020), 219–234. [pregledni rad]

Tomić, M.; T. Katić; M. Justinić. *Znanstvena i stručna produkcija hrvatskih autora u području stare i rijetke knjižnične građe – analiza i trendovi*. // Mirna Willer : Festschrift / ur. T. Katić, N. Tomašević. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. Str. 519–542. Dostupno na: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/62/61/1008-1>.

Vrana, R.; I. Milovanović. *Komisija za teoriju i znanstveni rad*. // 80 godina Hrvatskoga knjižničarskoga društva 1940. – 2020.: spomenica / ur. A. Barbarić u suradnji s M. Batur. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2020. Str. 93–94.

Vukadin, A. *Fiktivno autorstvo, transfikcionalnost i konceptualni model IFLA LRM*. // Mirna Willer : Festschrift / ur. T. Katić, N. Tomašević. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. Str. 99–118. Dostupno na: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/62/61/986-1>.

Vukadin, A. *Rules for resource description and access in libraries, archives and museums principles and structure*. // Mirna Willer : Festschrift / ur. T. Katić, N. Tomašević. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. Str. 227–244. Dostupno na: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/62/61/993-1>.

Vukadin, A. *Radionica Primjena Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima – iskazivanje konteksta i odnosa*. // Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture 23(2020), Str. 414–416.

Zlodi, G.; T. Štefanac. *Primjena Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima u opisu složene rukopisne ostavštine*. // Mirna Willer : Festschrift / ur. T. Katić, N. Tomašević. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. Str. 245–275. Dostupno na: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/62/61/994-1>.

7 PRILOZI

7.1 PREDAVAČI CENTRA ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE KNJIŽNIČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ

IME I PREZIME	NAZIV TEČAJA / MREŽNOGA SEMINARA (WEBINARA)	MJESTO I VRIJEME ODRŽAVANJA
Goranka Mitrović, knjižničarska savjetnica	XI.1. <i>Bibliometrijski pokazatelji u vrednovanju znanstvene produktivnosti</i>	Zagreb, 12. ožujka 2020.
Gabriela Aleksić, dipl. ing. grafičke tehnologije	XI.12. <i>Zaštita knjižnične građe u izvanrednim okolnostima: iskustva i preporuke</i>	Zagreb, 19. lipnja 2020. Zagreb, 6. srpnja 2020. Zagreb, 29. rujna 2020.
dr. sc. Ana Vukadin, viša knjižničarka	IV.10. <i>Implementacija Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima u informacijskim sustavima: mapiranje Pravilnika i shema metapodataka</i>	Zagreb, 13. listopada 2020.
dr. sc. Ana Vukadin, viša knjižničarka	IV.10. <i>Uvod u Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima</i>	Zagreb, 6. studenoga 2020.
dr. sc. Aleksandra Pikić, knjižničarska savjetnica	V.1. <i>Metodologija anketnog istraživanja</i>	Čakovec, 19. listopada 2020.
dr. sc. Aleksandra Pikić, knjižničarska savjetnica	XI.11. <i>Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica – najčešće pogreške</i>	Zagreb, 25. studenoga 2020.
Renata Petrušić, viša knjižničarka	XI.7. <i>Autorsko pravo i uporaba autorskih djela u digitalnom okruženju</i>	Zagreb, 23. listopada 2020. Zagreb, 27. studenoga 2020.
Elia Ekinović Micak, viša knjižničarka	IV.10. <i>Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“ – Omeđena tekstualna građa</i>	Zagreb, 27. listopada 2020.
mr. sc. Sonja Pigac, knjižničarska savjetnica	IV.10. <i>Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“ – Serijska tekstualna građa</i>	Zagreb, 30. listopada 2020.

dr. sc. Mira Miletić-Drder, knjižničarska savjetnica	IV.10. <i>Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“ – Kartografska građa</i>	Zagreb, 16. studenoga 2020.
Frida Bišćan, knjižničarska savjetnica	XI.11. <i>Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica – najčešće pogreške</i>	Zagreb, 4. prosinca 2020.
Dunja Marija Gabriel, knjižničarska savjetnica	XI.11. <i>Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica – najčešće pogreške</i>	Zagreb, 4. prosinca 2020.

7.2 KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKI SUSTAV

Tablica 29. Povećanje ukupnoga broja novoizrađenih bibliografskih zapisa u sustavu NSK i ZAG te ukupno u petogodišnjem razdoblju.

Godina	Broj bibliografskih zapisa NSK	Broj bibliografskih zapisa ZAG	Ukupno bibliografskih zapisa
2016.	↗ 950 257	↘ 408 978	↘ 1 359 235
2017.	↗ 979 668	↘ 419 052	↘ 1 398 720
2018.	↗ 1 012 361	↗ 457 463	↔ 1 469 824
2019.	↗ 1 046 648	↗ 456 409	↗ 1 503 057
2020.	↗ 1 080 769	↗ 467 404	↗ 1 548 173

Tablica 30. Trend kretanja novoizrađenih zapisa o posjedovanju, zapisa o primjerku u sustavima NSK i ZAG te ukupno u petogodišnjem razdoblju.

Godina	Zapisi o posjedovanju NSK	Zapisi o posjedovanju ZAG	Zapisi o posjedovanju ukupno	Zapisi o primjerku NSK	Zapisi o primjerku ZAG	Zapisi o primjerku ukupno
2016.	↘ 852 516	↘ 80 502	↘ 933 018	↘ 674 730	↘ 178 668	↘ 853 398
2017.	889 033	↔ 114 998	↘ 1 004 031	↘ 726 729	↔ 225 637	↘ 952 366
2018.	↔ 926 715	↔ 139 089	↔ 1 065 804	↔ 779 906	↔ 260 002	↔ 1 039 908
2019.	↗ 964 669	↗ 162 123	↗ 1 126 792	↗ 830 751	↗ 292 924	↗ 1 123 675
2020.	↗ 998 349	↗ 175 406	↗ 1 173 755	↗ 873 178	↗ 316 903	↗ 1 190 081

Tablica 31. Trend kretanja broja novoupisanih korisnika u sustavima NSK i ZAG u petogodišnjem razdoblju.

Godina	Korisnici NSK	Korisnici ZAG	Korisnici ukupno
2016.	↘ 8394	↘ 10 287	↔ 18 681
2017.	↘ 8064	↔ 12 402	↗ 20 466
2018.	↘ 8235	↔ 14 224	↗ 22 459
2019.	↘ 7728	↗ 20 356	↗ 28 084
2020.	↘ 4605	↘ 11 374	↔ 15 979

7.3 MEĐUNARODNA ČLANSTVA KNJIŽNICE

Knjižnica i njezini djelatnici članovi su međunarodnih udruga, baza podataka i sustava za razmjenu podataka:

CDNL – [The Conference of Directors of National Libraries](#) (Konferencija ravnatelja nacionalnih knjižnica)

CENL – [The Conference of European National Librarians](#) (Konferencija ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica)

[DART Europe](#) (Europski digitalni repozitorij disertacija)

DOI – Digital Object Identifier (Digitalni identifikator objekta)

ENA – Europeana Network Association (Udruga Europeana mreže)

EURIG – [The European RDA Interest Group](#) (Europska grupa za praćenje RDA)

Europeana – [European digital library](#) (Europska digitalna knjižnica)

IAML – [International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres](#) (Međunarodna udruga glazbenih knjižnica, arhivskih i dokumentacijskih centara)

ICA – International Cartographic Association (Međunarodno kartografsko udruženje)

ICDL – [International Children's Digital Library](#) (Međunarodna dječja digitalna knjižnica)

IFLA – [International Federation of Library Associations](#) (Međunarodna federacija knjižničarskih društava)

IIPC – [International Internet Preservation Consortium](#) (Međunarodni konzorcij za trajnu pohranu internetskih sadržaja)

[Index Translationum](#)

ISBN – [International Standard Book Number](#) (Međunarodni standardni knjižni broj)

ISMN – [International Standard Music Number](#) (Međunarodni standardni broj notne građe)

ISSN – [International Standard Serial Number](#) (Međunarodni standardni broj serijske publikacije)

[ISSN Governing Board](#) (Upravni odbor ISSN-a)

LIBER – [*Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche*](#) (Udruga europskih znanstvenih knjižnica)

[*UDC Consortium*](#) (UDK Konzorcij)

[*UDC Consortium. Executive Board*](#) (UDK Konzorcij. Izvršni odbor)

VIAF – [*Virtual International Authority File*](#) (Virtualna međunarodna normativna baza).

8 FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2020. GODINU

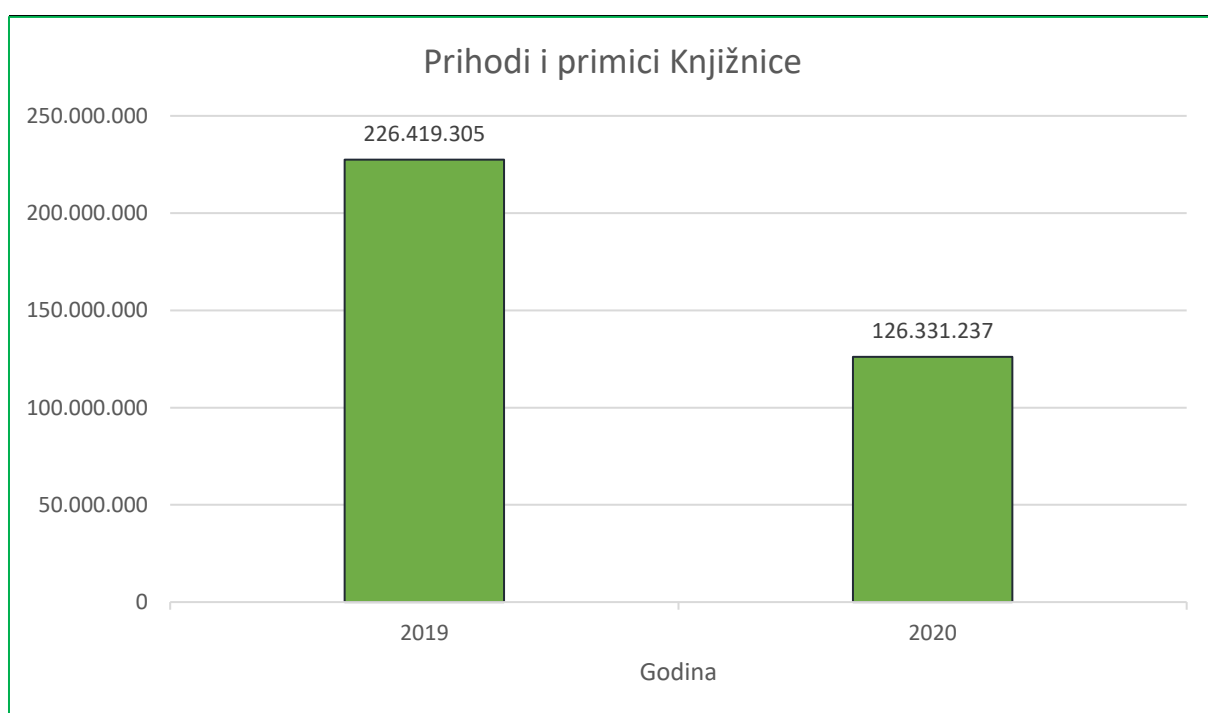
OSTVARENI PRIHODI I PRIMICI U 2020. GODINI

Tablica 1. Prihodi i primici.

Br.	Opis	Ostvareno u 2019.	Ostvareno u 2020.	Indeks 4/3*100
1.	2.	3.	4.	5.
1.	6 PRIHODI POSLOVANJA	226.310.709	126.275.007	56
1.1.	63 POMOĆI IZ INOZEMSTVA I OD OSTALIH SUBJEKATA U SKLOPU OPĆEGA PRORAČUNA	30.299.046	32.007.080	106
	<i>632 Pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU-a</i>	<i>22.366.025</i>	<i>27.984.596</i>	
	6321 Tekuće pomoći od međunarodnih organizacija	0	30.240	
	6322 Kapitalne pomoći od međunarodnih organizacija	197.772	264.918	
	6323 Tekuće pomoći od institucija i tijela EU	22.168.253	27.689.438	
	<i>634 Pomoći od izvanproračunskih korisnika</i>	<i>6.876.879</i>	<i>3.330.979</i>	
	6341 Tekuće pomoći od izvanproračunskih korisnika	48.041	1.699	
	6342 Kapitalne pomoći od izvanproračunskih korisnika	6.828.838	3.329.280	
	<i>636 Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan</i>	<i>15.000</i>	<i>0</i>	
	6361 Tekuće pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan	10.000	0	
	6362 Kapitalne pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan	5.000	0	
	<i>639 Prijenosi između proračunskih korisnika istoga proračuna</i>	<i>1.041.142</i>	<i>691.505</i>	
	6391 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istoga proračuna	711.142	621.705	
	6392 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istoga proračuna	330.000	69.600	
	6393 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istoga proračuna na temelju prijenosa EU-a	0	200	
1.2.	64 PRIHODI OD IMOVINE	43.348	119.941	277
	<i>641 Prihodi od financijske imovine</i>	<i>43.348</i>	<i>119.941</i>	
	6415 Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika i razlika u promjeni valutne klauzule	29.848	119.941	
	6416 Prihodi od dividendi	13.500	0	
1.3.	65 PRIHODI OD UPRAVNIH I ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI, PRISTOJBI POPOSEBNIM PROPISIMA I NAKNADAMA	1.026.847	550.860	54
	<i>652 Prihodi po posebnim propisima</i>	<i>1.026.847</i>	<i>550.860</i>	

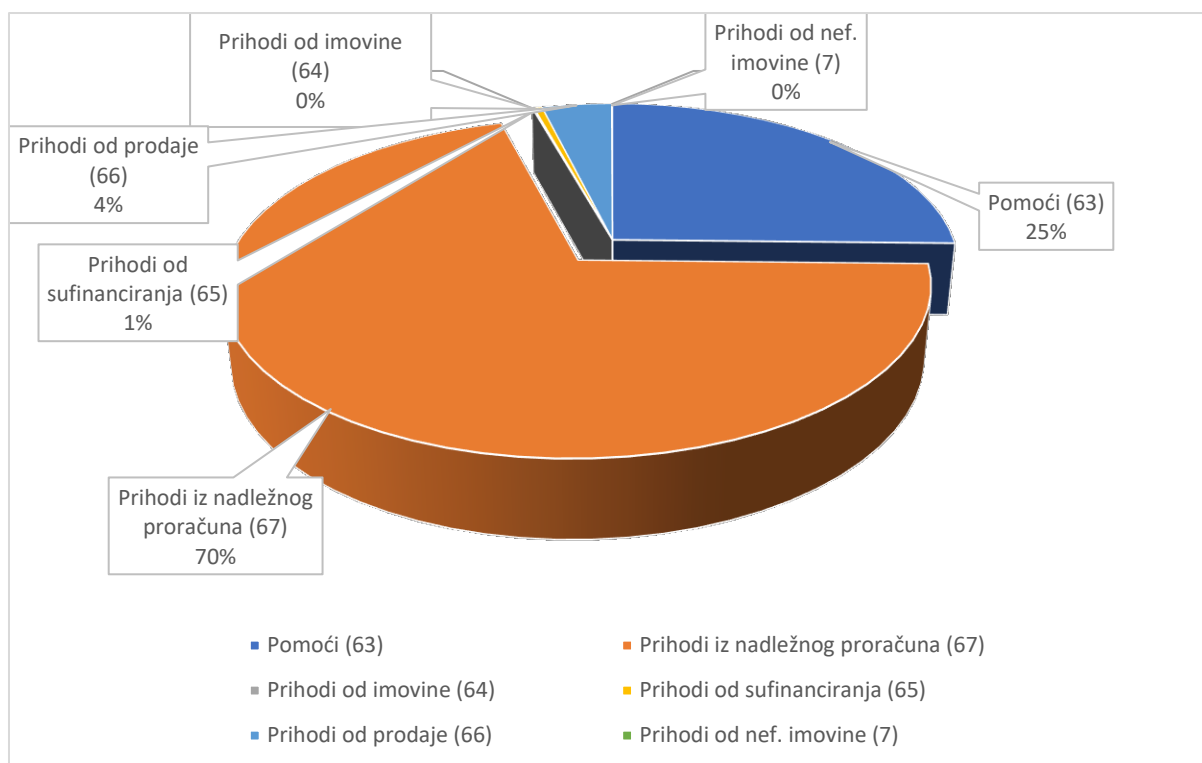
	6526 Ostali nespomenuti prihodi	1.026.847	550.860	
	Sufinanciranje cijene usluge – upisnine	914.900	525.350	
	Sufinanciranje cijene usluge – zakasnine	22.429	18.822	
	Ostalo	89.518	6.688	
1.4.	66 PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I ROBE TE PRUŽENIH USLUGA I PRIHODI OD DONACIJA	29.797.038	4.794.384	16
	<i>661 Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga</i>	<i>3.453.359</i>	<i>2.086.927</i>	
	6614 Prihodi od prodaje proizvoda i robe	17.649	4.424	
	6615 Prihodi od pruženih usluga	3.435.710	2.082.503	
	Prihodi od zakupa poslovnoga prostora	1.635.719	1.155.403	
	Ostalo	1.799.991	927.100	
	<i>663 Donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan općega proračuna</i>	<i>26.343.679</i>	<i>2.707.457</i>	
	6631 Tekuće donacije	180.397	7	
	6632 Kapitalne donacije	26.163.282	2.707.450	
	Obavezni primjerak, dar i zamjena	3.100.156	2.704.328	
1.5.	67 PRIHODI IZ NADLEŽNOGA PRORAČUNA	165.140.892	88.802.742	54
	<i>671 Prihodi iz nadležnoga proračuna za financiranje redovite djelatnosti proračunskih korisnika</i>	<i>165.140.892</i>	<i>88.802.742</i>	
	6711 Prihodi iz nadležnoga proračuna za financiranje rashoda poslovanja	63.110.858	64.092.521	
	6712 Prihodi iz nadležnoga proračuna za financiranje rashoda za nabavu nefinancijske imovine	102.030.034	24.710.221	
1.6.	68 KAZNE, UPRAVNE MJERE I OSTALI PRIHODI	3.538	0	0
	<i>683 Ostali prihodi</i>	<i>3.538</i>	<i>0</i>	
	6831 Ostali prihodi	3.538	0	
2.	7 PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	108.596	56.230	52
2.1.	72 PRIHODI OD PRODAJE PROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	108.596	56.230	52
	<i>721 Prihodi od prodaje građevinskih objekata</i>	<i>759</i>	<i>1.838</i>	
	7211 Stambeni objekti (otkup stana)	759	1.838	
	<i>724 Prihodi od prodaje knjiga, umjetničkih djela i ostalih izložbenih vrijednosti</i>	<i>107.837</i>	<i>54.392</i>	
	7241 Knjige	107.837	54.392	
3.	8 PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	0	0	0
	<u>UKUPNO 2020. (1 + 2 + 3)</u>	226.419.305	126.331.237	56

Ostvareni prihodi i primici (razredi 6, 7 i 8) Knjižnice u 2020. godini iznose 126.331.237,00 kuna. Ako ih usporedimo s prethodnom 2019. godinom, možemo zaključiti kako su oni ostvareni u znatno nižem iznosu, kada su iznosili 226.419.305,00 kuna. Smanjenje ostvarenih prihoda i primitaka u 2020. godini posljedica je dvaju bitnih čimbenika koji su se negativno odrazili na prihodovnu strukturu. Prvi je čimbenik pandemija bolesti COVID-19 koja se utjecajem i na hrvatsko gospodarstvo posljedično odrazila na ostvarenje prihoda Knjižnice potpunim smanjenjem temeljnih aktivnosti u danima kada je Knjižnica bila zatvorena za korisnike te nakon toga ograničenja koja su odredile aktualne epidemijske mjere. Sljedeći su bitni čimbenik završene poslovne aktivnosti na izgradnji zgrade na temelju proračunske aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. (HRPRES 2020) koje su se znatno i u većem opsegu odvijale tijekom 2019., a završavale tijekom 2020. godine.

Slika 1. Ostvareni prihodi i primici usporedno 2019. i 2020. godine.

Po strukturi ostvarenih prihoda (razred 6 i 7) Knjižnice u 2020. godini koji iznose 126.331.237,00 kuna najvećim su udjelom prihodi iz nadležnoga proračuna (67) u iznosu od 88.802.742,00 kuna, pomoći iz inozemstva i ostalih subjekata u sklopu općega proračuna (63) u iznosu od 32.007.080,00 kuna, prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i donacija (66) u iznosu od 4.794.384,00 kuna, prihodi od administrativnih i upravnih pristojbi te pristojbi po posebnim propisima (65) u iznosu od 550.860,00 kuna kao i ostali prihodi i prihodi od nefinancijske imovine (64 i 72) u iznosu od 176.171,00 kunu.

Slika 2. Ostvareni prihodi po strukturi u 2020. godini.

Prihodi od pomoći iz inozemstva i ostalih subjekata u sklopu općega proračuna u najvećoj su se mjeri ostvarili na temelju prihoda po izvoru Europskoga socijalnog fonda (ESF-a) u iznosu od 27.689.438,00 kuna za višegodišnji projekt nabave inozemnih znanstvenih časopisa (*e-izvori*).

Na temelju odobrenih projekata i potpisanih ugovora, a po osnovi prihoda tekućih i kapitalnih prijenosa između proračunskih korisnika na skupini 639 od Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske za 2020. godinu Knjižnici su dodijeljena sredstva u iznosu od 691.505,00 kuna, što je bitno smanjenje u odnosu na 2019. godinu. Razlog je tomu pandemija bolesti COVID-19 koja je onemogućila izvršavanje velikoga dijela projektnih aktivnosti te su se sredstva zbog toga morala vratiti u državni proračun.

Prihodi od dividendi na temelju dionica koje Knjižnica posjeduje od Privredne banke Zagreb d.d. tijekom 2020. godine nisu ostvareni. Unatoč tomu, a zbog pozitivnih tečajnih kretanja novčanih jedinica s kojima Knjižnica posluje s inozemstvom (EUR i USD), ostvareni prihodi od imovine u 2020. godini iznose 119.941,00 kunu.

Ostvareni prihodi po posebnim propisima u sklopu ostalih nespomenutih prihoda najvećim dijelom čine upisnine i zakasnine koje su ostvarene u iznosu od 550.860,00 kuna. Taj je pad ostvarenih prihoda velik te u odnosu na prethodnu godinu oni čine ostvarenje od samo 54 posto. Mjere koje je donosila Knjižnica, a na temelju mjera na razini države, odrazile su se na uslužne djelatnosti prema korisnicima te samim time i na ostvarenje ove kategorije prihoda.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga Knjižnice u 2020. godini ostvareni su u iznosu od 2.086.927,00 kuna, što predstavlja znatan pad od 40 posto u odnosu na 2019.

godinu. Razlog pada poslovnih prihoda je u smanjenju gospodarskih aktivnosti na razini države, posljedično i na razini Knjižnice, te u dijelu poslovnoga odnosa sa zakupcima poslovnih prostora u Knjižnici. Knjižnica je mjerama poticala opstanak zakupaca i njihov ostanak u prostoru na temelju dugogodišnje uspješne poslovne suradnje.

Knjižnica je tijekom 2020. godine na temelju donacija uprihodila iznos od 2.707.457,00 kuna. Ostvarenje prihoda od donacija usporedno sa 2019. godinom znatno je niže, s obzirom na to da je Knjižnica tada ostvarila i tekuće donacije u iznosu od 26.343.679,00 kuna, a u ime uknjižbe imovine na temelju odlaska iz prostora zakupnika Općinskoga građanskog suda u Zagrebu – Gruntovnice.

U kategoriju ostalih prihoda, osim vlastitih prihoda, upisnina i zakasnina te prihoda od financijske imovine, pripadaju i kapitalne pomoći, donacije te ostale kapitalne pomoći u sklopu opće države i prihodi od prodaje nefinancijske imovine koji se odnose na obvezni primjerak, zamjenu i dar knjiga, umjetnina i ostalih nespomenutih izložbenih vrijednosti koje Knjižnica prima od nakladnika s obvezom dostavljanja obveznoga primjerka našoj ustanovi, a trebaju se u skladu s važećim propisima prikazati i kao prihod i kao rashod. Stoga se i glavnina prihoda od donacija odnosi na kapitalne donacije na temelju knjiženja obveznoga primjerka, dara i zamjene u iznosu od 2.704.328,00 kuna.

Knjižnica je tijekom 2020. godine ostvarila prihode iz nadležnoga proračuna za financiranje plaća i redovne djelatnosti u iznosu od 64.092.521,00 kunu te za financiranje nabave nefinancijske imovine u iznosu od 24.710.221,00 kunu.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine ostvareni su u dijelu prihoda od nabave knjiga te u dijelu prihoda od otkupa stana na temelju višegodišnjega ugovora o otkupu stana te obvezi Knjižnice o uplati 65 posto toga prihoda u državni proračun.

IZVRŠENI RASHODI I IZDACI U 2020. GODINI

Tablica 2. Rashodi i izdaci.

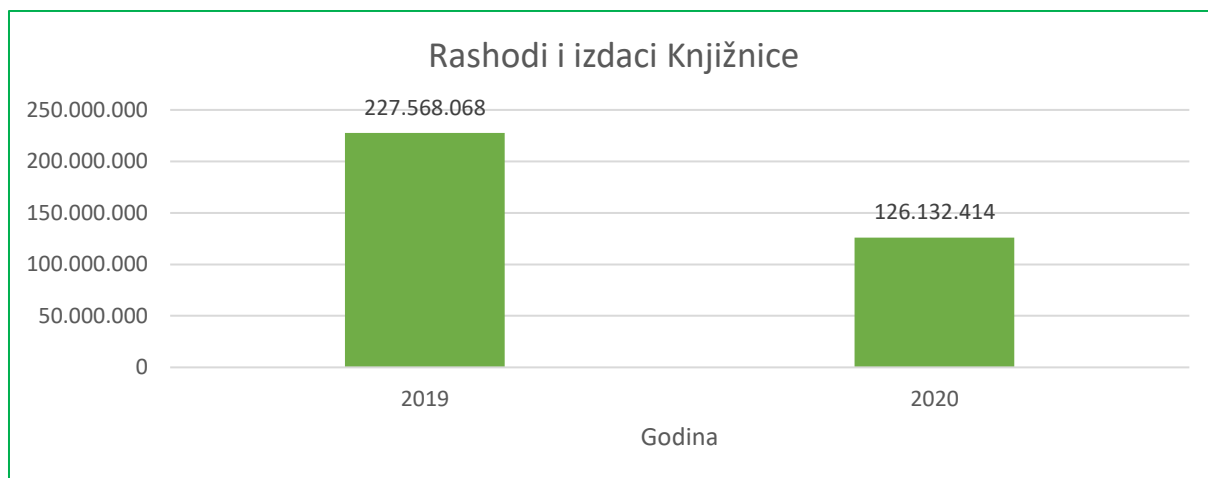
Br.	Opis	Izvršeno u 2019.	Izvršeno u 2020.	Indeks 4/3*100
1.	2.	3.	4.	5.
1.	3 RASHODI POSLOVANJA	88.270.281	92.829.772	105
1.1.	31 RASHODI ZA ZAPOSLENE	37.193.072	38.937.387	105
	<i>311 Plaće</i>	<i>30.815.446</i>	<i>32.124.611</i>	
	3111 Plaće za redovan rad	30.561.043	31.886.493	
	3113 Plaće za prekovremeni rad	254.403	238.118	
	<i>313 Doprinosi na plaće</i>	<i>5.055.104</i>	<i>5.239.312</i>	
	3132 Doprinosi za zdravstveno osiguranje	5.014.111	5.239.312	
	3133 Doprinosi za obvezno osiguranje u slučaju nezaposlenosti	40.993	0	
	<i>312 Ostali rashodi za zaposlene</i>	<i>1.322.522</i>	<i>1.573.464</i>	
1.2.	32 MATERIJALNI RASHODI	50.304.243	53.613.147	107
	<i>321 Naknade troškova zaposlenima</i>	<i>1.667.051</i>	<i>1.202.933</i>	
	3211 Službena putovanja	281.107	24.155	

	3212 Naknade za prijevoz, rad na terenu i odvojeni život	1.319.603	1.137.396	
	3213 Stručno usavršavanje zaposlenika	66.341	41.382	
	<i>322 Rashodi za materijal i energiju</i>	<i>7.642.127</i>	<i>8.140.945</i>	
	3221 Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	545.470	795.779	
	3223 Energija	6.355.694	6.743.115	
	3224 Materijal i dijelovi za tekuće i investicijsko održavanje	322.647	462.426	
	3225 Sitni inventar i automobilske gume	375.155	131.044	
	3227 Službena, radna i zaštitna odjeća i obuća	43.161	8.581	
	<i>323 Rashodi za usluge</i>	<i>40.526.612</i>	<i>44.073.167</i>	
	3231 Usluge telefona, pošte i prijevoza	246.261	504.038	
	3232 Usluge tekućega i investicijskoga održavanja	2.233.284	2.338.919	
	3233 Usluge promidžbe i informiranja	32.663.774	35.536.966	
	3234 Komunalne usluge	1.483.951	1.580.904	
	3235 Zakupnine i najamnine	137.097	137.599	
	3236 Zdravstvene i veterinarske usluge	60.010	44.690	
	3237 Intelektualne i osobne usluge	1.263.554	940.736	
	3238 Računalne usluge	798.443	658.275	
	3239 Ostale usluge	1.640.238	2.331.040	
	<i>324 Naknade troškova osobama izvan radnoga odnosa</i>	<i>124.388</i>	<i>10.408</i>	
	<i>329 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja</i>	<i>344.065</i>	<i>185.694</i>	
	3291 Naknade za rad predst. izvrš. tijela, povjerenstava te ostale slične naknade za rad	34.817	35.213	
	3292 Premije osiguranja	7.823	4.734	
	3293 Reprezentacija	118.740	13.693	
	3294 Članarine i norme	84.349	98.906	
	3295 Pristojbe i naknade	73.895	32.228	
	3299 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	24.441	920	
1.3.	34 FINANCIJSKI RASHODI	127.293	116.465	91
	<i>343 Ostali financijski rashodi</i>	<i>127.293</i>	<i>116.465</i>	
	3431 Bankarske usluge i usluge platnoga prometa	37.122	24.363	
	3432 Negativne tečajne razlike i razlike zbog primjene valutne klauzule	86.946	83.361	
	3433 Zatezne kamate	1.225	1.741	
	3434 Ostali nespomenuti financijski rashodi	2.000	7.000	
1.4.	36 POMOĆI DANE U INOZEMSTVO I U SKLOPU OPĆE DRŽAVE	285.555	0	0
	<i>361 Pomoći inozemnim vladama</i>	<i>123.699</i>	<i>0</i>	
	3611 Tekuće pomoći inozemnim vladama	123.699	0	
	<i>362 Pomoći međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima Europske unije</i>	<i>107.837</i>	<i>0</i>	
	3622 Kapitalne pomoći međunarodnim organizacijama	107.837	0	
	<i>368 Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava</i>	<i>54.019</i>	<i>0</i>	
	3681 Tekuće pomoći na temelju prijenosa EU sredstava	54.019	0	

1.5.	37 NAKNADE GRAĐ. I KUĆ. NA TEMELJU OSIG. I DRUGE NAKNADE	85.600	80.000	93
	372 Ostale naknade građ.i kuć. iz poraćuna	85.600	80.000	
	3721 Naknade građ. kuć. u novcu / stipendije i školarine	85.600	80.000	
1.6.	38 OSTALI RASHODI	274.518	82.773	30
	381 Tekuće donacije	245.249	54.392	
	3812 Tekuće donacije u naravi	0	54.392	
	3813 Tekuće donacije iz EU sredstava	245.249	0	
	383 Kazne, penali i naknade štete	29.269	28.381	
	3831 Naknade šteta pravnim fizičkim osobama	29.169	28.381	
	3835 Ostale kazne	100		
2.	4 RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	139.297.787	33.302.642	24
2.1.	41 RASHODI ZA NABAVU NEPROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	22.987	41.614	181
	412 Nematerijalna imovina	22.987	41.614	
	4123 Licencije	22.987	41.614	
2.2.	42 RASHODI ZA NABAVU PROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	9.882.258	8.394.910	85
	422 Postrojenja i oprema	6.069.395	5.115.104	
	4221 Uredska oprema i namještaj	1.661.484	4.606.253	
	4222 Komunikacijska oprema	3.231.919	274.807	
	4223 Oprema za održavanje i zaštitu	846.592	79.000	
	4225 Instrumenti, uređaji i strojevi	1.369	3.157	
	4227 Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	328.031	151.887	
	424 Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	3.124.894	3.068.601	
	4241 Knjige u knjižnicama (knjige, časopisi i dr.)	2.768.010	2.667.351	
	4242 Umjetnička djela	8.300	0	
	4244 Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	348.584	401.250	
	426 Nematerijalna proizvedena imovina	687.969	211.205	
	4262 Ulaganja u računalne programe	377.609	64.990	
	4263 Umjetnička, literarna i znanstvena djela	310.360	146.215	
2.3.	45 RASHODI ZA DODATNA ULAGANJA NA NEFINANCIJSKOJ IMOVINI	129.392.542	24.866.118	19
	451 Dodatna ulaganja na građevinskim objektima	127.351.471	24.430.118	
	452 Dodatna ulaganja na postrojenjima i opremi	0	3.347	
	454 Ostala dodatna ulaganja za ostalu nefinancijsku imovinu	2.041.071	432.653	
3.	5 IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	0	0	0
	UKUPNO 2020. (1 + 2 + 3)	227.568.068	126.132.414	55

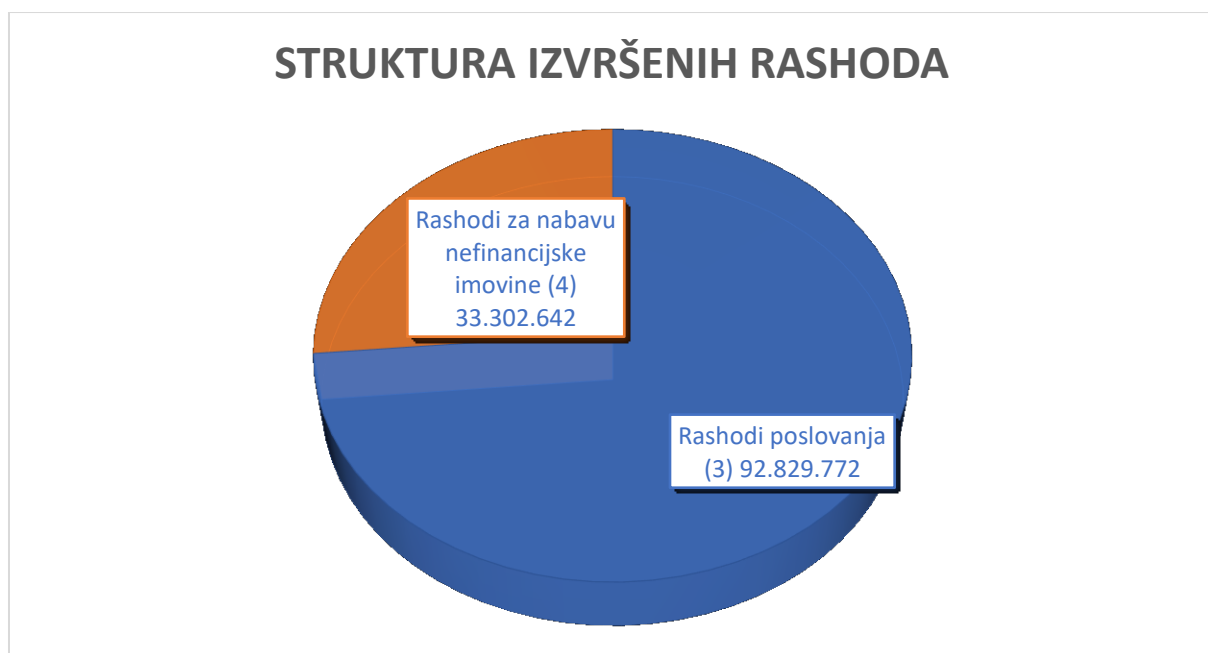
Ukupni rashodi i izdaci (razredi 3, 4 i 5) Knjižnice u 2020. godini izvršeni su u iznosu od 126.132.414,00 kuna, što predstavlja smanjenje od 45 posto u odnosu na prethodnu 2019. godinu, kada su izvršeni u iznosu od 227.568.068,00 kuna. Razlog smanjenja rashoda povezan je i s čimbenicima ostvarenja prihoda, odnosno slijedom nepovoljne globalne gospodarske aktivnosti i pandemije bolesti COVID-19, Knjižnica je smanjila rashode poslovanja u najvećoj

mogućoj mjeri. Također, smanjeni su i troškovi koji su se izvršavali tijekom 2019. godine, a vezani za aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. (HRPRES 2020).

Slika 3. Izvršeni rashodi i izdaci usporedno 2019. i 2020. godine.

U ukupnim izvršenim rashodima Knjižnice, rashodi poslovanja s izvršenih 92.829.772,00 kune čine 80 posto, a preostalih 20 posto čine rashodi za nabavu nefinancijske imovine u iznosu od 33.302.642,00 kune.

Slika 4. Struktura izvršenih rashoda u 2020. godini.

RASHODI POSLOVANJA

Rashodi za zaposlene povećani su 5 posto u odnosu na prethodnu godinu, a odnose se na isplate redovne plaće zaposlenika s obveznim doprinosima slijedom povećanja minuloga rada na razini svakoga zaposlenika. Isplate plaća za prekovremeni rad te ostalih rashoda povezanih s pripadajućim obračunom smanjili su se tijekom 2020. godine.

Pregledom izvršenih rashoda u 2020. godini može se primijetiti kako su materijalni rashodi zadržani na razini iz 2019. godine s blagim povećanjem od 7 posto. Rashodi za naknade troškova zaposlenih znatno su se smanjili tijekom 2020. godine. To je smanjenje najvećim dijelom u službenim putovanjima te naknadi za prijevoz zaposlenika na i s posla. Rashodi za materijal i energiju povećali su se u dijelu energenata te materijala za tekuće i investicijsko održavanje, a smanjili su se rashodi za sitni inventar te nabavu službene, radne i zaštitne odjeće.

Rashodi za usluge znatno su se povećali u gotovo svim dijelovima pripadajućih usluga. Najveći porast bilježe telefonske usluge, usluge pošte i prijevoza slijedom aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. (HRPRES 2020), usluge promidžbe i informiranja u dijelu nabave inozemnih elektroničkih časopisa (e-izvori), komunalne usluge te ostale usluge koje se ponajprije odnose na one koje Knjižnica tržišno nabavlja preko vanjskih usluga, odnosno zaštitarske usluge i usluge čišćenja.

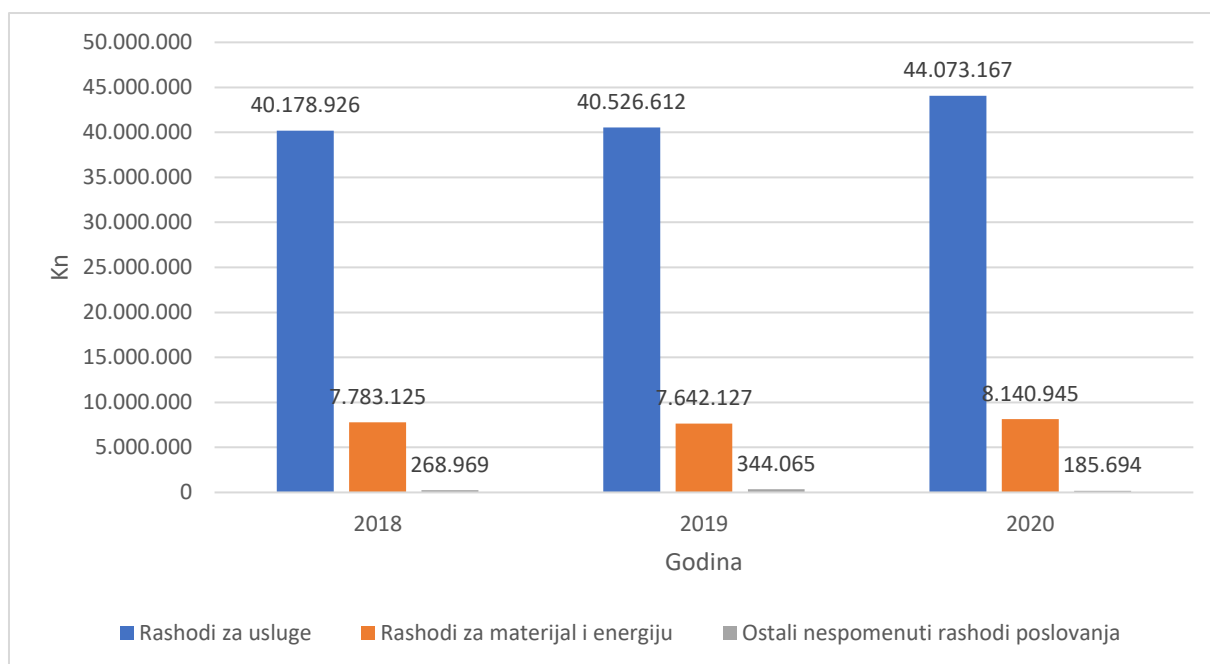
Naknade troškova osobama izvan radnoga odnosa smanjile su se s obzirom na to da su tijekom 2020. godine završene aktivnosti za zaposlene preko stručnoga osposobljavanja bez radnoga odnosa.

Smanjenje poslovne aktivnosti odrazilo se i na troškove ostalih nespomenutih rashoda poslovanja, gdje su se u najvećoj mjeri smanjili troškovi reprezentacije, pristojbe i naknade.

Financijski rashodi izvršeni su u manjem iznosu u odnosu na prethodnu godinu u dijelu bankarskih usluga koje poslovna banka Privredna banka d.d. naplaćuje po redovnome trošku vođenja računa te transakcija koje se provode plaćanjem u inozemnim novčanim jedinicama. Negativne tečajne razlike slijedom povoljnoga tečaja u trenutku plaćanja inozemnih računa ostvarile su se u manjem iznosu jer je u trenutku plaćanja tečaj poslovne banke bio povoljan prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke po kojem se inozemne novčane jedinice knjiže u poslovnim knjigama.

Tijekom 2020. godine nije bilo aktivnosti koje bi se knjižile na pomoćima, a kojih je prethodnih godina bilo, jer su povezane s projektom *ERASMUS + (TRACE)* koji provodi Knjižnica. Školarine koje Knjižnica plaća svojim zaposlenicima u 2020. godini plaćene su u neznatno manjem iznosu u odnosu na prethodne godine.

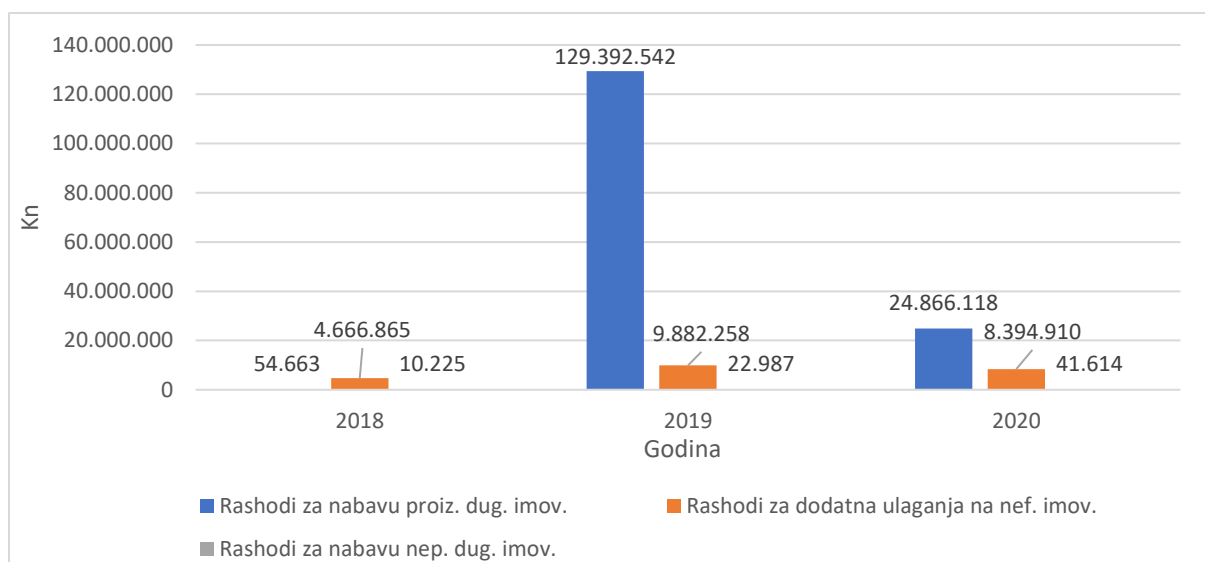
Ostali rashodi poslovanja također su se smanjili, i to u najvećoj mjeri u svezi s nepostojanjem obveze plaćanja za projekt *ERASMUS + (TRACE)*, a koja je prethodne godine postojala.

Slika 5. Usporedni prikaz izvršenih rashoda poslovanja u razdoblju od 2018. do 2020. godine.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine tijekom 2020. godine smanjeni su 75 posto u odnosu na 2019. godinu. Pad ovih rashoda vezan je u najvećoj mjeri za rashode za nabavu dugotrajne imovine i dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini, koji se odnose na izgradnju i opremu prostora za predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. (HRPRES 2020). Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine odnose se na potrebe koje ima Knjižnica, a u svezi s održavanjem sustava nabavom potrebnih višegodišnjih licenci. Rashodi za knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti izvršeni su u 2020. godini u iznosu od 3.068.601, 00 kunu. Dodijeljena sredstava iz državnoga proračuna za nabavu knjiga, umjetnina i ostalih nespomenutih izložbenih vrijednosti potrošena su u skladu s njihovom namjenom.

Slika 6. Usporedni prikaz izvršenih rashoda za nefinancijsku imovinu u razdoblju od 2018. do 2020. godine.

REZULTAT POSLOVANJA

Rezultat je poslovanja u 2020. višak prihoda u iznosu od 198.823,00 kune te s prenesenim viškom prethodnih godina u iznosu od 5.483.360,00 kuna i korekcijama rezultata tijekom 2020. godine čini sveukupni višak prihoda i primitaka i iznosi 5.712.714,00 kuna. Tijekom 2020. godine izvršena je korekcija rezultata poslovanja u skladu s pravilima proračunskoga računovodstva koja su se odnosila na povrat neutrošenoga prihoda iz 2019. godine partnerima iz projekta.

Iz rezultata poslovanja može se zaključiti kako je Knjižnica ostvarila višak prihoda poslovanja koji će se u skladu s poslovnim odlukama i odobrenjem Upravnoga vijeća Knjižnice trošiti isključivo namjenski.

REZULTAT POSLOVANJA U 2020.

UTVRĐIVANJE REZULTATA POSLOVANJA	
PRIHODI U 2020.	126.331.237
RASHODI U 2020.	126.132.414
REZULTAT TEKUĆE GODINE	198.823
VIŠAK PRETHODNIH GODINA	5.483.360
KOREKCIJA REZULTATA TIJEKOM 2020.	30.531
REZULTAT POSLOVANJA U 2020.	5.712.714

